EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN!

Sayı:9, Haziran 1988

İşçi hareketi ne durumda ?

Şunun iyi kavranması ve hep gözönünde bulundurulması gerekiyor. İşçi sınıfı saflarındaki kaynaşma kısmi, yöresel ya da sektörel değil, geneldir. Hoşnutsuzluk ve hareketlilik ülke çapındadır. Buzdağının görünen kısmı sürekli yer değiştiriyor. Dün öne çıkan metal, lastik, deri, kimya işçileriydi. Bugün petrol, kimya, kömür, belediye işçleridir. Yarın başka kesimler, başka sektörler olacaktır. Fakat bu bizi görünenin, öne çıkanın, parlayanın ötesine bakmaktan, ötesini görmekten alıkoymamalıdır.

NETAŞ'a, DERBY'ye bakıp işçi hareketi ilerliyor-geriliyor değerlendirmeleri yapmak dönemi, birileri için henüz değilse bile, geride kalmış bulunuyor. Yasal iktisadi grevler, bugünün Türkiyesinde sınıf hareketinin düzeyini belirlemede bir çok göstergeden artık yalnızca biridir. Ayrıca da, şu an için en önemlisi de değildir.

İşçi hareketinin nabzı, yasal iktisadi grevlerden çok, yasadışı fiili direnişlerde kendini ortaya koyuyor. Bazılarının sandığı gibi bunlar yalnızca yemek boykotu vb. "geri" biçimlerden ibaret de değildir. Hayır! İşçi sınıfının elinde, grev hakkı olsun-olmasın tüm sektörlerde kullanabildiği, bizzat kendi insiyatif ve yaratıcılığının ürünü etkili bir dizi yeni silah var. Üretimi çeşitli yollarla yavaşlatma, aksatma bunların en önemlilerindendir. "Gerekirse grevden daha etkin yöntemler bulur, yaşama geçiririz". Bu söz, grev haklarının gaspedilmesine karşı, diğer iş yerlerindeki sınıf kardeşleriyle birlikte bir haftadır direnen ALİAĞA Petro-kimya işçilerine ait. Başbakanın tehditle karışık belirttiği gibi, bu yöntemler yasadışıdır. Ama hiçbir yasal güç uygulanmasına engel olamıyor.

Bir diğeri servislere binilmeyerek işyeri mahallindeki toplu yürüyüşlerdir. Bunlar bazen kilometreleri buluyor. Göze görünmüyor, anlamı ve önemi üzerine pek düşünülmüyor ama, bunun yarın fabrika mahallinden ana caddelere, meydanlara taşmayacağını, militan gösterilere dönüşmeyeceğini kim garanti edebilir. Kitle eylemiyse sözkonusu olan, çoğu kere hesap, plan, ölçü tanımaz; eylemin dinamiği, mantığı yeni biçimleri kendiliğinden üretir ve dayatır. Bugün servis arabalarına binmemek öfke sergilemeye yetebiliyor. Ya yarın?

Bugün belirgin özellikler taşıyan bir işçi hareketi var ortada. Parlamentoda bir yasa çıkıyor; aynı anda İzmit, Kırıkkale, Diyarbakır ve Aliağa'da işçiler benzer yöntemlerle ve aynı kararlılıkla, aynı heyecanla direniyorlar. Henüz belirli sınırlar içinde kalsa da yasa ve yasak çiğniyorlar. Nedenleri güncel olabilir ama, ortaya konan davranış yılların birikimini yansıtıyor.

Bugünün işçi hareketi yılların birikimi üzerinde yükseliyor. Bu kendini çeşitli biçimlerde ve şimdilik ancak bir ölçüde dışarı vuruyor. Dün komünistlerin taktiği olarak suçlanan genel grevin, bugün yüzbinlerce işçinin coşkuyla haykırdığı mücadele sloganı haline geldiği hatırlanırsa, işçi hareketinin katettiği mesafeyi, sağladığı birikimi anlamak kolaylaşır.

Hoşnutsuzluk, homurdanma, kıpırdanma ve kaynaşma geneldir, tüm sektörlerde ve ülke çapındadır. İşçi hareketine günlük değerler biçenler, bugünkü hareketliliği güncel bazı istemler için cılız ve geçici bir kıpırdanış sananlar ve sayanlar fena yanılıyorlar. İstemler henüz sınırlı ve dar olabilir, sınıfın kendi geçici çıkarlarının ötesine geçmeyebilir, ama

bu istemler uğruna gösterilen hareketlilik yılların birikiminden kök alıyor ve bu istemlerin ötesinde bir değer taşıyor. Bu gerçeği kavrayamayanlar sınıf ve genel devrimci hareket karşısında görevlerini kavrayamazlar ve hep geride kalırlar.

Bilinç, örgütlenme, hareketlilik, eyleme geçme potansiyeli vb. açılardan büyük farklılık gösteriyor olsa bile, hoşnutsuzluk ve mücadele isteği geneldir. Bunun koşullarını burjuvazinin son 8 yıllık politikaları yarattı. Burjuvazi işçi sınıfının bir blok olarak karşısına geçmesinin zeminini adeta döşedi. İşçi sınıfına dönük siyasal ve iktisadi saldırılarını genel, merkezi ve katı politikalar olarak saptadı ve uyguladı. Bunu yapmakla dün genel hoşnutsuzluğu mayaladı, bugünkü genel hareketliliği hazırladı.

Bugün için burjuvazi bu hoşnutsuzluğu tatmin etmek, hareketliliği gidermek olanaklarından yoksundur. Birbirine bağlı nedenlerin sonucu olarak, ne ciddi iktisadi tavizler, ne de siyasal tavizler verebiliyor.

Tatmin edemediği gibi ezemiyor da. Sert tedbirlerle ezmek bir çözümdür ama, bunu olur olmaz gündeme getirmek burjuvazinin kendi iradesini ve tercihini aşıyor. Genel baskı ve yasakların yanısıra, ancak ciddiye alınamayan ve yalnızca tepkiyi alevlendiren tehditler savurabiliyor. Ara rejim tartışmaları ve faşist Evren'in darbe tehditleri bunun örnekleri. Ama tehditler ters sonuçlar yaratmış, diktatörlüğün başı güç ve gülünç duruma düşmüştür.

Tatmin etmek ya da azmek bugünün koşullarında olanaksız olunca, olağan baskılar ve yasaklar da yetmeyince, geriye en etkili yöntem olarak, oyalamak, aldatmak, hızını kesmek, çapını daraltmak, düzeyini düşürmek, hedefini şaşırtmak, yanlış kanallara akıtmak, sahte alternatiflere yöneltmek vb. kalıyor. Kısaca, oyalama ve potansiyeli adım adım eritme taktiği.

Sermayenin bugünkü umudu bu taktiğin başarısıdır. Ve bunu uygulamada en büyük yardımcısı, başta Türk-İş merkez yönetimi olmak üzere sendika bürokrasisidir.

* * *

Bugünkü işçi hareketi karşısında sendika bürokrasisinin yerini ve rolünü açıklıkla tanımlamak önemlidir.

Türk-İş yönetimi işçi hakları için harekete geçmiş, ya da konum ve misyon değiştirmiş değildir. Kimileri üstü kapalı ve utangaçça, revizyonist çevreler ise daha açık bunu iddia ediyorlar. Arada bir önde göründükleri oluyor ama, gerçekte yalnızca dipten gelen dalga, sürekli ve yaygın tazyik onları öne düşmeye zorluyor. Zira, koltuğu korumanın da, dalgayı kırmanın da yolu budur. Türk-İş yönetimi öne düşerken bile, bunu geriye çekmek, oyalamak, kontrol altında tutmak ve geri biçimler içinde eritmek için yapıyor. Türk-İş yöneticileri bunu zaman zaman itiraf da ediyorlar; biz olmasak komünistler düşer önüne götürür, diyorlar.

Sendika bürokratlarının tutumu ve kararları değişir ama, misyonu değişmez. Onlar diyalog ve "zirve"lerde açık ihanetlerini sergilerken de, bazı eylemleri işçilerin zoruyla hayata geçirirken de, aynı misyonu yerine getiriyorlar. Birincisinde, bazı sözde tavizlerle aldatmak, ikincisinde, hak savunucusu pozunda oyalamak gayretindeler.

1984 Haziranında Türk-İş I.Bölge Temsilciler Toplantısı'nda işçiler tarafından "Genel Grev" şiarı ortaya atılalı beri, Türk-İş yönetimi bu iki tutumu, aynı amaca dönük, içiçe ya da peşpeşe sergilemiştir. Son 6 aya bir bakalım. Aralıkta "diyalog politikası", ardından tabandaki büyük tepkinin baskısıyla Şubatta "eylem kararları" ve bazı eylemler, ve ardından, Mayısta yeniden "zirve" ve "diyolog politikası". Ve tepkiler karşısında ek açıklama: "eylemler sürecek!".

Sendika bürokratları 4 yıldır hep dalga kıran rolü oynuyor. İşçilere değil, sermayeye hizmet ediyorlar. Bu 4 yıl boyunca işçileri aldatmakta ve oyalamakta belirli bir başarı sağladılar ama, işçi hareketinin yayılmasını, daha ileri mevzilere kaymasını, genel grev istemi konusunda daha istekli ve ısrarlı olmasını engelleyemediler. Son "zirve" ve yasal değişiklikler manevrasına karşı tabanda kabaran öfke de buna kanıttır. İstanbul mitinginde patlaması beklenen bu öfke selinden onları, gizli işbirliği yaptıkları valiliğin yasağı kurtarmıştır. İstanbul'da miting! Bu Türk-İş ağalarının korkulu rüyasıdır.

Türk-İş yönetimi işçi sınıfının

eylem talebinden yakasını kurtaramayacaktır. Bugüne kadar her yan çizmenin ardından, işçiler enselerinden tutarak "düşün önümüze" dediler adeta. Onları belirli eylemlere zorladılar. İşçiler bu aynı zorlamayı yine yapacaklardır.

Tam da bu noktada birbirini tamamlayan iki önemli görev var. Birincisi, işçi tabanında, fabrika ve işyerlerinde eyleme dönük örgütlenmeler sorunudur. Devrimci işçilerin insiyatifiyle, bu sorun daha şimdiden bazı fabrikalarda, Eylem Komiteleri, İşyeri Komiteleri şeklinde gündeme getirilmiş ve belirli adımlar atılmıştır. Bu örgütlenmeler işçilerin insiyatifi ele alma, mücadelenin kaderini çeşitli kademelerdeki sendika bürokratlarının eline bırakmama, mücadeleyi taban örgütlenmesine dayama vb., isteğinin ifadesidir. Bilinçli bir içerik kazandırıldığı, işlevleri doğru tanımlandığı ölçüde, işçi hareketinin ve genel olarak mücadelenin geleceği açısından muazzam önem taşıyor bu komiteler. Önemli nokta şudur: Bu örgütler sendikaların alternatifi değil, sendikaları aşağıdan yukarıya devrimcileştirmenin ilk adımı ve temel basamağı olarak görülmelidir. Sendikaların anti-demokratik işleyişini ve bürokratik yapısını kırmanın, tabanın devrimci insiyatifini, enerjisini ve iradesini yönetime dayatmanın ve önümüzdeki dönemde bu yönetimleri alaşağı etmenin araçları olmalıdır.

Bunun kendisi ikinci önemli göreve işaret ediyor. 1989 yılı sendikalarda genel kurullar dönemidir. Sendika yasalarındaki son değişiklikler, petrol işçilerinin grev hakkını gaspetmiş ama, hain sendika ağalarına dört dönem daha seçilme hakkı ve olanağı sağlamıştır. Sendika ağaları "zirve"de işçileri satmış, karşılığında yeniden seçilme hakkı kazanmıştır. İşçiler bu aşağılık pazarlığın farkındadırlar ve sendika yönetimine karşı öfke doludurlar. Bu öfkeyi sendika bürokratlarına karşı mücadeleye, sendikaların yapısını, işleyişini ve yönetimini devrimcileştirmeye kanalize etmek, bu göreve artık daha yoğun sarılmak günün görevidir. Ve tabanda yaratılacak işyeri ve fabrika komiteleri bunun etkili araçları olacaktır. Bu, hangi devrimci siyasal gruba yandaş olursa olsun, tüm devrimci işçilerin ortak çabası ve insiyatifle başarılabilir bir görevdir.

Sendika bürokratları sermayenin işçi sınıfı içindeki ajanlarıdır. İşçi hareketini dizginlemek, temel ve vazgeçilmez mücadele araçları olan sendikaları felç etmek ve etkisizleştirmek onların değişmez misyonudur. Burjuvaziye karşı etkili ve başarılı bir mücadele, başka şeylerin yanında, sendika bürokrasisini etkisizleştirme ve yıkma ölçüsünde mümkündür.

İşçilerin değişik burjuva politik ve ideolojik görüşlerin, değerlerin, inançların etkisinde olması ile, belirli bir burjuva politik partiye ve lidere belirgin bir şekilde bağlanması, umut olarak görmesi, ardından sürüklenmesi farklı şeylerdir. Geniş işçi yığınlarının bugün burjuva dünya görüşünün değişik biçimlerinin etkisinde olduğu bir gerçektir. Fakat ciddi sorunlarla karşı karşıya olan işçi sınıfı, bunların çözümünde şu ya da bu parti ve lidere değil, kendi gücüne dayalı mücadeleye güveniyor. Kendi gücüne güven gelişen işçi hareketinin yeni ve en önemli kazanımıdır.

12 Mart sonrasında salonları ve meydanları "umudumuz Ecevit" diye dolduran işçiler, şimdi aynı salonları ve meydanları "İşçiler Elele Genel Greve" şiarıyla dolduruyorlar. Bu, kimilerinin kavrayamadığı önemli bir gelişmeyi, işçi hareketindeki muazzam bir ilerlemeyi anlatır.

İşçiler iktidar partisine ateş püskürüyorlar. Demirel'i ve DYP'yi kendi öz tecrübeleriyle iyi tanıyorlar. Uyuşuk ve kişiliksiz SHP'yi ve onun mıymıntı liderine ise güven duymuyorlar. Ciddi bir hazırlık yapılmayan ve sapa bir il olan Sakarya (Türk-İş) mitingine 30 bin coşkulu işçi katıldı. Aynı dönemde İstanbul gibi bir işçi kentinde özel bir hazırlık yapılan SHP mitingine ise yalnızca 10 binden biraz fazla heyecansız bir topluluk katıldı. Oysa aynı İstanbul'da yapılacak Türk-İş mitingi, yüzbinlerce öfkeli işçinin akması beklendiği için, hükümet ve Türk-İş yönetiminin gizli işbirliği ile şimdilik engellendi. İşçilerin Türk-İş mitinglerine ilgisi, kendi güçlerine duyulan güvenin gösteregesidir. İşçilerin bütün dikkati Türk-İş'tedir. Türk-İş yönetiminin bunalması da bundandır. Dipten gelen dalgayı dizginleme yükü büyük ölçüde sendika bürokratlarının omuzlarına binmiştir. Geçmişte bu işi, Türk-İş ve DİSK yönetimlerinin yardımıyla Ecevit CHP'si yapıyordu. Şimdi SHP'nin yar-

dımıyla Türk-İş yönetiminin kendisi yapıyor. Aynı Türk-İş yönetimi bu yükü hafifletmek için, sık sık SHP ve DYP'nin kapısına dayanıyor ve bu partileri işçilere kurtarıcı olarak sunmaya çalışıyor. Bu iki partinin "işçi hakları savunucusu" pozlarına daha sık girmesi de bu aynı çabayı anlatıyor.

Bu gerçeğe işaret etmemiz, işçi sınıfı üzerindeki burjuva etkileri küçümsemekten çok, gelişen işçi hareketini ihtilalci bir işçi partisiyle kucaklamanın önemini vurgulamak istememizdendir. İşçi hareketinin mücadelede kendi gücünün farkına vardığı koşullar hem böyle bir parti inşa etmek için geniş olanaklar sunuyor, ve hem de, bunu acil ve yakıcı hale getiriyor.

Gelişen işçi hareketinin geleceği ve kalıcı başarıları öncü parti sorununa sıkı sıkıya bağlıdır.

İşçi hareketinin bugünkü temel ihtiyacı budur.

Bu ihtiyacı karşılamak, pratik-siyasi sorunlara olduğu kadar, teorik programatik sorunlara ilgi göstermek, incelemek, çözmek ölçüsünde olanaklıdır. Burjuva-kapitalist Türkiye'de, güçlü ve gürbüz bir işçi sınıfının sermayeye karşı homurdandığı bir dönemde, siyasal demokrasiyi temel bir stratejik aşama olarak sunanların çokluğu koşullarında bu özellikle önemlidir.

EKİM

Hain bürokratlar sendikalardan defolsun !

Türk-İş yöneticileri işçilerin zoruyla ilan ettikleri eylem programının ardından yeniden başlattıkları "diyalog" sonucu hükümetle anlaştılar. İşçileri düpedüz aldattılar ve sattılar. Kapitalist devletin ve kapitalistlerin isteklerinin kabul edilmesi demek olan bu anlaşmayı, hükümet işçilerle alay edercesine "bayram hediyesi" olarak sundu.

Ücretlerde yapılacak olan artış, önceki yılların kayıpları bir yana, bu yılki anflasyonun yaratacağı kaybı bile karşılayamayacak. Üstüne üstlük, yapılan anlaşmaya göre ortaya çıkan, bu yıl için %58'lik ortalama artış oranı Şevket Yılmaz tarafından %77 olarak gösterilmeye çalışıldı. Belli ki, bu sahtekar ne sayı saymasını biliyor, ne de dayak yemiş...

Öte yandan, işçilere hiç danışılmadan tepeden yapılan bu anlaşmayla, işçilerin iradesi iki yıllığına ipotek altına alınmış, sendikalar fiilen devre dışı bırakılmıştır. Üstelik enflasyonun %100'e doğru tırmandığı koşullarda, ikinci yıl için %30'luk artış peşinen kabul edilmiştir. Oysa, Türk-İş yöneticilerinin kendilerinin aldıkları ilke kararlarına göre sözleşmelerin süresi bir yıllık olacaktı. Her zamanki gibi tükürdüklerini yaladılar.

En önemlisi de, sermaye karşısında işçi sınıfının elini kolunu bağlayan, darbeci generaller tarafından tamamen kapitalistlerin istekleri doğrultusunda yapılmış iş yasalarında işçiler ~~lehin~~ hiçbir ciddi değişiklik yapılmadı. Tersine, burjuva meclis, Türk-İş yöneticilerinin yeniden seçilmelerini önleyen yasayı onlar lehine değiştirip, karşılığında 7500 petrol işçisine daha grev yasağı koydu. Türk-İş bürokratları bu hayati konuda sadece hükümetin vaadleriyle yetindi, parlamenterlerin anlayışına sığındılar. Burjuva meclisin Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu ise, grev çadırını bile tehlikeli buldu.

Türk-İş yöneticileri sermayenin, kapitalist devletin işbirlikçileri olduklarını bir kez daha gösterdiler. İşçileri önce oyaladı, sonra sattılar.

İşçiler bu küstahlığa, bu aşağılık satışa gereken cevabı vermelidirler.

Derhal harekete geçmeli, işyerlerinden başlayarak tepeye doğru protesto ve baskıyı artırmalı, Türk-İş yöneticilerini kapitalist devletle varılan anlaşmanın geçersizliğini açıklamaya, alınan ilke ve eylem kararlarını uygulamaya zorlamalıdırlar.

İşçi sınıfının istemi genel grevdir. Genel grev kararı uygulanmalıdır.

Şu kesin olarak açıktır: Sermaye işbirlikçisi bu hain takımını, korkakları sendikalardan kovmadan, tepede satışlara, daleveralara olanak veren sendikaların bugünkü bürokratik yapısını, tüzüklerini değiştirip işçileri söz ve karar sahibi kılan demokratik bir örgütlenme ve demokratik bir tüzük sağlanmadan bu böyle sürecektir.

(Devamı s.23'de)

Yasaklar çiğneniyor, direnişler yayılıyor

Türk-İş'in sendika ağaları, tabanın baskısı ile almak zorunda kaldıkları eylem kararlarından hükümet – Türk-İş zirvesinde yapılan anlaşmaya uygun olarak vazgeçtiler. Sendika ağaları her zaman yaptıklarını yaptılar. Kişisel çıkar ve gelecekleri, yeniden sendika yönetimine seçilme hakkı uğruna da, eylem kararlarını sattılar. Ama işçi hareketi durmadı. Çünkü, işçi hareketini besleyen ekonomik ve politik nedenler ortada duruyor. İşçi hareketi, sendika ağalarının baltalama girişimlerine rağmen, ilerliyor, kitleselleşiyor. İşçi sınıfı hareketi, tarihinde ender görülen bir tutumla, sendika ağalarına, reformcu burjuva partilerine değil, kendi gücüne güveniyor. Geçenlerde öldürülen İstanbul Ticaret Odası Başkanı Niyazi Adıgüzel'in "eskiden işverenler giremezdi fabrikalara, şimdi sendikacılar giremiyor" sözleri, işçi sınıfı ile sendika ağaları arasındaki uçurumu ve güvensizliği anlatıyor. İşçi sınıfının geniş yığınları, özellikle de ileri kesimleri sadece sendika ağalarına değil, sosyal-demokrat programla kapitalizmi düze çıkarmayı vaadeden reformcu burjuva partilere de güvenmiyor. '70'lerdeki hataya düşmemede içgüdüsel bir temkinlilik var. İşçi sınıfı kaybedilen hakları kazanma ve yeni hak arayışında, düne göre daha fazla olarak, kendi gücüne güveniyor.

Burjuvazi ikiyüzlülükle, sinsice işçi hareketine yönelik saldırılarını sürdürüyor. Aylarca, Özal hükümeti işçi haklarını genişleteceğiz, genişletiyoruz diye demogoji yaptı, Türk-İş bürokrasisi de onun suç ortağı oldu. Fakat, sözkonusu yasa çıktı, sendika ağalarının yeniden seçilmesini garanti altına almak dışında sendikalara ve işçi hareketine hiçbir şey getirmedi. Aksine, işçi sınıfının en direngen kesimlerinden olan petrol işçilerine yeni yasaklar getirildi. Son yasa ile, 7500 petrol işçisi ek olarak grev yasağı kapsamına alındı. Böylece grev yasağı kapsamındaki işçi sayısı yarım milyona ulaştı.

İşçi sınıfı buna sessiz kalmadı, sineye çekmedi. Henüz geri biçimlerle de olsa direnişlerle değişikliği protesto etti. Petrol işçileri, grev yapmadan, grevden daha etkili eylem biçimlerini araştırıyor. Grev yasağına alınan, Aliağa Petkim tesislerinde çalışan işçiler, "gerekirse grevden daha etkin yöntemler bulur yaşama geçiririz" diyerek bu alandaki kararlılıklarını dile getirdiler.

Petrol işçileri, zaten aylardır yoğun bir huzursuzluk içindeydiler. İşveren, aylardır ücret düzenlemesi ile, ücretlere yapılacak zamları geciktiriyordu. Grev yasağı, bardağı taşıran son damla oldu. Başta, Shell, Mobil, BP gibi emperyalist petrol tekellerinde olmak üzere, tüm Türkiye çapında 12 bin petrol işçisi direnişe geçti. İşçi sınıfı yasadışı direnişini çeşitli eylem biçimleri ile yaşama geçiriyor. Yemek boykotu, viziteye çıkma, servis araçlarına binmeme, işi yavaşlatma gibi pasif direniş biçimlerinin yanısıra, kitlesel gösteriler gibi, aktif direniş biçimlerini de yaşama geçiriyor. 30 Mayısta Aliağa rafinerisi işçileri, çıplak ayakla 2 km'lik bir yürüyüş yaptı. Aynı şekilde, 2 Haziranda Batman'da 800 Tüpraş işçisi ile, 500 Mobil işçisi işe gelirken ve giderken, tesislerden DDY istasyonuna kadar (yaklaşık 2 km) çıplak ayakla yürüyüş yaparak, grev yasağının genişletilmesini protesto ettiler.

Bu direnişler anlık bir olay olarak da başlayıp bitmedi. Binlerce petrol işçisi günlerce eylemlerini çeşitli biçimlerde devam ettirdi, ettiriyor. Shell petrol işletmelerindeki direniş 13 Mayıstan bu yana devam ediyor. Bu süre içinde üretim önemli ölçüde düştü, işveren milyarlarca liralık zarara uğradı. Sadece Diyarbakır'da Shell işçilerinin 20 günlük direnişi sonucu işverenin 19 milyar liralık zarara uğradığı açıklandı. Yığınsallaşarak gelişen işçi hareketi burjuvaziyi korkutuyor. İşveren sendikası TİSK'in Genel Başkan Vekili Refik Baydur, gelişen hareket karşısındaki korkusunu, "Türkiye'deki grev yasağının, devlete de, işverene de, işçiye de hayrı yok. Yasağın olduğu sektörlerdeki iş yavaşlatmanın maliyeti, grevden daha fazla" diyerek dile getirdi. Sermayenin yasakları, gelişen işçi hareketi karşısında, kendi ayaklarına dolanıyor.

Başbakan Özal ise, ABD gezisi öncesinde, ayaküstü verdiği demeçle gelişen hareket karşısındaki korkusunu, işçileri tehdit ederek dile getirdi. Özal, yaygınlaşan yasadışı direnişleri kastederek, "kanunsuz direnişin ağır karşılığı vardır" dedi. Tehdit sökmedi, aksine ters tepti, bu tehdide rağmen, petrol işçilerinin direnişi devam ediyor. Direniş sadece petrol işçileriyle de sınırlı kalmadı. Petrol işçilerinin eylemini, Türkiye şise ve cam fabrikalarına bağlı işyerlerinde,

(Devamı s.20'de)

15-16 Haziran ve sol hareket

15-16 Haziran Direnişi, işçi hareketini olduğu kadar, sol hareketi de derinden etkiledi. İşçi sınıfına güvensizliğin ve burjuva kurumlara umudun ifadesi teori ve politikalara büyük bir darbe indirdi.

İşçi sınıfına güvensizlik Türkiye sol hareketinin tarihsel bir özelliği ve geleneğidir. Her dönem, somut tarihsel koşullara bağlı olarak değişik teori ve tahlillerde ifadesini bulmuş, fakat hep yaşayagelmiştir.

Şefik Hüsnü ve TKP, işçi sınıfına, onun tarihsel rolüne, devirmci güç ve enerjisine değil, başlangıçta Kemalistlere, sonraları çeşitli burjuva kliklere bağlamıştı umudunu.

1950 sonrası hızlı kapitalist gelişme, aynı zamanda safları hızla genişleyen bir işçi sınıfı demekti. Sonuçları '60'lı yıllarda belirgin olarak ortaya çıktı. İşçiler kimi zaman kanlı çatışmalara varan eylemlerle mücadele sahnesine çıktılar.

Oysa bu aynı dönem işçi sınıfına inançsızlığın, gerilemek bir yana, uluslararası modern revizyonizmden alınan taze ideolojik destekle teori düzeyine çıkarıldığı yıllar oldu.

Bir çok noktada ayrılan solun iki temel akımı, TİP ve MDD, işçi sınıfına güvensizlik ve burjuva kurumlara bel bağlamada birleşiyordu. Birinin umudu burjuva parlamentosu ve barışçıl geçiş, ötekinin "Kemalist ordu" ve askeri darbeydi. Birincisi barışçıl geçiş düşleriyle militan kitle mücadelelerine düşmanlık yapıp parlamenter avanaklığa heveslenirken; ikincisi, "asker-sivil-aydın zümre" ve "Kemalist gelenekler" edebiyatıyla sözde radikal çözümler dileniyordu. İşçi sınıfının tarihsel rolüne, devrimci enerjisi ve eylemine güvensizlik ortak payda idi.

15-16 Haziran Direnişi yalnızca burjuvaziye değil -ki o işçi sınıfını zaten yeterince ciddiye alıyordu-, fakat özellikle sosyalizm adına konuşan revizyonist akımlara işçi sınıfının varlığını, gücünü devrimci enerjisini, militan karakterini yeterli açıklıkta gösterdi. Bununla da kalmadı, burjuva kurumların gerçek niteliğini sergiledi. Hiçbir ideolojik çaba, parlamento ve ordu konusundaki gerici hayallere 15-16 Haziran Direnişinden daha kesin, etkili ve sonuç alıcı darbeler indiremezdi. Devrimci sınıf pratiğinin parlamenter ve darbeci gerici teoriler için çaldığı ölüm çanını, 12 Mart askeri darbesi kanlı icraatı ile tamamladı. Barışçıl geçişi savunanlar soluğu hapishanede aldılar. Sermaye ordusuna bel bağlayanlar onun "balyoz"unu yediler, zulmüne uğradılar.

'71 Devrimci Hareketi, devlete ve burjuva kurumlara karşı tutumuyla ve bir süreç içinde burjuva sosyalizminden ayrıştı. Bu ayrışmanın köklü bir kopuşa dönüşmesinde 15-16 Haziran Direnişi özel bir rol oynadı. MDD kampının devrimci ordu teorisi öldürücü bir darbe yedi. Fakat bu aynı kampın işçi sınıfına güvensizliği teori mertebesine çıkarma eğilimi, '71 Devrimci Hareketinin şahsında değişik bir biçime bürünerek yaşadı. Asya ve Latin halkçılığının "ideolojik önderlik" tezi bu güvensizliğin yeni kılığı oldu. Bu gruplar işçi sınıfına değil, "öncü savaşçı"lara ve köylülüğe güveni esas aldılar.

'74 sonrası dönem bazı kesimlerde, maceracı mücadele anlayışının yanısıra "ideolojik önderlik" tezinin de eleştirisi dönemi oldu. Fakat "kitlelere" gitmek başarısı gösterenler uzun süre işçi sınıfına gidemediler. Küçük-burjuva sınıf ortamı ile halkçı teori ve politikalar onları bundan alıkoydu. İşçi sınıfı güçlenen mücadelesiyle onları adeta kendine çektiğinde ise, işçi sınıfını "halk"ın bir parçası ve "halk devrimi"nin bir bileşeni olarak görmekten öteye geçemediler.

15-16 Haziran Direnişinden bu yana 18 yıl geçti. Bu 18 yılın ardından, işçi sınıfı hareketinin olayların odağına yerleştiği bugün, artık bir çok grup işçi sınıfının toplumdaki yerini, rolünü ve önemini kavramış olmakla övünebiliyor. Ne var ki, gerçekte, işçi sınıfına güvensizliğin ifadesi teori ve pratikler büyük darbeler yemiş olmakla ve bir çok mevziyi terketmiş bulunmakla birlikte, bu güvensizlik hala yaşıyor. Onun son mevzisi halkçı devrim görüşüdür. Emek-sermaye çelişkisinin temel çelişki olduğu ve toplumsal gelişmenin eksenini oluşturduğu burjuva-kapitalist Türkiye'de, burjuva-demokratik devrim görüşü işçi sınıfına güvensizliğin son direniş mevzisidir.

Halkçılık, Türkiye işçi sınıfının, şehrin ve kırın emekçilerini ardına alarak sermaye iktidarını devirebileceği, Türkiye devrimini bir proleter devrimi olarak başarıya ulaştırabileceğine hala inanmıyor, inanamıyor.

İşçi sınıfına güvensizlik hala yaşıyor.

15-16 Haziran ve işçi hareketi

15-16 Haziran, '60'lı yıllar boyunca yaşanan bir birikimin ürünü, sonucu ve 1970'teki doruğudur. Türkiye işçi hareketi tarihinde bir dönüm noktasıdır.

İşçi sınıfı hareketi sonraki dönemde, katılım, yaygınlık, bilinç ve örgütlenme düzeyi vb. bir çok bakımdan '60'lardaki düzeyini aştı. Fakat 15-16 Haziran işçi direnişi aradan geçen 18 yıla rağmen, hala işçi sınıfı hareketi tarihindeki en büyük, en militan, tarihsel ve siyasal sonuçlarıyla en önemli işçi eylemi olma özelliğini koruyor.

15-16 Haziran yalnızca iki işçi kentinde toplu bir üretimi durdurma eylemi değil, toplu ve militan bir sokağa akıştır da. 100 bini aşkın işçinin her türlü yasa ve yasağı çiğneyerek, türlü uyarı ve tehditlere meydan okuyarak, polis, asker ve tank barikatlarını aşarak zamanın hükümetine ve parlamentosuna karşı kararlı bir haykırışıdır. 15-16 Haziran Direnişi, sokağa dökülen işçi kitlelerinin bilincinde olup-olmamasından bağımsız olarak, sermaye diktatörlüğünün tüm kurumları ile militan bir karşı karşıya geliştir.

İşte bu özellikleriyle 15-16 Haziran Direnişi, militan-kitlesel bir işçi başkaldırısı olarak hala aşılamamıştır.

15-16 Haziran bir büyük eylemdir. Her büyük eylemin olduğu gibi, onun da görünürde ve güncel olan ile derinde ve geçmişten gelen farklı, çok yönlü ama içiçe nedenleri vardır.

15-16 Haziranın görünürdeki nedeni bazı sendikal yasalarda yapılmak istenen değişikliklerdi. Bu yasal değişikliklerle, iktisadi mücadelenin ve işçilerin sendikal-demokratik haklarının nispeten ileri bir savunucusu ve yürütücüsü olan ve bu özellikleriyle sınıfın ileri ve militan kesimlerini kucaklayan DİSK tasfiye edilmek isteniyordu. İşçiler yasa değişikliklerine başkaldırarak DİSK'i savundular.

Fakat burjuvazi gerçekte DİSK'in şahsında işçi sınıfının 10 yıllık mücadelesine, bu mücadelenin kazanımlarına saldırıyordu. Daha sonra, 12 Eylül sonrasında, DİSK'in şahsında işçi hareketinin son 15 yılına saldırması ve onu yargılaması gibi. DİSK, yönetiminin reformist konumundan bağımsız olarak, işçilerin burjuvaziye karşı '60'lı yıllar boyunca sürdürdüğü zorlu mücadelelerin somut bir kazanımı ve o günlerde simgesiydi. İktisadi istemler ve sendikal-demokratik haklar için verilmiş mücadelenin büyük fedakarlıklarla yaratılmış bir mevzisiydi.

İşçiler yıllardır sermayenin baskısına ve sömürüsüne karşı sürekli genişleyen ve değişik biçimler alan bir direniş göstermişlerdi. Saraçhane mitingi ve KAVEL direnişiyle başlayan bu süreç, çok sayıda grev, direniş, fabrika işgali vb.den geçerek 1970'e dayanmıştı. Aynı dönemde sosyalizm adına ortaya çıkan akımların tersine, burjuvazi, işçileri fazlasıyla ciddiye alıyor, işçi hareketinin potansiyel gücünü görüyor ve ona diş biliyordu.

DİSK'i zayıflatmayı hedef alan yasal değişiklikler, işçi hareketine bir diş göstermeydi. Arkası 12 Martla gelecek bir sistemli saldırının ilk halkasıydı. İşçiler o dönem bunu açıklıkla anlayacak bir bilinçten elbette yoksundular. Ama somut tecrübelerinin katkısı ve sınıf sezgileriyle tehlikeyi algıladılar ve direndiler. (Direnişin DİSK tabanıyla sınırlı kalması, Türk-İş'te örgütlü fabrikaların geniş katılımı da bunu gösterir). Direnişin çapı ve şiddeti, yasal bir değişikliğe gösterilen bir kızgınlığın çok ötesindedir. 15-16 Haziran '60'lı yıllar boyunca süren irili ufaklı çatışmaların uzantısı, devamı, yoğunlaşmış biçimi ve doruğudur. Bir başka vesileyle de belirtildiği gibi, "baskı ve sömürünün o güne kadar işçilerde biriktirdiği öfke ve hoşnutsuzluğun, hükümetin sendikal hakları hedef alan keyfi bir tutumu karşısında, bu tutumun da baskısıyla eyleme dönüşmesi"dir.

15-16 Haziran, işçi hareketinde bir patlama, bir sıçramadır.

15-16 Haziran, politik bir önderlik ve yönetimden yoksun, kendiliğinden bir harekettir. Direnişe önderlik etmek bir yana, dönemin sol akımlarının istisnasız tümü sınıfın dışında ve, bir kısmı bunu teori mertebesine çıkaracak kadar, tümü de işçi sınıfına inançsızdılar. İşçiler direniş esnasında yalnızca devrimci öğrenci çevrelerinden yardım gördüler.

Direniş kararı bir önderliğin değil, tabandan gelen baskının ve açık direnme isteğinin ürünüydü. DİSK yönetimi için, koltukları korumanın DİSK'i savunmaktan geçtiği o koşullarda, tabanın isteğine boyun eğmekten ve direniş kararına katılmaktan başka seçenek yoktu. Fakat işçilerin umulmadık boyutta ve şiddetteki görkemli direnişi karşısında hemen korku ve paniğe kapıldılar. İşçiler sokakta polis ve asker barikatlarını yiğitçe

göğüslerken, onlar bu barikatları örenlere korkakça günah çıkardılar ve direnişi kıracak önlemleri görüştüler.

16 Haziranda, işçileri sokakta direndiği ve üç şehit verdiği bu görkemli günde, valilikte yapılan toplantıda yaşanan ihaneti, dönemin DİSK Genel Sekreteri (Kemal Sülker) şöyle dile getiriyordu: "Girişilen tahripkar eylemle bir ilgimiz olmadığını İçişleri Bakanına söyledik. Ve kesinlikle de bu tahripkar olayları tasvip etmediğimizi bildirdik. Ayrıca da işçilere de radyoda bir uyarma yaparak kötü cereyanlara alet olmamalarını istedik."

Radyo konuşmasını DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler yaptı. Görkemli işçi direnişini karaladı; sokakta işçilere kurşun sıkan sermayenin kanlı ordusunu, "gözbebeğimiz şerefli Türk Ordusu" ilan etti; Anayasaya bağlılığını bildirdi.

İşçi sınıfına ihanet, işçi hareketini arkadan vurma yalnızca bugün değil, o gün de sendika bürokratlarının değişmez karakteriydi.

Sendika bürokratlarının ihanetine ve sıkıyönetime rağmen işçiler hemen teslim olmadılar. Türk Demir-Döküm, Sungurlar, Derby, Otosan, Rabak gibi büyük işyerlerinde, işi durdurarak ya da yavaşlatarak günlerce direndiler.

DİSK yöneticilerinin ikinci büyük ihaneti, direniş sonrasındaki toplu tenkisat sırasında yaşandı. Binlerce işçinin (toplam 6000) işten çıkarılmasına sessiz kaldılar. Dahası, bu militan işçi kuşağının fabrikalardan, dolayısıyla da sendikalardan temizlenmesine memnun bile oldular. '60'lı yılları kapsayan mücadelenin eğittiği, öne çıkardığı bu işçiler, 15-16 Haziran Direnişini de sürüklemiş ve yönetmişlerdi. Direnişin verdiği korkuyla yasal değişiklik konusunda gerileyen burjuvazi, sonradan intikamını bu öncü işçilerden almıştı.

İşçi hareketinin politik önderlikten, devrimci bir sınıf partisinden yoksunluğu koşullarında, doğal olarak, 15-16 Haziran Direnişinin yarattığı elverişli ortamdan işçi hareketinin politik gelişimi ve sendikaların devrimcileştirilmesi doğrultusunda yararlanılamadı. Öncü bir partinin saflarına çekilebilecek binlerce militan işçi sahipsiz kalıp heba oldu.

15-16 Haziran, burjuvazinin yüreğine korku ve kini içiçe işlemişti. Militan bir işçi kuşağının fabrikalardan temizlenmesi onu yatıştıramadı. Bu korku ve kini yıllarca yüreğinde taşıdı. 15-16 Haziranı her vesileyle suçladı; "solun ihtilal provası" diye niteleyerek, Türkiye soluna hiç de haketmediği değerler biçti. '70'lerdeki yaygın işçi hareketi, 15-16 Haziranın anılarını burjuvazi de hep canlı tuttu. 12 Eylül sonrasında, nihayet DİSK'i kapatma ve onun şahsında işçi hareketini yargılama olanağı bulduğunda, suç çetelesini 15-16 Hazirandan başlattı. Burjuvazi de 15-16 Haziranı işçi hareketi tarihinde bir dönüm noktası saydı. Kinini ancak yıllar sonra, biraz olsun tatmin edebildi.

Fakat bugünün işçi hareketi, burjuvazinin kısa süreli huzurunu bozmuş, sevincini kursağında bırakmıştır. Burjuvazi işçi hareketinin 20 yıllık kazanımlarını gaspetti, DİSK'in şahsında intikam aldı ama, bugün işçiler yeni haklarla birlikte gaspedilmiş olanları geri istiyorlar. Sermayenin sözcüleri yıllarca genel grevi DİSK'in ve komünistlerin taktiği olarak suçlamışlardı; Şimdi yüzbinlerce işçi genel grevi Türk-İş bürokratlarına dayatıyor. Dünün "komünist taktiği", bugün tüm sınıfın militan isteği haline gelmiştir. Telaşa kapılan sendika bürokratları burjuvaziyi bazı tavizlere ikna etmek için geçmişi, hiç kuşkusuz en başta 15-16 Haziranı, hatırlıyor ve hatırlatıyorlar.

Kendinden önceki dönemin birikimi üzerinde yükselen 15-16 Haziran Direnişi, kendinden sonraki döneme güçlü bir birikim aktardı, onu derinden etkiledi.

Bugün Türkiye çapında işçiler içinde derinden derine kaynaşma var. Yasal değişikliklerle grev hakları gaspedilince petrol işçileri aynı anda Türkiye çapında direniyorlar. Sendika bürokratlarının tüm oyalamalarına ve manevralarına rağmen genel grev talebi militan bir istek olmaya devam ediyor. Türk-İş yöneticilerinin İstanbul'da, bu 15-16 Haziran kentinde, miting yapmaktan ödü kopuyor. İşçiler sendika yöneticilerinin engellemelerini aşarak, yasaları ve yasakları çiğneyerek tabanda değişik biçimlerde direniyorlar vb.

Bütün bunları, işçi hareketinin ulaştığı bu düzeyi, 15-16 Haziran Direnişinin sağladığı birikim, verdiği ilham, aktardığı gelenekten ayrı düşünmek olanaklı mıdır?

İZMİR-ALİAĞA

İş kazası ve direniş (*)

Ülkemizde son dönemde toplumun her kesiminde özellikle de işçi sınıfı içerisinde yeni bir canlanma var. Fabrikalarda tartışmasız gün geçmiyor. İşçiler öfkeli ve her vesile ile düzene karşı tepkilerini, bir şeylerin yapılması gerektiğini dile getiriyorlar.

Sermaye de 12 Eylülün ardından daha da yoğunlaşan sömürüyü sürdürebilmek, daha fazla kar edebilmek için her yola başvuruyor, işçilerin can güvenliğini dahi hiçe sayabiliyor.

Aliağa yöresinde bir demir-çelik fabrikasında 26.4.1988 tarihinde 1900° sıcaklıkta kaynayan ocağın patlaması sermayenin o çirkef yüzünü biz işçilere bir kez daha gösterdi. Sermayenin uşaklığını yapan vardiya sorumlusu, vardiya değişimi sırasında ocağın delinişini gördüğü halde, 1900° kaynamış sıvı çelikten bir döküm daha fazla alabilmek için gereken önlemi almadı. İşçilerin yaşamlarıyla oynadı. Ocağın patlamasıyla üç arkadaşımız ağır biçimde ve pek çoğu da lavlarla yaralandı. Şu anda iki kişi bitkisel hayatta ve yaşama şansları hemen hiç yok. Kaza mucize olarak bir katliama dönüşmedi.

Olayın ardından işçiler işi tamamen durdurup fabrikanın çıkış kapısına geldiler. Kendi aralarında çalışma sisteminin düzensizliğinden, işyerinin gereken tedbirleri almadığından ve çalışma güvenliği olmadığından sözediyorlardı. O sırada vardiya sorumlusunun heyecanlı ve telaşlı bir biçimde işçilerin yanına gelerek; burada neden toplanıyorsunuz,neler konuşuyorsunuz, ne oldu sözleri karşısında bir işçinin sabrı tükendi: "Daha ne olsun, herkesin mi ölmesi gerekiyordu. Yeterince ölen ve sakat kalan var, ve bu patlamanın tek sorumlusu sizsiniz" dedi. Bunun üzerine vardiya sorumlusu işçinin üzerine yürüyerek onur kırıcı sözler sarfetti ve olayın nedeninin işçilerin hatası olduğunu söyleyerek sorumluluğu işçilere yüklemeye kalkıştı.

Oysa patlamanın nedeni aynı ocaktan peşpeşe döküm alınmasıydı. Üst üste ikiden fazla döküm alınmaya kalkışıldığında ocağın patlama tehlikesi ortaya çıkıyordu. Ancak sıcak durumdaki ocakta hurda erken eriyor ve üretim de fazla oluyordu. Ve her aybaşı, daha çok döküm olan vardiya sorumlusu kapalı bir zarf ile ödüllendiriliyordu.

Tartışmanın ardından bu bilinçli işçi vardiya amirini yakasından tutup ortaya çekerek, gereken dersi verdi. Yaratıcı ve nasırlı elleri bu sermaye uşağının suratında patladı. Sonra işçilere dönüp 15 dakikalık bir konuşma yaptı: Bizler kimiz, niçin buradayız; bizleri bir araya getiren koşullar neler; fabrikaları çalıştıranlar, üretenler kimler; emek nedir, sermaye nedir, devleti oluşturan güçler kimlerdir ve kapitalistlerin devlet içindeki rolü nedir? vb. Ardından da 1 Mayıstan sözetti. Şaşkınlık içinde bakan vardiya amiri yalnızca bu adam neler söylüyor diyebildi.

Ertesi gün vardiya amirinin tuttuğu tutanak yüzünden bu işçinin kartı fabrika müdürü tarafından alınarak disiplin kuruluna verildi. Bu arada rapor alan bu bilinçli işçi her gün fabrikaya gelerek diğer vardiyalarla da görüşme olanağını buldu. Sonuçta bu kararlı işçi işten atıldı.

İşçiler 28 Nisanda toplanarak çeşitli talepleri tespit ettiler ve yemek boykotu kararı aldılar. Yemek boykotu 29 Nisanda yapıldı, tek bir işçi dahi yemek yemedi. İşçiler fabrikaya çağırdıkları gazetecilere sorunlarını ve işgüvenliklerinin olmadığını anlattılar. Yemeklerini aldıktan sonra birbirine karıştırıp dışarı çıktılar. Yemekhanenin önünde yarım saatten fazla oturan işçiler kendi aralarında 1 Mayıs ve önemini tartıştılar.

Fabrika müdürü de basına yemek boykotunun yanlış bir karar olduğunu ve siyasi amaçla yapıldığını, ancak işçilerin taleplerini en kısa zamanda yerine getireceğini söyledi.

4 Mayıs günü fabrikadan atılan işçinin geri alınması için imza kampanyası yürütüldü. 600 kişilik işyerinden 545 imza toplandı. İmzaları gördüğünde adeta çıldıran müdür; "Bu adam kim oluyor da herkes bunu istiyor. Bu kadar işçiyi nereden tanıyor, nasıl samimi oluyor. Ben fabrikayı durdurur, ama bu adamı işe almam" diyerek korkusunu açığa vuruyordu. Sonuçta işçi geri alınmadı.

Ancak üretimin her alanında azimli, kararlı ve bilinçli bir işçi sınıfı gelişmektedir. Devrimci işçilerin fabrikadan atılması mücadeleyi engelleyemeyecek, atılanların yerlerini yenileri dolduracaktır.

A.ÇAKMAK - A.NADİR

(*) EKİM'in notu: Konuyla ilgili işçi okuyucularımızdan iki ayrı mektup aldık. Birleştirerek yayınlıyoruz.

1 MAYIS HABERLERİ

ANKARA

Burjuvazi geçen 1 Mayıslarda olduğu gibi bu 1 Mayısta da yasal toplantı, miting vb. kutlama girişimlerini, istek kimden ve hangi çevreden gelirse gelsin geri çevirdi. Öyle ki salon kiralamak istendiğinde verilen cevap; "önce valilikten izin alın gelin, sonra konuşuruz" oluyordu. SHP'nin Ankara'da, Harp-İş salonunda sadece kendi çağıracağı insanlarla yapmayı düşündüğü 1 Mayıs toplantısına ve bazı dergilerin toplantı ve miting için yaptıkları başvurulara izin verilmedi.

Aldığımız bilgilere göre, Otomobil-İş'in Ankara şubesi Türk-İş'e bağlı Harp-İş, Ağaç-İş, Basın-İş gibi sendikalarla 1 Mayıs'ta ortak toplantı ya da miting için biraraya gelme girişiminde bulunmuşsa da, bu girişim karşılıksız kalmıştır.

Yasaklamaların yanısıra, diktatörlük daha 1 Mayıs öncesinde Ankara'da yoğun "güvenlik önlemleri" almıştı. Buna 28 Nisanda İstanbul'da yapılan öğrenci gençliğin eylemi de eklenince alınan önlemler bir kat daha artırıldı. Kendilerinin deyimiyle "kuş bile uçurtulmuyordu". Fakat tüm bu yoğun "önlemlere" rağmen, 1 Mayıs Ankara'da devrimci işçi ve öğrenci kesimleri tarafından değişik biçimlerde kutlandı.

Bu kutlama fabrikalarda, alanlarda ve kitlesel bir biçimde yapılamadı. Fabrikalarda sınırlı da olsa bir şeyler yapılabilirdi, ama 1 Mayısın pazar gününe rastlaması bunu engelledi. Ama bildirilerle, afişlerle, pankartlarla, pullarla ve dar da olsa işçilerin ve öğrencilerin biraraya geldiği toplantılarla, işçilerin kanıyla yaratılan "1 Mayıs geleneği" sermayenin tüm yasak ve engellemerine karşın sürdürüldü.

Bizler de 1 Mayıs öncesi merkezi olarak hazırlanan "İşçi arkadaş! 1 Mayıs geliyor!" başlıklı bildiriyi başta işçiler olmak üzere toplumun diğer kesimlerine dağıttık. Ayrıca "uygun" yollarla devrimci-demokrat kişi ve kuruluşlara yayın organlarına, sendikalara ulaştırıldı. Bildiri sayısındaki yetersizliği özellikle fabrikalarda ve işyerlerinde elden ele dolaştırarak gidermeye çalıştık.

Bazı fabrika ve işyerlerinde 1 Mayıs bildirilerimizle daha geniş bir kesime ulaşma imkanı bulduk. Bildirilerin elden dağıtılması, insanların düşüncelerini ilk elden öğrenmemizi sağladı. Bildirimiz işçi çevrelerinde gerek içeriği, gerekse dili açısından olumlu bulundu. Böylece bildirimiz sadece "propaganda" ve "ajitasyon" işleviyle sınırlı kalmadı. Daha sağlam ve kalıcı ilişkilerin yaratılmasının da zeminini hazırladı.

İSTANBUL

1 Mayıs proleterlerin birlik ve dayanışma günü, tüm dünyada şartellerin kapatıldığı ve proleterlerin bayramlarını kutlamak için bir araya geldikleri gündür.

Dünyanın pek çok ülkesinde yasak olmayan 1 Mayıs işçi bayramı ülkemizde diktatörlük tarafından yasaklanmıştır. Fakat bu yıl diktatörlüğün yasakları sökmedi. Yine proleterler, öğrenciler ve devrimciler sabahın erken saatlerinde Taksim alanında buluştular. O gün bizler diktatörlüğün bütün yasaklarını çiğnedik ve şanlı 1 Mayıs bayramını kutlamak için tek bir yürek tek bir yumruk olduk.

İstanbul'un dört bir yanından gelenler kısa bir sürede Sıraselviler caddesini doldurdu. Sabahın çok erken saatlerinde Taksim alanının giriş ve çıkışları diktatörlüğün paralı askerlerince sıkı denetim altına alınmıştı. Sıraselvilerde toplanan ve nerdeyse 3 bin kişiyi aşan kitle kararlı adımlarla Taksim alanına girmeye çalıştıysa da, bu gerçekleştirilemedi. Alana giremedik, ancak o gün bir arada olmanın o şanlı günü kutlamanın gururunu duyuyorduk. Diktatörlüğün tüm yasaklarını çiğnemiş, sesimizi yükseltmiştik. Hep bir ağızdan "Yaşasın 1 Mayıs!", "Kahrolsun Emperyalizm!", "Yaşasın Sosyalizm!" sloganlarını haykırdık.

Çok geçmeden diktatörlüğün vurucu timleri, saldırıya geçit. Cadde bir anda savaş alanına dönmüştü. Polis tarafından alınan bir çok arkadaşımızı ellerinden almayı başardık.

Tüm eksikliklerimize rağmen 1 Mayısı kutladık. Gelecek yıllarda 1 Mayısı daha gür bir sesle, daha güçlü ve kitlesel bir biçimde kutlayacağımıza yürekten inanıyoruz.

1 Mayıs günü Taksim Meydanı'na işçilerden çok öğrencilerin geldiği bir gerçek. Bu, en önemli eksikliğimizi ortaya koyuyordu.

Bir grup Ekim taraftarı

Bildirilerin dışında sınırlı sayıda da olsa, işçi ve öğrencilerin bir araya geldiği toplantılarda Ekim'in 7.sayısındaki "1 Mayıs"la ilgili yazılar okundu, günün önemi ve anlamı üzerine konuşuldu. İşçi taraftarlarımızın da katıldığı SHP'nin Yenimahalle Kongresi'nde, "Yaşasın 1 Mayıs", "1 Mayıslar Engellenemez" ve "Yaşasın Özgürlük, Yaşasın Sosyalizm" sloganları atıldı.

A.Aykut

Halkçı devrim anlayışı

(Zorunlu bir cevap-3)

A.AZAD

PROLETER DEVRİMİN MADDİ KOŞULLARI

Yöneticimizin bizim bir proleter devrimi öngören, hedefleyen platformumuza yönelik itirazlarını ele almaya devam ediyoruz. Şöyle yazıyor:

"Devrimin niteliğini belirleyen şey, ülkenin sosyo-ekonomik yapısı, sınıfların konumu, güçleri ve birbirleriyle olan ilişkileridir. Türkiye'nin gerçeği yalnızca iktidarda emperyalizme bağımlı büyük burjuvazinin ve büyük toprak sahiplerinin olması, orta seviyede gelişmiş bir kapitalizm, feodalizmin büyük ölçüde tasfiye oluşu vb. değil, fakat aynı zamanda nicel ve nitel olarak doğrudan sosyalist devrimi gerçekleştirebilecek ölçüde gelişmemiş bir işçi sınıfı, devrimci bir durumda mutlaka önemli bir söz söyleme kudretine sahip olan köyün ve şehrin demokratik öğeleri (şehir küçük burjuvazisi ve köylülük), yalnızca kapitalist sömürüden, işgücünün hayvanca bir hırsla yağmalandığı çalışma koşullarından değil, fakat aynı zamanda, halkın tümüyle birlikte demokratik bir cumhuriyetin olmayışından kaynaklanan acıları da çeken işçi sınıfıdır, vb..." (agy., s.9-10)

Önce bir noktayı saptamak gerekiyor. Burada, Türkiye'nin orta derecede gelişmiş kapitalist bir ülke olduğu, feodalizmin kapitalist gelişme tarafından, kalıntıları dışında, tasfiye edildiği görüşü kabul edilmiş oluyor. Böylece, yıllarca demokratik devrim programının başlıca gerekçesi yapılan ve yöneticimizin "geri kalmış"lığının aynası, ama kendince ünü almış yürümüş, hala herkese ilham kaynağı olan ve bu yüzden de yeni baskıları yapılan (şaka değil!) şu "'84 Kararları"na da geçirdiği "yarı-feodal Türkiye" tezi terkedilmiş oluyor. Ala, bu da bir ilerlemedir(!); her ne kadar bu tezi hala savunanlar şimdi artık sadece topluma toplumun geri kesimlerinin bakış açısıyla bakmaya devam eden TKP-ML, TDKP gibi bir kaç gruptan ibaretse de...

Ancak, bizim proleter devrimin maddi koşullarına ilişkin saydıklarımız sadece bundan ibaret değildi. Yöneticimiz, zayıf konumundan dolayı, "vb." ifadesinin kudretine sığınarak bunların çoğunu geçiştirivermiş.

"Platform Taslağı"nda, "İktisadi Yapı ve Türkiye'de Kapitalist Gelişmenin Ana Çizgileri" ve "Sosyal ve Siyasal Yapının Ana Çizgileri" başlıklı ilk iki bölümde, programatik tezler olarak kaleme alınmış bir metin için yer yer ayrıntılı sayılabilecek bir biçimde -ki bu iki bölüm metnin takriben üçte ikisini tutuyor-, tarihsel evrimi içerisinde Türkiye'nin sosyo-ekonomik yapısına; sınıfların durumuna, siyasal yapıya ilişkin görüşlerimiz açıklanmıştı.

Taslağı inceleyen okuyucunun kolayca görebileceği gibi, bu iki bölüm, devrimin ve programın niteliği, strateji ve iktidar vb. sorunları kapsayan "Türkiye Devriminin Karakteri" başlıklı üçüncü ve son bölümün gerekçesi niteliğindedir.

"Türkiye Devriminin Karakteri:

"Bu soru cevabını, ülkenin somut tarihsel koşullarında, iktisadi ve toplumsal gelişmenin düzeyinde, sınıf ilişkilerinde, proleteryanın gelişme ve örgüt düzeyinde ve bütün bunların uluslararası koşullarla birlikte ele alınmasında bulur" denildikten sonra, ilk iki bölümde verilen olgular topluca özetleniyor. Özetle şunlar:

* İki burjuva devrimi (1908, 1920) geçiren Türkiye'de burjuva siyasal kadroların ve burjuvazinin 1920 devrimiyle iktidarda ağırlığı sağlamasından sonra, cumhuriyet dönemi boyunca yaşanan evrimin kapitalizmin her alanda hakimiyetini, burjuvazinin iktisadi ve siyasi planda çıplak egemenliğini yaratmış olması,

* Uluslararası mali sermayeyle içiçe geçmiş devlet tekelleri ve özel tekellerin ve ülkede doğrudan faaliyet gösteren uluslararası tekellerin üretimin ve serma-

yenin en büyük bölümü elinde tutması; tekelleşmenin ileri boyutları,

* Nicel ve nitel olarak güçlü bir proleteryanın, proleterlerden ve yarı-proleterlerden oluşan dev bir emek ordusunun varlığı,

* Ücretli emek sömürüsünün iktisadi hayata damgasını vuran başlıca olgu olması, temel çelişmenin emek-sermaye (proletarya-burjuvazi) çelişmesi olması,

* Sosyalizm için asgari sanayi temelin varlığı,

* İşçi sınıfının önderliğindeki bir devrimin kaçınılmaz olarak iktidardaki burjuvazinin egemenliğini yıkmak, uluslararası mali sermayenin cephesini Türkiye'de yarıp dışına çıkmak zorunda olması.

Bir proleter devrimin maddi koşulları için sayılmış olgular işte bunlardır.

Bu olguların bir teki bile tartışma götürmez. Bir proleter devrimin maddi koşulları bakımından daha neler gereklidir? Türkiye bunun için gerekli asgari koşullardan daha fazlasına sahip değil midir? Dahası, Türkiye'nin, üretici güçlerin düzeyi; sanayinin ve tarımın gelişme düzeyi, proleterlerin nüfus içindeki nicel gücü, genel eğitim düzeyi bakımından, Demokratik Almanya vb. gibi özgünlükleri olan bazı tarihsel örnekler dışında, bugüne kadar sosyalizmi kurma işine girişmiş ülkelerin tümünün başlangıç noktalarından daha ileride olduğu tartışma götürür mü?

Bir ülkede, nasıl ve hangi yoldan olursa olsun, kapitalist gelişme iktisadi ve siyasal planda burjuva ilişki ve kurumların egemenliğine yol açmış, emek-sermaye çelişkisi temel çelişki haline gelmiş, sosyalizm için asgari bir sanayi temel oluşmuşsa, o ülkede sosyalist devrim gündeme girmiş demektir.

Bugün ileri kapitalist ülkelerin dışında, orta kuşak kapitalist ülkelerin tümünde ve daha geri kapitalist ülkelerin çoğunda proleter devrimin maddi ön koşulları oluşmuştur. Tarih yerinde saymıyor. Bugün yeryüzünde ulusal kurtuluş ve burjuva devrim süreçleri önemli ölçüde tamamlanmıştır. Kapitalizm yüzyılın başından bu yana bütün yeryüzünde genişlemesine ve derinlemesine gelişmiştir. Sorun, proletaryanın ve diğer devrimci güçlerin bir proleter devrim için hazırlanması ve zayıf halkaların kırılması sorunudur. Diğer şeylerin yanısıra, soyalist sistemin bozulması, yozlaşması, geriye dönüş ve evrensel çapta egemen sözde Marksizmin iki yorumunun, revizyonist-reformist ve popülist yorumunun dünya ülkelerinin işçi ve devrimci hareketini geri görevlere, geri programlara mahkum etmesi, proleter devrim sürecini kesintiye uğratan, geciktiren en önemli etkenlerdir.

Ama yöneticimiz, Türkiye işçi sınıfının nicel ve nitel bakımdan bir sosyalist devrimi gerçekleştirebilecek ölçüde gelişmemiş olduğunu ileri sürüyor. Ancak, bunu ileri sürerken herhangi bir bilgiye mi dayanıyor? Kesinlikle. Zira sıradan bir inceleme dahi bunu söylemeyi olanaksız kılar. Besbelli ki, eski teori ve programı kurtarmak için, ya gerçeği kasten görmezlikten geliyor, ya da deyimi hoşgörün, düpedüz savuruyor.

İlginçtir; Türkiye işçi sınıfını ve komünistlerini geri görevlere mahkum etmek isteyenler, geri programlarını gerekçelendirmek için işçi sınıfının gelişme düzeyini geri göstermeye çalışıyorlar. Burjuva demokrasisini kendine program edinen TKP ve onun lideri H.Kutlu böyle yaptı. Demokratik devrimcilerimiz aynı şeyi yaptı (TKP-ML Hareketi). Yöneticimiz ise, sırf bize karşı olmak hırsının yarattığı körlükle, bu konuda hiçbir incelemeye dahi girişmeksizin sadece söyleneni tekrarlıyor.

Türkiye işçi sınıfının toplum içindeki nicel gücünü ve nitel düzeyini, sırf bu konudaki çarpıtmalar ve özellikle de solun halkçı kesiminde yaygın olan bilgisizlik yüzünden, bir platforma pek uygun gitmemesine rağmen, amaçlı olarak ayrıntılı vermiştik. Hangi istatistiğe ve incelemeye bakılırsa bakılsın, verdiğimiz rakamlar ve bilgiler eksiktir ama fazla değildir. Aileleriyle birlikte hasaplandığında işçilerin nüfusu 20 milyonu aşıyor. Buna yarı-proleterler eklendiğinde ortaya çıkan büyük emek ordusunun toplam nüfusun en büyük bölümünü oluşturduğu görülür. Öncü proletaryanın proleter devrimine kazanabileceği ve kazanması zorulu olan sermaye tarafından ezilen ve sömürülen şehir ve kır küçük-burjuvazisinin yoksul emekçi kesimleri, ücretli işgücü kullanmayan geçimlik işletmelerin sahibi küçük köylüler (orta köylüler değil) de gözönüne alındığında, bunların proletaryayla birlikte nüfusun ezici çoğunluğunu oluşturduğu apaçıktır. İşte proleterya devriminin zaferi proletaryanın nüfusun bu kesimleriyle ittifakından geçecektir. Bu da proletarya devriminin ve proletarya iktidarının teminatı demektir. İşte biz bu nedenle "Proleterya devriminin zaferi kentlerde ve kırlarda güvence altında olacaktır" demiştik. Lenin'in, Marks ve Engels'e dayanarak geliştirdiği ve tarihsel pratik tarafından doğrulanmış sosyalist devrim teorisi de bunu öngörür. Saf bir proleter devrim katıksız bir ütopyadır; işçilerin çoğunluğu oluşturmasını şart koşmak veya beklemek ise ya devrimden hiçbir şey anlamamanın ya da gerçekte böyle bir amacın olmadığının

kanıtıdır.

İşçi sınıfının nitel düzeyine gelince; yöneticimizin bundan anladığı nedir, anlaşılmıyor; ama biz bununla bizzat kapitalizmin sınıfa verdiği eğitimi, onu büyük işletmelerde toplayarak örgütlemesini, sınıf olarak şekillendirmesini vb. kastediyoruz. Ki, bunun düzeyinin belibaşlı tipik göstergelerini vermiştik. Genel eğitim düzeyi, örneğin Ekim devrimini gerçekleştiren Rusya proletaryasınınkinden çok ileridir, kıyaslanamaz bile. Sadece okuma yazma oranının yüksekliğine değil, Türkiye işçi sınıfı içerisinde, orta, lise ve meslek okulları mezunlarının oranının yüksekliğine ve bu oranın giderek artışına işaret etmek yeter.

Ancak buna karşılık, sosyalist bilinç ve örgütlenme düzeyi bakımından ne yazıkki korkunç derecede geridir. Bunu yaratmak da öncü komünistlerin işidir. İşte subjektif etkenin rolü burada ortaya çıkıyor. Komünistlerin rolü ne? Ama düşününüz ki, onyıllardır sosyalizm, komünizm adına ortaya çıkanların sınıfa taşıdığı, bir tür burjuva sosyalizmi ile birlikte reformist, burjuva demokratik önyargılar ya da bulanık sosyalizm fikirleriyle karışık burjuva demokratik veya devrimci demokratik fikirlerden başka bir şey değildir.

Yeri gelmişken; program işçi sınıfının siyasal bilinç ve örgütlenme düzeyine göre saptanmaz. Popülistlerimiz, Lenin'in Rusya'da demokratik devrimden sosyalist devrime kesintisiz geçişin koşulu olarak belirlediği proletaryanın bilinç ve örgütlenme düzeyi sözlerini yanlış yorumlayarak ya da çarpıtarak, Türkiye protaryasının siyasal bilinç ve örgütlenme düzeyinin geriliğini demokratik devrim programının gerekçesi haline getiriyorlar. Bu böyle olsaydı, bugünkü koşullarda ileri kapitalist ülkelerde, Avrupa'da dahi sosyalist devrim programıyla ortaya çıkmak olanaksız olurdu. Bu teorik olarak saçma, pratik olarak burjuva bilincin önünde boyun eğiştir. Program, çok kısa olarak, içinde bulunulan tarihsel çağ ve ekonomik-toplumsal gelişmenin düzeyi tarafından belirlenir. Ve tutarlı devrimci parti programını buna göre belirleyip işçi sınıfını bu programın düzeyine çıkarmaya çalışan partidir.

Buraya kadar sorunu yöneticimizin bakış açısı çerçevesinde, kapitalizmin ve işçi sınıfının nicel ve nitel gelişme düzeyi bakımından ele aldık. Ancak sorun üretici güçlerin düzeyi, işçi sınıfının sayısal çoğunluğu vb. çerçevesine hapsedilemez. Sorunu bu çerçeveye hapsetmek, çağımızı, çağımızın kapitalizmini, eşitsiz gelişmeyi, işçi sınıfının bütün sömürülen kitleleri harekete geçirici "öncü" yeteneği, tarihsel misyonunu anlamamak demektir. Bu konuda çağımızın nesnel gerçeğinden ve tarihsel deneylerden çıkarılan, ve yine tarihsel deneyler tarafından doğrulanan Leninist devrim teorisi biliniyor. Ama bu unutulmuş görünüyor, unutturuluyor ya da yeniden tartışma konusu ediliyor. Biz de burjuva demokrasisini kendine program edinenlerin ve demokratik devrimcilerimizin 60-70 yıl önceki tartışmaları, ya da benzer tartışmaları yeniden açmaları, Kautskistlerin, Menşeviklerin teorilerine sarılmaları ya da yakınlaşmaları dikkat çekicidir.

Biz de göstermekle, yeniden hatırlatmakla yükümlüyüz.

Stalin, 1924'de II.Enternasyonal oportünistlerinin teorik dogmalarını eleştirirken, "proletaryanın iktidara geçiş koşullarına ilişkin" olanı hakkında şunları yazıyordu:

"Oportünistler, proletaryanın, ülkenin çoğunluğunu meydana getirmeden iktidarı ele geçiremeyeceğini ve geçirmemesi gerektiğini söylerler. Bunun kanıtı yoktur; çünkü bu saçma tezi, ne teorik, ne de pratik olarak haklı göstermek olanaksızdır. Lenin, bu İkinci Enternasyonal baylarına, pekala, dediğinizi kabul edelim, diyor, ama nüfusun azınlığını oluşturan proletarya, emekçi kitlelerin büyük çoğunluğunu kendi çevresinde toplayabildiği (savaş, tarım bunalımı vb. gibi) bir tarihsel durum meydana gelince, niçin iktidarı ele geçirmesin? Proletarya, sermayenin cephesini yarmak ve genel gelişmeyi hızlandırmak için elverişli uluslararası ve iç durumdan niçin yararlanmasın? Marx, daha 1850 yıllarında "köylü savaşının bir çeşit ikinci baskısı" proletarya devrimine yardım edebilirse, Almanya'da devrimin "mükemmel" koşullar sağlayacağını söylememiş miydi? O zaman, Almanya'da proleterlerin sayısının, örneğin 1917'de Rusya'daki proleter sayısından daha az olduğunu bilmeyen var mı?" (Leninizmin Sorunları, s.19, Sol Yayınları)

1917'de Rusya'daki proleterlerin sayısının bugünün Türkiye'sinden daha az olduğunu, toplam ülke nüfusuna oranının ise bugünün Türkiye'siyle kıyas bile götürmeyeceğini bilmeyen var mı? Rusya bir küçük-burjuvalar ülkesiydi. Şimdiye kadar bu Türkiye için de söylenirdi. Ancak bu doğru değildir, gerçeğin ancak bir yanını yansıtabilir; şimdi artık Türkiye bir proleterler, yarı-proleterler ülkesidir de, denmelidir.

Stalin aynı eserinde şunları da yazıyordu:

"... genel kural olarak, emperyalist cephenin zinciri, halkaların en zayıf olduğu noktada kırılmalıdır; ve bu

noktanın ille de kapitalizmin en gelişmiş olduğu, proleterlerin yüzde şu, köylülerin yüzde bu kadar olduğu bir ülke olması şart değildir.

"Bundan dolayı, proleterya devrimi sorunu karara bağlanırken belirli bir ülkenin proletaryasının genel nüfusa oranı hakkında istatistik hesaplara, emperyalizmin ne olduğunu anlamamış olan ve devrimden tıpkı vebadan korkar gibi korkan Ikinci Enternasyonal yorumcularının verdikleri özel önem tamamiyle büyütülmüştür. (agé., s.31)

1946'da yayınlanan Tüm Yapıtlar'ının birinci cildine yazdığı "Giriş"te ise bu konuda daha net bir açıklama var:

"...kapitalizmin Avrupa ve Amerika'daki daha sonraki gelişmesi, emperyalizm-öncesi kapitalizmden emperyalist kapitalizme geçiş ve nihayet, Lenin'in farklı ülkelerdeki eşit olmayan iktisadi ve siyasal gelişme yasasını bulması... sosyalizmin zaferinin, kapitalizmin henüz en yüksek gelişme noktasına erişmediği ve proletaryanın henüz nüfusun çoğunluğunu oluşturmadığı, ama kapitalist cephenin proletarya tarafından kırılacak ölçüde zayıf olduğu tek tek ülkelerde, pekala olanaklı olduğunu ortaya koydu. Leninist sosyalist devrim teorisi, sosyalist devrimin, mutlaka kapitalizmin en çok geliştiği ülkelerde değil, ama esas olarak kapitalist cephenin zayıf olduğu, proletaryanın bu cepheyi kırmasının kolay olduğu, kapitalizmin, diyelim ancak orta bir gelişme düzeyine ulaştığı ülkelerde zafere ulaşacağı tezinden yola çıkar." (Aktaran: Ed. Anarşizm mi? Sosyalizm mi?, s.56, Sol Yayınları)

1928'de kabul edilen III.Enternasyonal Programı da aynı bakış açısıyla kaleme alınmıştır.

Programın V.bölümünün "Dünya Proletarya Diktatörlüğü İçin Mücadele ve Başlıca Devrim Tipleri" başlıklı 8.maddesinde, "programın başlıca siyasi talebi proletarya diktatörlüğüne doğrudan doğruya geçiştir" denilen ileri kapitalist ülkelerden sonra, kapitalizmin orta düzeyde geliştiği ülkeler için şunlar yazılı:

"Yarı-feodal ilişkilerin tarımda büyük ölçüde varlığını sürdürdüğü, ancak buna rağmen sosyalizmin inşası için gerekli maddi önkoşulların belli ölçülerde var olduğu, burjuva-demokratik devrimin tamamlanmadığı, kapitalizmin gelişmesinin orta düzeyde olduğu ülkeler (İspanya, Portekiz, Polonya, Macaristan, Balkanlar vb.): Bu ülkelerden bazılarında burjuva demokratik devrim oldukça hızlı bir şekilde gelişerek sosyalist devrime dönüşebilir, diğerlerinde ise burjuva-demokratik devrimin görevlerinden bir çoğunu yerine getirmek zorunda olan proletarya devrimi tiplerine gerek duyulacaktır." (Komünist Enternasyonal Programı, s.74, Aydınlık Yayınları)

Şimdi, bugünkü Türkiye'nin, sözü edilen ülkelerin o günkü gelişme seviyesinden daha geri olduğunu, proleter devrimin maddi önkoşullarının yetersiz olduğunu kim iddia edebilir? Örneğin Türkiye'nin sanayisinin ve proletaryasının bugünkü gelişme düzeyinin o günkü İspanya, Portekiz vb... ülkelerden çok daha iler olduğu tartışma götürür mü? Türkiye'de tarımda yarı-feodal ilişkilerin büyük ölçüde varlığını sürdürmesi bir yana, tali, önemsiz olduğu tartışma götürür mü?

Okuyucuya şunu hatırlatmak isteriz ki; amacımız Marksizmi onun metinlerini tartışmasız bir ispat aracı olarak kullanmak değil. Tersine, biz programımızı ve stratejimizi, teorinin ışığında, ama yaşadığımız toplumun nesnel gerçeğinden çıkardık. Burada göstermeye çalıştığımız, sadece bunun, bilinen teoriye de uygunluğudur.

DEMOKRASİ SORUNU

Yöneticimiz, demokrasi, demokratik cumhuriyet diyor, bunları atlıyorsunuz, demokrasi sorunu da dahil her şeyi sosyalist devrime bağlıyorsunuz, diyor. Bizi, demokrasiyi, demokratik cumhuriyeti program edinmediğimiz için gerçeklerden kopmakla, teoriden sapmakla suçluyor.

Ve demokrasi üzerine bazı gelişigüzel sözler, oradan buradan birkaç alıntı; ama yazdıklarından anlaşılan odur ki, yöneticimiz, bu kavramların somut, bilimsel, tarihsel içeriğinden bihaberdir, bu konuda sıradan bir teorik bilgiye ve kavrayışa dahi sahip değildir.

Bir kaç noktayı hatırlatmak gerekiyor.

Birincisi, sınıf içeriğinden sözetmeksizin genel olarak demokrasiden sözedilemez; hangi demokrasi, nasıl bir demokrasi, bu nokta açık seçik konmalıdır, tersi işçilerin sınıf bilincini burjuvazi yararına bozmak, onları aldatmak olur. "Mantık ve tarihle alay etmedikçe, ayrı ayrı sınıflar varolduğu sürece...yalnızca sınıfsal demokrasiden sözedilebileceği açıktır" diyordu Lenin. Ve ekliyordu: "Tarih feodalitenin yerini alan burjuva demokrasi ile, burjuva demokrasisinin yerini alan proleter demokrasiyi bilir." (Proleter Devrim ve Dönek Kautsky, s.26,27, Bilim ve Sosyalizm Yayınları)

İkincisi, "Demokrasi bir devlet biçimidir..." Ve gerek burjuva devletler, gerek

proleter devletler çeşitli biçimler alırlar. Demokratik cumhuriyet kapitalist toplumun devlet biçimlerinden biridir; demokratik cumhuriyet dediğiniz burjuva cumhuriyettir. Örneğin İsviçre, Fransa, F.Almanya, şimdiki Yunanistan birer demokratik cumhuriyettir.

Demokratik cumhuriyet kapitalist toplumun en ideal devlet biçimidir. Ama Engels'in kendi yüzyılındaki demokratik cumhuriyetlerden sözederken belirttiği gibi, "zenginlik iktidarını demokratik cumhuriyette, dolaylı ama bir o kadar da güvenli bir biçimde gösteri(r)." "Demokratik cumhuriyet, kapitalizmin olanaklı olan en iyi politik biçimidir; çünkü sermaye, ... iktidarını öyle sağlam, öyle güvenli bir biçimde kurar ki, burjuva demokratik cumhuriyetindeki hiçbir kişi, kurum ya da parti değişikliği, onu sarsamaz." (Lenin, Devlet ve İhtilal, s.24, Bilim ve Sosyalizm Yayınları) Bakınız kapitalist dünyadaki demokratik cumhuriyetlere, gözlerimizin önünde cereyan eden tastamam budur. Çağımızda, tekeller çağında, burjuvazinin iktisadi kudreti, tekelci kapitalizm öncesi döneme göre öylesine dev boyutlara ulaşmıştır ki, tekellerle devlet öylesine kaynaşmış, öylesine içiçe geçmiştir ki, militarizm ve bürokrasi öylesine güçlenmiştir ki, kapitalist toplumlarda demokratik cumhuriyet, demokrasi, kelimenin gerçek anlamıyla bir aldatmacaya dönüşmüştür.

"Biz" diyordu Lenin; "proletarya için, kapitalist rejimde en iyi devlet biçimi olarak demokratik cumhuriyetten yanayız; ama unutmaya da hakkımız yoktur ki, hatta en demokratik burjuva cumhuriyetinde bile, halkın nasibi, ücretli kölelikten başka bir şey değildir." (age., s.31)

"Çok küçük bir azınlık için demokrasi; zenginler için demokrasi: Kapitalist toplumun demokratizmi işte budur." (age., s.116)

Burjuva demokrasisi şekli-biçimsel ve şarta bağlıdır.

Burjuvazi, iktisadi gücüyle, elinde tuttuğu ya da satın aldığı basın, radyo, televizyon vb., bugün dev ölçülere ulaşmış, propaganda aygıtlarıyla, çeşitli renkten partileri, eğitim, kültür kurumları, dini kurumlar aracılığıyla vb. egemenliğini teminat altına alır. Yığınları bunaltır, alıklaştırır, yabancılaştırır, yönetim işlerine, siyasete "boş verme"lerini sağlar. Her şey adeta dört beş yılda bir kullanılan ve sermayenin egemenliğinin kılına bile dokunmayan genel oya, seçimlere indirgenir. Ve bizde pek kıt olmuş olmasından dolayı, farkında olarak veya olmayarak o kadar idealleştirilen, program edinmediğimiz için kınandığımız, demokratik cumhuriyetlerde olan işte budur. Demokratik cumhuriyetler bu çağda sadece yozlaşmayı, çürümeyi, yabancılaşmayı, gericiliği temsil ediyorlar; burjuva demokrasisi ikiyüzlüdür, biçimseldir.

Şartlıdır, bu kadarı dahi şarta bağlıdır; egemenliği tehlikeye girdiğinde sermaye tereddütsüz çıplak diktatörlüğe, faşizme başvurur, biçimsel demokratik kurumları da ortadan kaldırır. Bizim gibi ülkeler bir yana "demokrasinin beşiği" Avrupa'nın tarihi de bizzat bunun kanıtıdır.

Yalnızca sosyalizm, yalnızca proletarya iktidarı , sömürücü bir azınlık baskı altında tutulmakla birlikte, halk için, nüfusun ezici çoğunluğu için gerçek ve doğrudan bir demokrasiyi gerçekleştirebilir. Nüfusun çoğunluğunun devlet işlerine, yönetim işlerine doğrudan ve aktif katılımını sağlayabilir. Bu çağda, kapitalist bir ülkede, işçi partisi, ancak bunu, proleter demokrasiyi / sosyalist cumhuriyeti ("halk demokrasisi" / "halk cumhuriyeti" denilen şey de bunun bir biçimidir) program edinebilir. Burjuva demokrasisini, demokratik cumhuriyeti program edinmek tarihsel ve siyasal bakımdan gericiliktir.

Yöneticimizin kafası demokrasi, cumhuriyet kavramları konusunda açık değildir ya da karmakarışıktır. Bu yüzden açık bir tanım yapmaktan kaçınıyor. Sadece Rusya devrimine ilişkin formülasyonları aktarıyor. "Birinci aşama...", "ikinci aşama..." Hepsi bu! Bolşeviklerin hedefledikleri türden bir "işçi köylü diktatörlüğü"nün Türkiye'nin bugünkü tarihsel-toplumsal gerçeğine uygun düşmediğini daha önce açıklamıştık. Tarihsel olarak ender ve geçici bir durum olarak ihtimal dahilinde olsa da -ki, Türkiye gibi modern sınıfların oldukça güçlü olduğu bir ülkede son derece zayıf bir olasılıktır- işçi partisinin kendi iktidarını değil de, bazılarının ileri sürdüğü gibi "küçük-burjuva demokratik iktidar" türünden bir şeyi hedeflemesi akıl almaz bir şeydir. Bu daha baştan proletaryayı küçük-burjuva siyasal partilerin yedeğine sokmak demektir. Geriye burjuva demokrasisi, demokratik cumhuriyet kalıyor. Ama savunulan program, bütün halkçı, demokratik devrimci programlar gibi, yürürlükteki burjuva iktidarı devirmeyi hedeflediğine göre yerine geçirilecek şey "burjuvazisiz burjuva demokrasisi" türünden bir şey ("burjuvazisiz kapitalizm" türünden bir şey gibi!) olmasın?

Yöneticimiz ikide bir RSDİP'in, Bolşeviklerin programına gönderme yapıyor. Onlar önce demokratik bir cumhuriyeti hedeflediler, bunu atlamadılar, diyor. Tek sermayesi bu. Ama bir kez daha; Çarlık Rusyası geride kaldı, 20.yüzyılın son çeyreğinde burjuva Türkiye'de yaşıyoruz. Çarlık Rusyası feodal sınıfın

egemen olduğu otokratik bir ülkeydi; kast sisteminin kalıntılarının hala varlığını sürdürdüğü, tarımda feodal, yarı-feodal toprak mülkiyetinin egemenliğini sürdürdüğü bir ülkeydi. Orada devrim, doğal olarak, önce iktisadi yapıda ve siyasal üstyapıda feodal rejimi yıkmayı burjuva gelişmenin önündeki engelleri temizlemeyi, böylece sosyalist devrimin yolunu açmayı hedefledi. Ve bu koşullar altında, Marksistlerin burjuva toplumun, sosyalist devrim savaşımına girecek proletarya için de olanaklı en iyi politik biçimi olan demokratik cumhuriyeti hedeflemeleri, onu program edinmeleri son derece doğaldı. Lenin, Avrupa'daki burjuva devrimlerin tarihi tecrübelerini ve Marks ve Engels'in 1850'den sonra geliştirdikleri taktikleri gözönüne alarak, RSDİP programının mantıki sonucudur diyerek "İki Taktik"te ortaya attığı, belirli bir siyasal kurum, bir "düzen örgütü" olarak değil de, "savaş örgütü", yani bizzat silahlı proletarya ve köylülüğün fiili egemenliği olarak nitelediği "proletarya ve köylülüğün devrimci demokratik diktatörlüğü" ile ise, burjuvazinin tutarsızlığını, ihanetini ve ilk fırsatta proletaryayı silahsızlandırmaya, devrimi durdurmaya, kazanımlarını gaspetmeye çalışacağını gözönüne alarak, burjuva devrimi son noktasına kadar götürmeyi ve bu elverişli noktadan sosyalist devrime geçmeyi hedefliyordu.

Ama Lenin, iktisadi toplumsal içeriği (burjuva) nedeniyle, iktisadi planda burjuvaziyi, sermayeyi hedeflemek, zayıflatmak bir yana, tersine, demokratik devrimin ve demokratik cumhuriyetin burjuvaziyi, onun egemenliğini güçlendireceğini döne döne vurguladı.

Peki ya bizdeki koşullar nedir? Örneğin, "yarı-feodal Türkiye" tezi de terkedildiğine göre, bizde demokratik devrimin iktisadi, toplumsal temeli nedir? Demokratik devrimcilerimiz bu temeli göstermek zorundadırlar. Bu temel gösterilmeksizin demokratik devrim programında ısrar etmek düpedüz saçmalıktır. Her program içinde bulunulan tarihsel çağın ve belirli bir iktisadi-toplumsal gelişmenin ifadesi olmak zorunda değil midir?

Popülistlerimizin (ve yöneticimizin) sık sık başvurduğu "İki Taktik"te Lenin şunları da yazıyordu:

"...Marksist açıdan devrim nedir? Yeni üretim ilişkilerine uygun düşmeyen ve bu ilişkilerin iflasına yol açtığı eskimiş siyasal üstyapının, belli bir anda, zor yoluyla yıkılmasıdır. Otokrasi ile kapitalist Rusya'nın tüm yapısı arasındaki çelişki ve Rusya'nın burjuva demokratik gelişmesinin bütün gereksinmeleri, bu çelişkinin yapay bir biçimde uzun bir dönem sürdürülmüş olması yüzünden, şimdi çok şiddetli bir biçimde onun yıkılmasına yolaçmış bulunmaktadır." (s.153, Sol Yayınları)

Ya bizde sorun nedir? Bizde "eski" üretim ilişkileri nedir; kapitalist üretim ilişkilerinin ta kendisi değil midir? Bunların yerine geçmesi gereken "yeni" üretim ilişkileri sosyalist üretim ilişkilerinden başka bir şey olabilir mi? Yoksa "demokratik kapitalizm" ya da "yeni demokratik ekonomi" gibi bir şey olmasın? Bizde yıkılması gereken siyasal üstyapı burjuva üstyapı, burjuva devlet değil midir? Orda çözülmesi gereken başlıca çelişme feodal-otokratik Rusya'yla burjuva-kapitalist Rusya arasındaydı. Bizde nedir; emek-sermaye, burjuvazi-proletarya çelişkisi değil midir?

Bizde özellikle solun halkçı kesimi, teorinin ve tarihin deneyleri ışığında yaşadığı çağın ve toplumun somut tahlili yerine, yersiz tarihsel paralellik, kötü taklit ve ordan burdan alıntılarla sözümona çizgi-program kurmaya çalışmıştır. Yirmi yıldır sürdürülen bu yöntemden hala bir adım öteye gidilmedi. Ya Rusya devrimi, ya Çin devrimi, ya da Küba devrimi taklit edilir.

Yöneticimiz ise bu geleneğin sonradan görme zavallı bir karikatürüdür. İşi ifrata, komediye vardırıyor. Lenin'i okuyor, ondan sadece parlak cümleler buluyor. Onun Rus edebiyatından alıp yazılarında kullandığı tipleri aynen kullanıyor; üstüne üstlük okuyucuyu aptal yerine koyarak, bu tipler için editörlerin sonradan düştükleri dipnotları aynen alıp kendi yazılarına dipnot olarak düşüyor. Fransızca bilmiyor, ama Lenin'in yazılarındaki Fransızca cümleleri bize Fransızca aktarıyor! Böylece derin (!) kültürünü, teoriyle, edebiyatla ne kadar haşır neşir olduğunu göstermeye çalışıyor... Eh, deyimi hoşgörün, "hapisane kültürü" ile bu kadar olur...

Daha önce bir örneğini vermiştik. İşte biri daha: Bulmuş yine Lenin'den parlak bir cümle: "Somut siyasal amaçlar, somut koşullar içerisinde belirlenmelidir. Her şey görelidir, her şey akıp gider, her şey değişir."

İyi de, diyalektik materyalizmin nefis bir anlatımı olan bu sözlerin anlamı üzerine hiç kafa yordunuz mu bayım? Dahası, hiç olmazsa, Lenin'in bu sözleri, okuduğunuz metinde hangi amaçla sarfettiğine, bu sözleri takip eden cümlelere hiç dikkat ettiniz mi? Sözkonusu paragrafı olduğu gibi aktarıyoruz:

"Somut siyasal amaçlar, somut koşullar içerisinde belirlenmelidir. Her şey görelidir, her şey akıp gider ve her şey değişir. Alman sosyal-demokrasisi, cumhuriyet istemini programına koymuyor. Almanya'da durum öyledir ki, bu sorun pratikte sosyalizm sorunundan ayrılamaz (Engels, Almanya için, 1891 Erfurt Prog-

ramının taslağını yorumlarken cumhuriyetin ve cumhuriyet için savaşımın öneminin küçümsenmesine karşı uyarılarda bulunmuş olsa bile!). Rus sosyal-demokrasisinde cumhuriyet isteminin program ve ajitasyon dışı bırakılması diye bir sorun hiçbir zaman olmamıştır bile, çünkü ülkemizde cumhuriyet sorunu ile sosyalizm sorunu arasında ayrılmaz bir bağ olduğu sorunu bizde sözkonusu edilemez. 1898'in Alman sosyal-demokratının cumhuriyet sorununa özel bir ağırlık vermemiş olması oldukça doğaldı ve bu, ne bir şaşkınlığa ve ne de bir suçlamaya neden olabilir. Ama 1848'de cumhuriyet sorununu arka plana iten bir Alman sosyal-demokratı düpedüz bir devrim haini olurdu. Soyut gerçek diye bir şey yoktur. Gerçek, her zaman somuttur." (Demokratik Devrimde Sosyal-demokrasinin İki Taktiği, s.100)

İşte biz de bunu anlatmaya çalışmıştık. Demek ki, demokratik cumhuriyet sorunu, demokrasi sorunu (bir devlet durumu olarak) mutlak bir şey değilmiş; atlanabilirmiş, başka koşullarda pratikte sosyalizm sorununa bağlanabilirmiş, bu yüzden de program dışı bırakılabilirmiş... Hatta Engels başka türlü düşünmüş olsa bile! (Lenin sıkı bir Marksistti; ama Marksizmin lafızına değil özüne, bilimsel yöntemine sarıldı. Otoritelerin sarfettiği her sözün önünde bir dindar gibi boyun eğmedi, onların metinlerini bir din kitabı gibi ele almadı, değişen tarihsel koşulları da gözönüne alarak, eleştirici bir gözle inceledi, eskimiş tezlerini bir kenara atmaktan geri durmadı, Marksizmi geliştirdi.) Ve 1918 Kasım devrimiyle Alman Monarşisi yıkılırken, Karl Liebknecht kraliyet şatosunun balkonundan sosyalist cumhuriyeti ilan ederken, Scheidemann da, parlamentoda demokratik cumhuriyeti ilan ediyordu!..

Türkiye'de siyasal gericilik doğrudan sermaye egemenliğinden, sermaye iktidarından kaynaklanıyor. Bizde siyasal gericiliğin, faşizmin temsilcisi iktidardaki burjuvazidir. Bu yüzden de, demokrasi sorunu, sermayenin egemenliğinin devrilmesi sorununa, yani pratikte sosyalizm sorununa, bir proleter devrimine ve dolayısıyla proleter demokrasisi sorununa bağlanmıştır.

Öte yandan kapitalist bir ülkede, demokrasi / demokratik-cumhuriyet programı tarihsel ve siyasal bakımdan gerici bir programdır. Demokratik istemleri için, bunların derhal gerçekleşmesi için savaşıma evet, ama demokrasiyi program edinmeye hayır! Sermaye düzeninin ve sermaye iktidarının hüküm sürdüğü bir ülkede demokrasi Marksist bir işçi partisinin programı olamaz.

Demokrasi sorununun işçi sınıfı bakımından önemi açıktır. Ve işçi sınıfı ancak demokrasi savaşımı içinde sosyalist devrime hazırlanabilir; ama demokrasiyi, program edinerek değil. Popülistlerimiz bunu şöyle anlıyorlar: İşçi sınıfı iktidardaki burjuvaziyi devirecek, önce bir demokratik cumhuriyet kuracak ("burjuvazisiz burjuva demokrasisi"!?), sonra "bu okulda okuyup" sosyalist devrime geçecek. Basitleştirmemizi hoşgörün, ama aynen böyle! Oysa, işçi sınıfı önceden beri ve şimdiden demokrasi savaşımı veriyor, bu okulda şimdiden okuyor; kapitalist toplum içinde demokratik istemlerin gerçekleşmesi, siyasal özgürlüklerin elde edilmesi için savaşıyor. Burjuvaziyi devirdiğinde ise, (Menşeviklerin, Scheidemannların peşinden yürümezse) demokratik cumhuriyeti değil, sosyalist cumhuriyeti, sosyalist demokrasiyi kurması gerekecek.

İşte yöneticimizin kendisine kanıt olarak aktardığı, Lenin'in, "Kapitalizm ve emperyalizm ancak iktisadi devrimle devrilebilir; en 'ideal' demokratik dönüşümlerle bile devrilemez. Ne var ki, demokrasi savaşımı okulunda okumamış olan bir proletarya, iktisadi devrim yapma yetisine sahip değildir." sözlerinin anlamı budur. Yöneticimizin işine gelmediği için bu sözlerin gerisini aktarmamış; daha önce örneklemiştik, bu gibi durumlarda tam bir ahlaksızlık örneği veriyor. Lenin bu pasajda devamla, kapitalizmin ortadan kaldırılması için, halk yığınlarının demokratik bir biçim de örgütlenmelerinin ve devlet işlerine katılmaları için seferber edilmelerinin önemini vurgulayıp, bu sorunu yani demokrasi sorununu sosyalist devrim sorununa, sosyalizm ve proletarya diktatörlüğü sorununa bağlar ve demokrasinin giderek yavaş yavaş sönmesine kadar uzatır. Ele aldığı sorun ise, genel olarak kapitalist toplumlarda demokrasi savaşımı sorunudur. (Bkz. Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm, s.23-24, Sol Yayınları) Ve devamla, bu sorunun Marksist ele alınışının mükemmel bir özetini verir: "Demokrasi sorununun Marksist çözümü, proletaryanın, burjuvazinin devrilmesini ve kendi zaferini hazırlamak üzere, bütün demokratik kurumları ve bütün özlemleri kendi sınıf savaşımında seferber etmesidir." (agy.)

Gariptir, Türkiye'de "Leninist" olarak ortaya çıkanlar, tarihin tanıdığı en büyük komünistlerden birini, burjuva demokrasisinden o kadar tiksintiyle sözeden Lenin'i bir "demokrat", adeta bir "demokrasi savaşçısı" olarak sunuyorlar. Onda kapitalizmi, burjuvaziyi devirip komünizmi kurma üzerine olanı bir kenara itip "demokrasi" üzerine olana sıkı sıkıya sarılıyorlar.

Yöneticimiz bize müthiş bir suçlama yöneltiyor: "Bir taraftan siyasal özgürlükler için mücadelenin öneminden, yarı-feodal kalıntıların temizlenmesinden, anti-emperyalist ve anti-faşist mücadeleden vb. bahsediyorlar, diğer taraftan bu sorunları keyfi bir tarzda sosyalist devrim sorununa bağlıyorlar." (agy., s.10) Biz bu suçlamayı memnuniyetle kabul ederiz. Biz sosyalist devrim savaşımını güçlendirmek için siyasal özgürlüklerin mevcut burjuva toplum altında derhal, hemen, şimdi gerçekleştirilmesi için savaşılmasını, bu savaşımın sosyalist devrime bağlanmasını ve sosyalist demokrasinin gerçekleştirilmesine kadar uzatılmasını istiyoruz.

Her türlü anti-emperyalist, anti-faşist eylemi sosyalizme, sermeyenin egemenliğinin devrilmesi hedefine yöneltmeye, buna bağlamaya çalışıyoruz; ve ayrıca, kapitalist bir ülkede bir Marksist için anti-emperyalizmin anti-kapitalizm, yani sosyalizm demek olduğunu, faşizm de dahil her türlü burjuva devlet biçiminin tek gerçek alternatifinin sosyalist demokrasi olduğunu, faşizmin iktisadi-toplumsal temelinin sermaye olduğunu ve bu temel, sermaye devrilmeden faşizm de dahil her türlü siyasal gericiliğin kökünün kazınamayacağını söylüyoruz vb.

"Taslağın yazarları, demokrasinin önemi üzerine çok şey söylüyorlar", diyor yöneticimiz, "Ama bu önem, onu doğuran toplumsal maddi güçlerin gücü ve talepleriyle birlikte, devrimimizde oynayacağı rolü de dikkate alarak programatik bir ifade bulmazsa, boş bir söz derekesine düşer." (agy., s.14) Bellibaşlı bütün demokratik istemler, taslakta, programatik ifadesini bulmuştur; bizzat yöneticimizin bir önceki paragrafta aktardığımız sözleri de onu yalanlıyor. Ama biz bunların tümünün tutarlı çözümünün sermayenin egemenliğinin devrilmesinde ifadesini bulacağını ifade ettik.

Yöneticimiz devamla şunları da yazıyor. "Proletaryanın demokrasi okulunda okuması yazarlarımızın demokrasi derslerini dinlemesine indirgeniyor. Bu durum, bir yönüyle, darbeyle birlikte memlekette demokrasi adına ne varsa onun ırzına geçtikten sonra, her vesileyle millete demokrasinin faziletleri üzerine nutuk çeken Kenan Evren'in durumunu hatırlatıyor." (agy., s.14) Şimdi burada ne söylenebilir? Kişi bir kez bayağılaşmayı versin, sınırı olmuyor...

Ve son bir nokta daha; yöneticimizin bütün açmazını, demokratik devrim programının tutarsızlığını, toplumun maddi gerçeğinin ifadesi olmadığını, çizginin küçük-burjuva demokratik özünü bizzat onun ağzından açığa vuran bir nokta.

İşçi sınıfına program olarak sunduğu demokrasi sorununun, eğer bir devrim olmazsa, "belki de yıllar sonra" burjuvazi tarafından zorunlu olarak reformlar yoluyla çözüme kavuşturulabileceğini söylüyor ve şöyle devam ediyor: "Ama biz kahin değiliz ve çeşitli varsayımlara dayanarak politika yapamayız. Siyasal hedef ve eylemimizde toplumun maddi gerçeğini hesaba katmak zorundayız. Demokrasi sorunu bugün canalıcı bir sorundur ve biz bu sorunu devrimci bir yolla (proletaryanın önderliğinde demokratik bir devrim ile) çözmeyi savunuyoruz. Ama İspanya'da, Portekiz'de, Yunanistan'da vb. olduğu gibi, faşist diktatörlükler bir dizi iç ve dış etmenin biraraya gelmesi sonucu, yerini burjuva demokrasisine reform veya darbeler yoluyla da bırakabilir." (agy., s.14)

O zaman ne olacaktır? Burjuvazinin manevralarıyla gelen burjuva demokrasisinden sonra şüphesiz yöneticimiz, şefi olduğu grubunu bir olağanüstü "genel toplantı"ya çağırarak sosyalist devrim programını önerecektir -her ne kadar küçük-burjuvazi olduğu yerde duruyorsa da!-. Sonra işçiler bu demokratik ortamı bir sosyalist devrim için kullanmaya kalkışır da, yeni bir darbe daha gelirse -gelmeyeceğini kim garanti edebilir?-, yöneticimiz, hiç kuşkusuz yeni bir olağanüstü "genel toplantı"ya gidilerek, program değişikliğine gidilmesini, demokrasi ya da demokratik cumhutiyeti yeniden program olarak önerecektir. Zira program "toplumun maddi gerçeği üzerine kurulmak zorundadır"! Ve burjuva devletin / rejimin her biçim değişikliğinde yeniden yazılmalıdır...

Daha önce de aynı vesileyle yazmıştık, yinelemek zorundayız: Programın ve onun tarafından belirlenen stratejinin köklü tarihsel değişiklikleri öngören belirli bir tarihsel dönemi kapsaması gerekirken, görüldüğü gibi bize nesnel iktisadi-toplumsal koşullarımızın ifadesi olarak sunulan demokratik devrim programı ve stratejisi, burjuva rejimin bir manevrasıyla, ya da burjuva devletin şu veya bu nedenle biçim değiştirmesiyle ıskartaya çıkabilir; ya da yeni bir biçim değişikliğiyle, örneğin bir askeri darbe nedeniyle yeniden gündeme gelebilir!...

İşçi partisi, programını burjuva rejimin alacağı siyasal biçimler temeline oturtamaz; bu sadece taktikle ilgili bir sorundur. Örneğin, faşizm döneminde Komintern ve şubeleri bu nedenle program ve strateji değişikliğine gitmediler.

Türkiye kapitalizmi, işçi sınıfına, komünizme kapalı bir çerçeveyi dahi kaldıramıyor. Son otuz yılın tarihi ve

(Devamı s.23'de)

İZMİR ÜRETEN BİZİZ, YÖNETEN DE BİZ OLMALIYIZ

Ben Türk-İş'e bağlı bir sendikanın yöneticisiyim. Bugün, gelişen işçi sınıfı hareketi karşısında sendika ağaları, hakim sınıflarla anlaşmanın her yolunu deneyerek işçi sınıfının mücadelesini pasifize etmeye, sermayenin çıkarları doğrultusunda onları oyalamaya çalışıyor. Yemek boykotunun başarılı geçmesi iyi bir olaydı, ancak sendika ağlarının elinden gelseydi, bu kadarı bile olmazdı. Onların amacı işçi sınıfını oyalamak ve genel grevden uzak tutmak. Türk-İş'in sürekli olarak söylediği şu: Gidişat iyi değil, hükümet önlem almalı, yoksa komünistler işçileri yönlendirecek. Bu Amerikan uşagı sarı sendikacılar endişelerinde gerçekten de haklılar! Nitekim burjuvazi de son yasa değişikliği tasarısı ile "iyileştirme" adı altında bu önlemleri almaya çalışmaktadır.

Türk-İş ağaları artık açıktan devrimci sendikacıları MİT'e şikayet etmektedir. İzmir'de bir sendikacı arkadaşımızın bazı önerilerinden sonra, Şevket Yılmaz burjuva basına ve istihbarat şeflerine dönerek "Özal bunları göremiyor, bizim endişemiz de budur" diyerek açıktan ihbarda bulunmuştur.

İşçi arkadaşlar, bizim tek çıkar yolumuz var. Bu, kendi sınıfımız ve tüm emekçiler için, sosyalizm uğruna mücadeledir. Onun dışında alternatifimiz yoktur. Sendika ağalarına karşı örgütlenelim, devrim ve sosyalizm mücadelesi için sınıf sendikalarımızı yaratalım.

İşçi arkadaşlar, bunun yolu sağlıklı bir örgütlenmeden, doğru bir düşünceden geçer. Yani bunun yolu Marksizmi-Leninizmi kavramaktan geçer. EKİM bu soruna ışık tutmuş, sosyalizmin meşalesini yakmış, sınıfa yönelmiştir. Ülkemizin orta düzeyde gelişmiş, emperyalizme bağımlı kapitalist bir ülke olduğu tespiti yerindedir. Tersini söyleyenler sanki ülkemizde yaşamıyorlar. Temel çelişkinin emek-sermaye çelişkisi olduğu da gün gibi açıktır.

İşçi arkadaşlar; burjuva yasaların denetiminde çalışanları, maceracıları, sınıfın dışında sınıf adına hareket edenleri, geçmişinden ders çıkarmayanları kendi hallerine bırakalım. EKİM'e dört elle sarılalım, okuyalım, okutalım. Sınıf mücadelesine omuz verelim. Bizim mücadeleden uzak kalışımız sadece hakim sınıfların işine yarar. Biz işçiler artık fiziksel yaşamımızı zor sürdürüyoruz, haklarımız her geçen gün geriye gidiyor. Hayatı üreten biziz; üreten olduğumuz gibi yöneten de biz olmalıyız.

Sendika ağalığına son
Kahrolsun Sermayenin Faşist Diktatörlüğü
Yaşasın Sosyalizm

N.Çaylı

ANKARA İşçi sınıfı her alanda mücadele etmelidir

İlkokul mezunu bir işçiyim (Şu an işsizim). Şiir, tiyatro gibi sanatsal çalışmalarla uğraşıyorum. İşçi sınıfının bir üyesi olarak biliyorumki, sanat ve edebiyat, bir takım burjuva "okumuş"ların tekelinde değildir. Pekala işçiler de sanatsal faaliyetlere katılabilirler, katılmalıdırlar da. Çünkü sanat ve edebiyat proleter sınıf mücadelesinin önemli araçlarından biridir. Devrimin düşmanlarına karşı savaşırken bu silahı etkili ve gerektiği gibi kullanmalıyız.

Bir işçi olarak; yeniyi, güzeli, doğruyu temsil eden proletaryanın bir üyesi olarak; altından kalkamayacağımız, çözemeyemeceğimiz bir sorunun olmadığını biliyorum. Yeterki kararlı olalım, kendimize güvenelim. Hayatın her alanında mücadeleye atılmayı göze alalım. Paletleri gıcır gıcır bir tankla yırtık pabuçlarımız arasındaki ilişkinin karakterini çözmek, bir sonuca götürmek, bizim vazgeçemeyeceğimiz bir hakkımızdır. Demek ki bir sınıf olarak, kurtulmayı hedefleyen bir sınıf olarak; kendimizi ve kurtuluşumuzun önündeki engelleri bilmek zorundayız. Mücadeleyi bir bütün olarak kavramalıyız.

Burjuvazi kültür ve sanatı yığınları etkileme, devrimden caydırma aracı olarak kullanmaktadır. Özellikle de son on yıldır "yoz" insan tipini yaratabilmek için bu alanda büyük çabalar sarfetmiş, belli ölçülerde geçici de olsa başarılı olmuştur. Kuşkusuz onun bu "başarı"sında revizyonist sanatın da payı büyüktür.

Proletarya partisinin yaratılması görevini büyük bir çabayla sürdüren örgütümüzün bu konuya da özenle eğileceğinden eminiz. Devrim öncesi sınıfı etkileme, eğitme, örgütleme ve mücadeleye sevk etmede ve devrim sonrası sosyalist yaşamı örgütlemede kültür ve sanatın çok önemli bir işlevi olduğunu biliyoruz. Komünist insan tipinin yaratılması proleter kültürle mümkündür.

Ahmet Can

ANKARA

Birlik olunca bizi yıkamazlar

Ankara'da metal işkolunda sendikasız çalışan 500 işçiden biriyim. Tüm işçi arkadaşlar sözleşmeli olarak işverenin istekleri doğrultusunda işe girdik.

Şimdiye kadar iki kez sendikalı olmak için uğraştık. İşçi olarak tek-vücut olamadığımız için, sendika işine önayak olanları işveren işten attı. İşten atılan arkadaşların işe geri alınması için hiçbir eylem yapılamadı. Her yerde olduğu gibi, kapitalistin uşakları işçiler arasındaki birliği bozmak için her yola başvurabiliyor.

İşveren "Bu işyerinde herhangi bir sendikal faaliyet görürsem önce sorumluları -ki bu sorumluları işveren göstermelik olarak kendi aramızdan seçtirdi- işten atarım, sonra da bu fabrikayı kapatır giderim" diye gözdağı veriyor.

Yemek ve sosyal yaşam koşulları çok bozuk. Geçenlerde suyunu içtiğimiz kuyuda bir köpek leşi görüldü. Bu durumu ilgililere bildirdiğimizde, "siz herhalde işten atılmak istiyorsunuz, vb." türünden sert çıkışlar oldu. Bu olayı takiben yedi gün sonra yemekten tümümüz zehirlendik. İyileştikten sonra 2 gün yemek boykotu ve işi yavaşlatma eylemine girdik. İşveren sanki çıldıracaktı. Arkadaşlarla birlikte gördük ki, birlik olunca işverenlerin yapabilecekleri hiçbir şey yok.

Genelde 60 bin ile 90 bin lira arasında ücret alıyoruz. Ücretlerimiz de doyurucu bir artışın olması için patronun uşaklarını, görevlileri sürekli uyarıyorduk. Onlar bize %40-50 dolayında zam yapılacağını söylüyorlardı. Aybaşında ücretlerimizi aldığımızda gördük ki, %10 zam yapılmış. Bir anda tüm işçiler yemekhanede toplanarak iki gün iş bıraktık. Fabrika sahibi geldi ve tahminen 20-30 kişiye hitaben "Siz de mi? Siz benim adamlarım değil misiniz? Karganın karnını doyur, oysun gözünü." Ne kadar bağırıp çağırdıysa kimse yerinden oynamadı. Görüldü ki, işçinin doğru birliğini kimse yıkamaz.

Bu koşullar altında işimizin ne kadar zor olduğunun bilincindeyiz. Kurtuluş yolumuz bilimsel sosyalist teoriyi kavramak, pratiğe geçirmek, sınıf mücadelesine destek olacak sendikalar yaratmak, sendikal mücadeleyi, siyasal mücadeleyle birleştirerek sosyalizme doğru ilerlemekten geçiyor.

Ç.Gölcük

Yasaklar çiğneniyor

(Baştarafı s.5'de)

2300 işçinin eylemi takip etti. Cam işçileri toplu sözleşmeden doğan haklardan yeterince yararlanamadıkları gerekçesi ile pasif direnişe geçerek gelişen harekete güç kattılar.

Daha da önemlisi, Özal'ın tehdidine cevap verircesine, 4 büyük kentin belediyelerinde çalışan 51 bin işçinin direnişe geçmesiydi. Belediye işçileri, aylardır işverenler sendikası TÜHİS'in toplu sözleşme görüşmelerini çıkmaza sokan tutumunu protesto etmek için iş yavaşlatarak direnişe geçtiler. Böylece son günlerdeki direnişe geçen işçi sayısı 70 bine yaklaştı.

Gerek 1987'deki, gerekse de bu yılın ilk 5 ayındaki işçi hareketinin tartışmasız ortaya koyduğu gerçek şudur: Yeni dönemde, genel devrimci yükselişte işçi sınıfının rolü ve eylemlerinin kapsamı, 1970'lerdeki devrimci yükselişin ilk yıllarına göre kıyas kabul etmez bir şekilde daha ileridir. Yoğun bir yasaklar zincirine, bu yasalarla grev yapılmaz kanısının yaygınlığına rağmen, geçen yıl 324 işyerinde 28 bin işçi greve gitti (bu sayı, 1986'da 6691'di), bu yıl ise, ilk 5 ayda greve giden işçi sayısı 10 bin civarında. Fakat, grevci işçi sayısı, işçi hareketinin boyutunu ve derinliğini yeterince yansıtmıyor. Bu dönemde, asıl eylemler yasadışı olarak gelişti. Örneğin, bu yılın, sadece Ocak ve Şubat ayında yasadışı direnişe katılan işçilerin sayısı 50 bin civarındaydı. Son günlerdeki eyleme ise 70 bin civarında işçi katıldı. İşçi hareketinin gelişme eğilimini, bu rakamlar yeterince vermektedir. Fakat, işçi sınıfı içindeki kaynaşmayı, savaşım eğilimini bu rakamlar da tam olarak yansıtmıyor. Bu eylemlerin, genel huzursuzluğun ön belirtisi, buzdağının görünen kısmı olduğunu söylemek bir abartma değil, sadece gerçeğin teslim edilmesidir.

İSTANBUL

Öğrenci hareketinin bazı sorunları

1980 sonrası, devrimci-demokratların ve komünistlerin dağınıklığı, örgütsüzlüğü, ve en önemlisi işçi sınıfının partisinin olmaması üniversite gençliğinin de mücadelesini etkiledi. YÖK'le birlikte, zaten bir çok çıkmazları bulunan üniversitelerde daha da büyük karmaşa yaşanmaya başladı.

Pek çok sorunun varlığı, ne kadar baskı ve sindirme politikaları uygulansa da, 1983-84 yıllarında ufak tefek başkaldırıların ve hak arama mücadelesinin başlamasına yol açtı. Toplu dilekçeler ve telgraflarla kendiliğinden başlayan bir hareketti bu, ve '84 sonları ile '85 başlarında devrimci ve sosyalistlerin de kısmi toparlanmalarıyla dernekleşme gündeme geldi. Bir yığın yasal ve yasadışı engellemelere ve baskılara karşın hızla dernekleşmeye gidildi. Dernekleşme hareketinin öncülüğünü dönemin gereği görece olarak diğer örgütlere göre daha örgütlü bulunan reformist-revizyonist kesim yaptı. Devrimci-demokratların ve sosyalistlerin örgütsüzlüğü ve bir kısmının legal mücadeleyi tam kavrayamaması, derneklere daha geç katılmalarına neden oldu. Devrimci-demokrat ve sosyalistlerin katılmasıyla, başlangıçta pek çoğu reformist ve revizyonistlerin elinde bulunan derneklerin yönetimleri, mücadelenin yükselmesi ve reformist-revizyonist kesimin tecrit olmasıyla değişmeye başladı.

Derneklerin üye sayısı artarken karşılaşılan engeller değiştikçe ve yasal dergilerin de etkisiyle tartışılan konuların boyutları değiştikçe ayrışmalar gündeme geldi. Türkiye devrimci hareketine damgasını vurmuş olan devrimci-demokrat ve küçük-burjuva halkçı anlayışın, geçmişin doğru bir değerlendirmesinden ve sosyalist perspektiften yoksunluğu, reformist-revizyonist hareketin etkisi ve burjuvazinin yoğun saldırı, yıpratma ve depolitizasyon politikası sonucu derneklerde nasıl bir mücadele verilmesi gerektiği doğru bir biçimde kavranamadı. Dernekler kendi okul kitlesinden koptu ve "sosyalist" gençlik derneklerine dönüştü. Okullarda yürütülen faaliyetlere ve dernek toplantılarına katılım azalmaya başladı. Demokratik kitle örgütü niteliğini kaybeden dernekler saatlerce tartışılıp, hiçbir kararın alınamadığı platformlara dönüştü. Bırakalım öğrencilerin akademik-demokratik mücadelesine önderlik edebilmeyi, devrimcilerin platformu olmaktan bile çıktı. Yaşanılan bu bunalım devrimcilerin örgütsüzlüğünden kaynaklanmaktadır.

Derneklerde, gelinen yoktada daha sağlıklı bir mücadele yürütebilmek amacıyla sosyalist öğrenciler dernekler dışında birlikler yaratmalı, ve hem derneklerde hem de dernek dışı platformlarda örgütlü davranarak ortamı belirlemeye çalışmalıdırlar. Her okulda bu türden komiteler yaratılmalı ve okullar arasında koordinasyon sağlanarak daha geniş birlikler yaratılmalıdır. Şu anda yaşanan başıbozukluğun çözümü sağlıklı ittifaklardan geçmektedir.

Bir Ekim Okuru

ANKARA

Gazi Üniversitesi'nde faşist saldırı

Gazi Üniversitesi genel olarak faşist kadrolaşmanın en erken tamamlandığı bir üniversitedir. Bu nedenle ele geçirdikleri bu avantajı iyi değerlendirme telaşı içindeler. Devrimci, demokrat ve ilerici öğrencilerin küçük çaplı da olsa bir araya gelme, örgütlenme çabalarını tepkiyle karşılıyor; şiddetle bastırmaya çalışıyorlar.

Geçen hafta başlayan olaylar, bu hafta ivme kazandı. Basın Yayın'da demokrat bir arkadaşı oruç tutmadığı için dövdüler. Ardından Spor Akademisi'nde bir arkadaşı yine aynı gerekçe ile bıçakla yaraladılar. Güçlerini geçmişte olduğu gibi yine idare ve polisle olan işbirliğinden alıyorlar. Bunun ardından Gazi Eğitim'de de benzer olayların yaşanması, devrimci öğrencileir harekete geçirdi. 29 Nisanda rektörlük önünde yaklaşık 100 kişi ile oturma eylemi yapıldı ve rektörle görüşme isteği iletildi. Rektörün yerinde olmadığı söylendi. İki saatlik oturma eyleminden sonra, son saldırıları, polis-idare ve faşist beslemelerin işbirliğini kınayan bir dilekçe verilerek dağılmak üzere ayağa kalkıldığında polis saldırdı ve altı arkadaş gözaltına alındı.

H.Polat
4 Mayıs 1988

İZMİR

Ayrışma ve öğrenci hareketi

Ekim hareketi ortaya çıkalı sekiz ay gibi bir süre geçti. Bu süre içerisinde ulaşılabilinen kesimde oldukça büyük ilgi ve tartışma ortamı yarattı. Türkiye'de şimdiye dek yapılmamış pek çok meseleye cesaretle yaklaştı ve bunu tartışmaya açtı. Bu başarının temelinde sorunlara dar grupçu bakış açısının dışında bakabilmesi yatmaktadır. Dar grupçu bakış açısından sıyrılması, olaylara pragmatik değil, bilimsel ve işçi sınıfının temel çıkarları açısından bakmasını sağlamıştır.

Ekim hareketi bir köklü kopuştur. Türkiye devrimci hareketine '70'li yıllar boyunca damgasını vurmuş küçük-burjuva sosyalizminden zorunlu ve köklü bir kopuştur. Ekim hareketi buzu kırmış, yolu açmıştır. Bundan sonrası biz komünistlerin etkin çalışmasına, sınıf partisini oluşturmasına ve Türkiye'de bağımsız bir güç olarak işçi sınıfını politik arenaya çekmesine bağlıdır. Türkiye'de yıllardır sözü edilmesine karşın işçi sınıfına hiçbir zaman ciddi olarak gidilememiş ve bu yüzden Marksizm-Leninizm hiçbir zaman maddi bir güç olarak politik arenada yerini alamamıştır. Kuşkusuz bunun en önemli nedeni Marksizm-Leninizm adına yola çıkanların, gerçekte, o dönemde büyük bir kabarma gösteren küçük-burjuva hareketin peşine takılmaları ve, bütün iyi niyetlerden bağımsız olarak, küçük-burjuva bakış açısını ve ufkunu terkedememeleridir.

Ekim bir köklü kopuştur dendiği zaman hemen inkarcılık suçlamasıyla karşılaşılmaktadır. Biz Ekim olarak geçmişten küçük-burjuva sosyalizminin içerisinde barındırdığı Marksist-Leninist unsurlara sahip çıktık; Küçük-burjuva sosyalizmi içerisindeki proleter sosyalist çekirdeğe sahip çıktık ve küçük-burjuva kabuğu kırıp attık üzerimizden. Kırıp atamayanlara üzüldük ve onlardan koptuk. Küçük-burjuva sosyalizmini reddettik. Bu inkarcılıksa, evet biz inkarcıyız ve bu bizi onurlandırıyor. Küçük-burjuva sosyalizmini reddetme ve proleter sosyalizmine yönelmenin haklı gururudur bu.

Herkes politik misyonunu yüklenmelidir. Ekim'in dediği gibi, "Herkes Kendi Bayrağı Altına!" Biz bayrak olarak proleter sosyalizmini seçtik ve bu yoksa küçük-burjuva sosyalizmine hiçbir taviz vermeden ilerleyeceğiz ve bunu başardığımız oranda, proletarya içerisinde örgütlenip maddi bir güç olabildiğimiz oranda bir çekim merkezi haline geleceğiz ve diğerlerini de arkamıza alacağız. Türkiye'de bunu yapabilmenin her türlü potansiyel koşulu -nesnel koşulu- vardır ve Ekim bu nesnelliğin öznesi olmaya adaydır. Anadolu halklarına sosyalizmi layık görmeyen küçük-burjuva sosyalistlerine prim vermeksizin yolumuza devam edeceğiz. Çünkü Anadolu halkları sosyalizmine layıktır ve Türkiye'de sosyalist devrimin -sosyalist inşanın- asgari koşullarının varlığı herkesin subjektif yargısının ötesinde, bilimsel bir gerçekliktir. Bunu görememek için gözlere at gözlüğü -burada küçük-burjuva gözlüğü- takmak gerekmektedir ve Türkiye'de bunu yapan yeterince grup vardır.

Ekim çıkışıyla birlikte -daha önceden de belirtildiği gibi- yakın geçmişe ve Türkiye'nin sosyo-ekonomik gerçeğine, her türlü karalama ve suçlamayı göze alarak, objektif bir şekilde ortaya koydu ve ulaşabildiği çevrede büyük güven yarattı. Bu güvenin kaynağı meselelere cesaretle yaklaşılmasıdır.

Öğrenci hareketi açısından da durum böyle oldu. Devrimci öğrenciler olarak Eylül yenilgisiyle bir takım yanlışlıkların farkına varmıştık ama, bunları bir takım teknik örgütsel hatalar olarak değerlendiriyorduk. Kaynağına inilme cesaretinden ve -daha önemlisi- bilincinden yoksunduk. Ekim hareketiyle yakın geçmişin doğru değerlendirilmesini kavradık. Öğrenciler olarak; öğrenci hareketinin esasta bir küçük-burjuva hareket olarak proleter hareketten bağımsız hiçbir zaman istikrarlı bir yol çizemeyeceğini, geçici bir takım başarıların dışında adım atamayacağını; öğrenci hareketinin istikrarlı ve kalıcı başarılar elde edebilmesinin yolunun bağımsız bir proleter hareket yaratmaktan geçtiğini ve öğrenci hareketinin proleter harekete tabi olması gerektiğini kavradık. Toplumun en dinamik ve duyarlı unsurlarından olan öğrenci hareketini baştan itibaren işçi sınıfı hareketine tabi kılmak için harekete geçtik. Bu, bugün için Ekim'i öğrenciler arasında tartışmaya açmak ve propagandasını yapmakla aynı anlama geliyor.

Sekiz ay gibi bir sürede bir takım zaaflardan arındığımız, pekçok şeyi tartışıp çözüme bağladığımız, yani bir kopuşu gerçekleştirdiğimiz bir gerçekliktir. Kendi içimizde köklü dönüşümler yaşadığımız bir gerçekliktir. Kendi içimizde bunu gerçekleştirdik; şimdi hedef

bunu öğrenci hareketi içerisinde gerçekleştirmeye çalışmaktır.

Sekiz aylık süre içerisinde kendi kabuğumuzu ve dar çerçevemizi kırmayı henüz çok sınırlı olmakla birlikte başardık ama, İzmir öğrenci hareketi içerisinde Ekim hareketinin belirgin etkinliğinden sözetmek şimdilik mümkün değil. İzmir'deki durum bazı fakültelerde nispeten daha iyi olmamıza karşılık genelde böyle. Bunu açık yüreklilikle belirtmemiz eksikliğimizi görmek ve bu eksikliği gidermek anlamına da geliyor. Eksikliklerimizin farkındayız; ama sorunun farkına varmak sorunu yarı yarıya çözümlemek değil midir?

Öğrenci gençliğe yaklaşırken öğrenci gençliğin küçük-burjuva eğilimlerine, zaaflarına kapılmamamız ve proleter bakış açısını yitirmemeye özellikle dikkat etmemiz gerekiyor. Bu hiç aklımızdan çıkmaması gereken bir noktadır. İzmir'de '80 sonrası gelişen gençlik hareketine başlangıçta damga vuranlar reformistlerdi. Bugün için reformistlerin etkinliği hemen hemen tamamen kırılmış durumdadır. Durum böyledir ama ortaya çıkan bu boşluğu İzmir'de hiçbir siyasi hareket dolduramamıştır ve İzmir öğrenci hareketi tam bir başıboşluk ve keşmekeş yaşamaktadır. Bu başıboşluk ve keşmekeş kaçınılmaz olarak öğrenci hareketinde bir durgunluğa yolaçmaktadır. Buca Cezaevi önündeki açlık grevlerini destekleme eylemi -ki öğrencilerin ve grevcilerin gözaltına alınmasıyla sonuşlanımştır- ve kampüs içinde dernekler yasasını değiştirme tasarısına karşı yapılan kısa yürüyüş ve yemek boykotları dışında, İzmir'de, geçen Nisan direnişlerinden bu yana ciddi bir öğrenci hareketi olmamıştır.

Ekimciler olarak öğrenci gençlik hareketlerinin hepsinin içerisinde yer alıyoruz. Ama şimdiye kadar Ekim olarak örgütlü bir eylem ortaya koyabilmiş değiliz. Bu öğrenci gençliği bu başıboşluktan kurtarıp Ekim çevresinde toparlanmamıza bağlı ve bunu yapabilmenin koşullarının var olduğunu düşünüyoruz. Bunun için önümüzdeki yaz dönemini verimli bir şekilde değerlendirmek gerekiyor. Türkiye'deki ve İzmir'deki öğrenci hareketinin kapsamlı bir değerlendirmesini yapmak, gereksinmelerini ve sorunlarını ortaya koymak, bu konuda hazırlıklı olmak ve planlar yapmak. Önümüzdeki yaz döneminde gündemimizdeki belli başlı konular işte bunlardır. Ciddi teorik eksikliklerimize karşın kadro yetersizliğimize karşın, örgütsel açıdan pratik eksikliklerimize karşın bunu yapmaya çalışacağız. Ekim'in verdiği güvenle bunu başarabileceğimize inanıyorum.

Başaracağız.

Ali Okan
23 Mayıs 1988

Halkçı devrim...

(Bastarafı s.18'de)

peşpeşe gelen askeri darbeler bunu anlatıyor. Yasal ya da fiili, olabildiği kadarıyla "demokratik" çerçeve (örneğin 1960 ve 1974 sonrası) şarta bağlıdır; sistem tehlikeye girdiğinde ortadan kaldırılmaktadır. Oligarşinin diktatörlüğü zaman zaman parlamenter, yarı-parlamenter, zaman zaman açık askeri faşist biçimler alarak varlığını sürdürüyor.

Türkiye'nin "maddi gerçek"i işte budur. İşçi partisi programını burjuva rejimin alacağı siyasal biçimler üzerine değil, işte bunun üzerine oturtabilir.

Bu son nokta, küçük-burjuva demokrasisinin son tahlilde burjuva demokrasisinin sol kanadı olduğunun da göstergesidir. Yazmıştık, yineliyoruz: Siyasal gericiliğin, faşizmin sermaye iktidarından kaynaklandığı, ve bu nedenle de demokrasi sorununun (tek tek demokratik istemler için demokrasi savaşımı değil, devlet olarak demokrasi sorunu) sermaye egemenliğinin devrilmesi sorununa bağlandığı, bunun da, sözkonusu olan uğruna savaşılması gereken proletarya devrimiyse, bir sosyalist demokrasiden başka bir şey olamayacağı burjuva-kapitalist bir ülkede demokratik devrim programı ya da genel olarak demokrasiyi amaç edinmek, kişiyi, akımları, partileri şu veya bu şekilde burjuva demokrasisinin, burjuvazinin yörüngesine sokar.

Hain bürokratlar...

(Bastarafı s.4'de)

İşçiler bu hedef için hızla örgütlenmeli, fabrikalarının, işyerlerinin sendika üzerinde denetimini kurmalıdırlar.

Sermaye ve onun siyasi temsilcileri bir yandan sopa göstererek, darbe tehdidiyle, diğer yandan gerçekte yürürlükteki kapitalist düzene uşakça bağlı sendika bürokratlarının ve korkak yöneticilerin yardımıyla işçileri ve çocuklarını açlığa, bedeni ve maevi çürümeye itiyorlar.

Yürürlükteki sendika, toplu sözleşme ve grev yasası işçilerin işgüçlerini özgürce satmasına dahi olanak vermiyor.

İşçiler bu durumu kabullenemez.

Kürt Ulusal Hareketinde yeni bir adım:

PKK ve YNK ortak mücadele kararı aldı

Türkiye Kürdistanı'nda gerilla savaşı yürüten PKK ile Irak'taki en büyük Kürt örgütlerinden biri olan Kürdistan Yurtseverler Birliği-YNK arasında ortak bir mücadele ve işbirliği protokolünün imzalandığı açıklandı.

Protokol, tam metin halinde PKK'nın yayın organı Serxwebûn'da yayınlandı. Açıklamaya göre Protokol, geçtiğimiz Nisan ayı ortalarında PKK genel sekreteri Abdullah Öcalan ve YNK Genel Sekreteri Celal Talabani başkanlığında biraraya gelen heyetler arasında süren bir dizi görüşmeden sonra imzalanmış.

Kürt ulusal hareketinde yeni ve son derece ciddi bir aşamayı ifade ettiği belirtilen sözkonusu anlaşma, PKK ve YNK sözcülerinin Brüksel ve Viyana'da düzenledikleri konuya ilişkin basın toplantılarında da açıklandı.

1 Mayıs 1988 tarihli ve altında PKK Genel Sekreteri Abdullah Öcalan ve YNK Genel Sekreteri Celal Talabani'nin imzaları bulunan protokol metni, önce sözkonusu ittifakın hangi zorunlulukların sonucu olduğunu ve bunun getireceği yararlara değiniyor. Ardından alınan kararları aktarıyor.

İki örgütün aldığı kararlardan ilki şöyle:

"Düşmanın azgın saldırılarına karşı koymak ve halkımızın ulusal direniş hareketini geliştirmek için, ciddi bir mücadele vererek, bu savaşı zaferle taçlandırmanın uygun zeminini hazırlamak, bunun için bütün ulusal güçleri birleştirmek ve bunlardan ulusal düzeyde (parça ve genele has) bir cephe oluşturmak. Bu cepheler arasında koordine, işbirliği ve ortak mücadeleyi geliştirmek için çalışmak."

Örgütler, kararda ifade edilenlerin gerçekleşmesi için bütün "ulusal güçler"e çağrı yapıyorlar. Ayrıca, örgütlerin kendi aralarındaki çelişkileri bir yana bırakmanın çatışmaları ve çeşitli biçimlerde (basın vb. yollarla) birbirlerine yönelik olarak yürütülen suçlama kampanyalarını durdurmanın "genel bir ulusal cephe"nin gerçekleşmesi için önkoşul olduğunu vurguluyorlar.

Bu arada, geçmişteki olumsuzluklardan hareketle tüm örgütlerden "kendi aralarındaki çelişkileri ideolojik mücadele ile giderme"leri öneriliyor.

"Kıyasıya bir savaşımın yaşandığı bir dönemde düşmanın elinde koz olabilecek her türlü hareket ve davranıştan kaçın"ılacağının belirtilmesi protokol metninde dikkati çeken önemli bir nokta.

PKK ve YNK sözcüleri Viyana ve Brüksel'deki basın toplantılarında bundan böyle sivil hedeflere karşı daha dikkatli davranılacağını belirterek bu noktayı daha da anlaşılır hale getirdiler.

İki örgütün, Kürt halkının umutlarının gerçekleşmesi için bir yandan "her türden gericiliğe karşı" olduklarını açıklamaları, ama diğer yandan "Kürdistan'daki her sınıf ve tabakanın desteğini kazan"maktan sözetmeleri bir çelişki oluşturuyor.

Protokol metni iki örgütün ortak düşmanlara "emperyalizme ve bölge gericiliğine karşı" mücadele kararlılığını vurgulayıp, bundan sonra "tüm devrimci-demokrat güçler"le, "-özellikle de Türk,ve Arap devrimci-demokrat güçleri ile dayanışma içerisine" girileceği belirtilerek sona eriyor.

(Baştarafı s.25'de)

ABD ve Kürt sorunu

nin uzlaşmacı, İran'la işbirliği yapmaları örneğindeki gibi, gerici bir devlete yaslanıp bir diğerine karşı mücadele etmeye yatkın ve otonomi ile sınırlı bir amaca sahip olmalarından yararlanarak, Kürt ulusunu (ve Kürt hareketini) yeni tuzaklara çekmeye çalışıyor.

ABD'nin önerdiği türden çözümler sahte çözümlerdir. Otonomi burjuva anlamda bile tam bir çözüm değildir.

Tecrübe defalarca kanıtlamıştır ki, gerici bir devlete yaslanıp bir diğerine karşı mücadele etmekle özgürlük elde edilemez.

Gerçek bir özgürlüğe giden yol, ayrı ayrı her devletteki işçi hareketiyle birlikten geçiyor. Özgürlük ancak bu birlik sağlandığı ölçüde umulabilir.

Gerçek çözüm bu gerici devletlerin yıkılması, iktidarın işçi ve emekçilerin eline geçmesidir. Kürt halkına gerçek bir özgürlüğü ve geleceği ancak böyle bir iktidar sağlayabilir.

ABD ve KÜRT SORUNU

Ortadoğu'nun, emperyalizmin dünya stratejisinde önemli bir yer işgal ettiği biliniyor. Bölgenin zengin petrol yataklarına sahip oluşu ve jeopolitik önemi, emperyalistlerin dikkatlerini bu bölge üzerinde yoğunlaştırmalarına neden oluyor.

İran-Irak savaşının yarattığı elverişli koşullardan yararlanarak güç kazanan Kürt ulusal harekti ise, emperyalistlerin bölgeye artan bir ilgi göstermelerine neden olan temel bir diğer etkendir.

Her zaman potansiyel devrimci bir kuvvet olan Kürt Ulusal Hareketinin doğacak bir boşluktan da yararlanarak denetim dışı bir gelişme göstermesi, başta ABD olmak üzere emperyalistlerin ve bölge devletlerinin en büyük korkusudur.

Nitekim son aylarda İran'ın Irak Kürtleriyle işbirliği yaparak savaşa Kürt unsurunu bulaştırması, savaşın bir anda zengin petrol yataklarının bulunduğu Güney Kürdistan üzerine kayması ve dolayısıyla bir Kürt devletinin kurulması ihtimalinin belirmesi, emperyalistleri ve bölge devletlerini iyice kaygılandırmıştır.

Bu ve benzeri gelişmeler, emperyalistleri, Ortadoğu'daki politikalarında ne tür değişiklikler yapabilecekleri ve bölgedeki olası yeni yönelimlerinin neler olabileceği konusundaki tartışmaları yoğunlaştırma ve hazırlıklarını hızlandırmalarına yol açıyor. ABD ve diğer batılı ülkelerin Kürt sorununa ilişkin yaklaşımını içeren tartışmalar ve hazırlanan raporlar bu hazırlıkların bir bölümünü oluşturuyor.

Görünen o ki, ABD ve diğer Batılı emperyalistler kendi denetimleri dışındaki bir Kürt hareketinin, bölgedeki dengeleri sarsacağı kaygısıyla, direk ya da bölge devletleri aracılığıyla denetimleri altına almanın yollarını arıyorlar.

ABD'nin geçtiğimiz aylarda dünya basınına konu olan ve başta 2000'e doğru dergisi olmak üzere Türk basınına da yansıyan raporları bu bakımdan oldukça dikkat çekiciydi. 2000'e Doğru dergisinde "Pentagon'un Kürt Senaryosu" başlığıyla verilen habere bakılırsa, ABD'nin Kürt hareketinin yükseldiği, Güney Kürdistan'da olası bir çözümün kendisini dayattığı günümüz koşullarında, Irak ve Türkiye'deki Kürtleri kapsayacak Türkiye'ye bağlı federe bir Kürt devleti şeklinde bir tasarısı da var.

2000'e Doğru dergisinde çıkan ilgili habere göre, benzer bir plan 1965 yılında da Türk hükümetine öneriliyor; ancak, "Kürtlere otonomi"yi içerdiği gerekçesiyle Türk yetkililerince kabul edilmiyor.

Böylece, ABD, bu planı, günümüzde Türk burjuvazisinin son dört yıldır başını ağrıtan, radikal oluşu ve ulusal bağımsızlığı hedeflemesiyle tehlikeli olan, ve üstelik, belirli bir destek de gören PKK hareketiyle uğraştığı koşullarda, yeniden dayatıyor.

ABD'nin senaryosu şöyledir: İran-Irak savaşının İran'ın lehine sonuçlanması, buna bağlı olarak; Kerkük ve Musul'un statüsünde bir değişiklik ihtimalinin belirmesi koşullarında -olası bir Kürt devletinin kurulması gibi-, Türkler, Kerkük ve Musul üzerindeki "tarihsel" haklarını da hatırlayarak(!) Kerkük'ü işgal edip, bölgeyi denetim altına alacaklar... Irak ve Türkiye'deki Kürtlerin Türkiye'ye bağlı federe bir Kürt devleti çerçevesinde bir araya getirilmesi de -herhalde- bundan sonra gündeme gelecektir.

ABD'nin bu planı ikili bir amaç taşıyor.

Birincisi: bölgedeki Kürt ulusal hareketinin giderek radikalleşmesini ve kendi denetimi dışında bir gelişme göstermesini engellemektir. ABD'nin Kürtlere yönelik bir takım ılımlı tavizlerden yana görüntüler sergilemesi de bu amacı taşıyor. O, bu yolla, aynı zamanda ileride kendisini dayatacak bir çözümün kendi denetimi dışına çıkmamasının hazırlığını yapmış oluyor.

İkincisi; Bu plan, ABD'nin, Türkiye aracılığıyla Musul ve Kerkük petrolleri dahil olmak üzere, Ortadoğu'daki petrol kaynakları üzerinde denetim kurma planıdır. O, bunu, Kürt sorununu Türk burjuvazisi üzerinde bir baskı unsuru olarak kullanmak yoluyla gerçekleştirmek istiyor. ABD'nin Ermeni sorunundan sonra Kürt sorununu da gündeme sokması bu amaçlıdır.

Gerek emperyalistlerin ve gerekse de gerici bölge devletlerinin sorunu, Kürtlerin sorunları değil, kendi bencil, emperyalist amaçlarıdır. ABD ve Batılı emperyalistlerin bugün liberal bazı özlemlerden (kültürel özerklik vb. gibi) yanalarmış gibi görünmeleri yanıltıcıdır. Kaldıki, bu, tarihsel birikimin, bu temel üzerinde yükselen demokratik ve sosyalist hareketin ve ulusal Kürt hareketinin giderek artan baskılarının sonucudur.

ABD, İran ve Irak'taki Kürt örgütleri-

(Devamı s.24'de)

NEDEN F.MİTTERAND?

C.KAYNAK

Seçimlerin 8 Mayısta yapılan ikinci turunu açık bir farkla kazanan F.Mitterand yeniden Fransa cumhurbaşkanlığına seçildi. Beklenen ve hatta bazı çevrelerce özlenen bu tercih neden yapıldı, bundan sonra nasıl bir politika izlenecek ve bu politikanın uygulama araçları neler olacaktır?

Neden F.Mitterand?

Şubat 1982'ye kadar süren 6 aylık "cahil" politikadan sonra F.Mitterand ve avanesinin nasıl hizaya geldiği EKİM-8'-deki yazıda belirtilmişti. Milyonlarca işçi ve çalışanın, başka seçenek olmadığından, yönetime getirdikleri sosyalist etiketli sosyal-demokratların bu dönekliği anında yerli ve yabancı mali çevrelerce selamlanmış ve borsa rekorları dönemi başlamıştı.

Bu dönem aynı zamanda, kitle desteğini alıp yönetime gelebilmek için, F.Mitterand'ın yarım asırlık siyasi yaşamını oluşturulmasına harcadığı sağcı politikayla farklılıkların kırıp dökülme süreci olmuştur.

Eskiden muhalif olduğu geleneksel Fransız dış politikasını aynen devam ettirmekle yetinmemiş, daha da ehlileştirmeye çalışmıştır. 1958'den beri açıkça küfür ettiği V.Cumhuriyet Anayasasını ve devlet kurumlarını herkesten fazla savunmaya başlamıştır. Bu siyasi rejimi ağır bir dille eleştiren "Sürekli Askeri Darbe" adlı kitabında De Gaulle hakkında "Düçe, Paşa, Führer" gibi sıfatlar dahi kullanmıştı. Ama kendisi yönetime gelince bu anayasa ve kurumlar sanki Pierre Cardin'in kendisine özel olarak diktiği bir kostüm gibi uygun geldiler. Aynı şekilde sürekli teşhir ve mahkum ettiği nükleer caydırıcı gücü icatçılarından da büyük bir aşkla savunmaya başladı, üstelik onunla Batı Almanya'yı dahi korumayı düşünüyor. Bu durumda bir zamanlar De Gaulle'ün azgın rakibi kraldan fazla kralcı olunca, sağcı politikalarla kendisi arasında öze ilişkin, ne fark kalıyor? Arayın ki bulasınız!

Böyle bir seçeneğin kabul edilmesine sağcı hükümetin katkılarını da unutmamak gerekiyor. Şubat '82'de Mitterand'ın başlattığı "sorumlu ve özverili" geçici parantezi Mart '86'da Chirac devraldı ve devam ettirdi. Tek fark, borsa krizinden sonra vazgeçilen, özelleştirmeler oldu. Öze ilişkin herhangi bir fark kalmayınca iş metodolojiye kalıyor. Fakat güçlü iletişim araçlarının etkisindeki "duyarlı" kamuoyu seçeneğini artık biçime göre yapmak zorunda kalıyor.

Pasqua adındaki bir gangster eskisinin içişleri bakanı olarak 101 Maliliyi şarter uçak seferiyle sebepsiz yere yurtdışı etmesi, "gerekirse tren seferleri dahi yapılabileceğini" açıklaması, 19 İranlı ve Kürdü önce Gabon'a sürmesi ve sonra kamuoyunun baskısıyla gidip tekrar getirmesi, 1 milyon öğrencinin gösterisini silah zoru ile dağıtmaya kalkıp kan dökmesi, yeni Kaledonya'daki katliamı "yumurta kırmadan omlet yapılmaz" diye haklı kılmaya çalışması, polis baskısını "devletin çıkarı nerede başlarsa demokrasi orada biter" diye değerlendirmesi, seçimlerin ikinci turu için faşist partinin tabanına göz kırparak "biz sizinle aynı değerleri paylaşıyoruz" diye açıklamada bulunması bazı sağcı seçmenleri bile tedirgin etmeye yetti.

Bizim ülkede bu tür açıklamalar büyük bir anlam ifade etmez ama Fransa'da hesaplanmadan söylenen bir laf felaket getirebilir. 1968'de yürüyüş yapan öğrencilere De Gaulle bunlar "kuduz" deyince, ikinci gün 800 bin kişi tek sloganlı bir yürüyüş yapmışlardı: "Biz, hepimiz kuduzuz"!

Ayrıca liderlik savaşı bir türlü sonuçlanmayan suni olarak bölünmüş klasik sağa faşist parti faktörü de eklenince, istikrarlı bir kadro isteyen burjuvazi, çingene çadırına dönüşen sağa güvenmedi.

Durum böyle olunca, içerik itibarıyla aralarında hiçbir fark kalmayan iki seçeneğin seçmenlere dayatılması tercihleri kişisel stil, dış görünüm, davranış, kılık kıyafet kısacası son yıllarda çok konuşulan "new look" düzeyine indirgedi.

Kampanya boyunca, göçmen işçi sorunu, o da art niyetli bir istismarla sınırlı kalma kaydıyla, dışında hiçbir sorun tartışılmadı. Üstelik gelinen konumda herhangi bir toplumsal meseleyi tartışmaya kalkan kesinlikle kaybederdi. Mayıs '81'de aday Mitterand'ın televizyondaki zirve tartışmasında direk kameraya hitab ederek "Ben başkan seçilirsem bir yıl içinde 1 milyon duyuyor musunuz!, 1 milyon iş kadrosu açacağım" derken 1988'deki benzer tartışmada Chirac'la birbirlerini kedi-köpek yemlerine zam yapmakla suçladılar.

Tıpkı ABD'deki gibi güçlü reklam şirketleri aracılığıyla kişisel özellikleri karşılaştırılan iki kişiden F.Mitterand'ın kazanmasından da doğal ne olabilir?

Burjuvazi ve yerli-yabancı mali çevre-

lerin güvenini kazanmış, işçi sınıfı hareketini yozlaştırmak ve revizyonist de olsa FKP'yi eritmekle övünen Mitterand'ın aynı zamanda uluslararası kamuoyunda bir saygınlığı ve etkinliği de var. Politikası sağı aratmayan sosyalist etiketli bir başkanı hangi burjuvazi sevmez?

1981'deki seçilişini milyonlarca insan kızılbayraklarla sokaklara dökülüp sabaha kadar dans ederek selamlamışlardı. 1988'de ise, 7 aydır sürekli düşüş gösteren borsa kurlarının aniden %2'yi aşkın bir sıçrama göstermesiyle sermaye çevreleri, karaborsacılar, spekülatörler selamladı. İşin farkı burada!

AÇILIM POLİTİKASI

Sosyalist partisinin ve onun tarihi ve doğal lideri F.Mitterand'ın çok kısa sürede maskelerini kaybetmeleri ve hak ettikleri konuma gelmeleri Fransız siyaset arenasındaki geleneksel mevzileri altüst etti.

Kampanya boyunca enine boyuna işlenen açılım politikası yeniden mevzilenmenin ortamını yaratmaya yönelikti. Açılım politikasıyla kastedilen sosyalist partisinin ılımlı merkezcileri yanına alarak sosyal demokrat cepheyi oluşturmasıdır. Böyle olunca, diğer sağcı gruplarda De Gaulle'cü RPR'nin çevresinde toplanmaya zorlanmış olacaklar ve çoktandır özlenen siyasi manzara hayat bulacaktır.

Amaç Anglo-Sakson tipi bir yapılanmaya gitmektir. ABD'deki cumhuriyetçi ve demokrat, İngiltere'deki muhafazakar ve işçi partileri usulü aralarındaki hiçbir fark olmayan ikili bir kutuplaşma hedefleniyor. Böyle bir sistem Fransız burjuvazisinin eski bir özlemidir. Çeşitli denemeler yapılmış fakat başarılamamıştır. 12 Eylül'den sonra Türkiye'de generallerin kopya etmek istedikleri 1958'de De Gaulle'ün zorla dayattığı anayasası böyle bir amaca yönelikti.

Sağa açılım politikasıyla yapılmak istenen burjuvazinin istikrar talebine cevap vermektir. Burjuvazi çok sesli ve renkli bir politik yaşam istemiyor. Siyasetin konuşulduğu, tansiyonlu, heyecanlı ortam onu tedirgin ediyor.

Sadece yönetime alternatif iki benzer güç arasındaki farkı sıfırlayarak siyasi seçenekleri salt biçim, stil, üslup, moda, imaj gibi dış görünümlere indirgeyerek insanları apolitikleştirmeyi amaçlıyor. Boşuna denmiyor "Başkaları çalışırken biz seçimlerle uğraşıyoruz".

ABD'deki gibi iki benzer gücün hegemonyasındaki, içerikten yoksun ve özenle arındırılmış, siyaset sahnesine, normal durumlarda, üçüncü bir gücün bir ordu bozan olarak çıkmasını seçim yasaları ile engellemek mümkün.

Şimdilik bu tür hesaplarla faşist partiyi silmeye çalışıyorlar. Okullarda, işyerlerinde ve üretim alanlarında örgütlü olmayan gücünü genellikle protestocu bir kitleden alan faşist partinin silinmesi büyük bir gürültü koparmayabilir. Bu gürültüyü engellemek, oy potansiyelini dağıtmak için sağlı-sollu bir ittifaka girilerek sayısı 500 ile 800 bin arasında değişen ve hiçbir geliri olmayan kesime, çok kısa süre içinde, asgari bir gelir sağlanacak.

5 ile 12 Haziranda yapılacak erken seçimlerle hedeflenen yeni yapılanmada FKP artık sembolik bir varlıkla temsil edilecek. Onu tamamen öldürmeyi tercih etmelerinin sebebi, bu partinin, hızla erimesine rağmen, sağlam bir örgütlülük ağına sahip oluşu ve güçlü CGT sendikasını denetimi altında tutmasından doğuyor.

Bu arada, çok güçlü bir pozisyonda olan sosyalist parti pastadan en büyük payı alacak. Kamuoyu araştırmaları ona ezici bir çoğunluk veriyorlar.

Bunlar evde yapılan hesaplar. 1968 olayları veya farklı bir içeriğe bürünecek 1986 olayları gibi bir sosyal patlama olmazsa, mevcut evrim devam ederse bu hesapların hayat bulma şansı var.

Fakat Fransa ile ABD arasında sadece Atlas okyanusu yok. Daha değişik farklar mevcut. Fransız işçi sınıfı sesini duyurur, bu farkları hissettirir mi, yoksa Amerikanlaşma süreci devam mı eder? Bu sorunun cevabını önümüzdeki dönem verecektir.

HANGİ EKONOMİK POLİTİKA?

Bu sorun artık burjuva partiler arasında bir polemik kaynağı olmaktan çıktı. İşsizlerden, alım gücünün düşmesinden bahsetmek geçmişte en çok para eden malzemelerdi. Birbirinden çok farklı görünen burjuva partilerinin icraatları sırasıyla gösterdiki hiç birisinin reçetesi bu işi çözmeye yetmiyor.

Önümüzdeki dönemde yürütülecek ekonomik politikanın tek bir amacı var: Avrupa perspektifi. Yani 1992'de açılacak AET ortak pazarına hazırlık.

Ne içeriyor bu hazırlık? 12 ülkenin iç pazarlarının tekeller tarafından sözde "dostça" paylaşılması. Fransız tekellerinin elverişli konumda bu pazara girebilmeleri için azami bir rekabet gücüne ve bol mali olanaklara sahip olmaları gerekir.

Dolayısı ile 1912 hazırlığı tekellerin kar oranlarını azamileştirme perspektifi ile eş anlamlıdır.

Bu amaca erişmek için burjuvazinin ve

tekellerin tek bir aracı vardır. Bu araç kemer sıkma politikasıdır. Bu anlayışa hizmet edebilecek başka bir seçenek yoktur, ve sadece Fransa ile sınırlı değildir.

Ücretlerin düşük tutulması, sosyal hakların en düşük düzeyde standartlaştırmak için sürekli budanması, üretimin mümkün olduğu kadar otomatikleştirilerek işgücü ihtiyacının en aza indirgenmesi gerekiyor. Ancak böyle olunca tekellerin kar oranı artar ve rekabet gücü sağlanır.

Böyle bir ekonomik politikanın çalışanlar açısından faydaları işsizlik, hayat pahallılığı kısacası sefalet olmak zorunda. İlerde değişik düzeydeki etkileri tek tek verilere dayandırılarak ayrı yazı konusu yapılmak zorunda. Yoksa genel bir görünüm içinde sorunların iç özelliklerini ve bunların birbirleri ile olan etki ve ilişkilerini ayırdetmek zordur.

Sonuç olarak Eylül ayında, yani tatilden sonra, patlak vermesi beklenen mücadeleye gelelim.

Yıllardır şu anlatıldı: "Bir zenginliği yaratmadan paylaşmak mümkün değil. İşi sırasıyla yapmak gerekiyor. Mademki zenginlikleri iş yerleri firmalar yaratıyor, bunlara olanak tanıyalım. Bunların mali olarak durumlarını düzeltmelerini, yeni pazar kazanmalarını, rekabet gücü elde etmelerini ve nihayet kar oranlarını arttırmalarını bekliyelim. Bunlar olduktan sonra yaratılan zenginlikten herkes, başta işçiler, payını alacaktır".

Bunların hepsi yapıldı fakat sıra işçilere gelince oyun bozuluyor. "Kar oranı yatırıma çevrildi, yeni iş kaynağı açılacak, biraz da işsizleri düşünmek lazım vb." Bu olmazsa başka şey bulunuyor: "Dolar düştü petrol yükseldi veya tam tersi oldu" derken suç ya Amerikalılara ya da Araplara yüklendi. Kısacası bir türlü şu tünelin ucu görünmüyor.

Bu tür aldatmacalar veya göz boyamalar bir anlık kenara itilince ortaya farklı bir tablo çıkıyor.

1) İstatistiklerde yapılan bütün dalaverelere rağmen 3 milyon civarında işsiz var yani çalışan nüfusun %11'i işsiz. Demekki kar oranları yatırıma gitmiyormuş.

2) 1981'de %14'ü aşan enflasyon %3 civarına düştü. Çok iyi ama bunu işçilerin "akıllı ve sorumlu davranışına" maliye bakanının kendisi bağlıyor.

3) 1982'den itibaren alım gücü sürekli düşüyor.

4) 2 milyon kişi günde 30 Frankla idare etmek zorunda.

5) 500 ile 800 bin kişinin hiç geliri yok, o da resmi rakamlara göre böyle.

Üstelik OCDE uzmanları yakın bir gelecek için en ufak bir düzelme beklemiyorlar. Nereye gitti bizim pasta? Yıllardır sahte umutlarla beslenen işçi sınıfı ve çalışan kesimde büyük bir homurdanma var. Seçim nedeniyle ertelendi. Ama taban sürekli sendikaları zorluyor, bu zorlamanın tatil dönüşü patlayacağını gözlemciler değil hükümet bile söylüyor. Yaşam mücadelesi veren revizyonist FKP'ye belki bir ekmek parası çıkacak fakat en fazla düşünen çiçeği burnundaki yeni hükümetin şefi.

Ama bu şef çok cins bir şef. 1968 olaylarının süper goşist liderlerinden Michel Rocard, bir dönem "seçimler enayi tuzağıdır" sloganının en hararetli savunucusuydu. İyiki geçmiş başka örneklerle dolu, yoksa siyasi akrobasiden anlamayan dünya tersine mi dönüyor diye şaşırır.

Tek yol direnmektir

Diyarbakır, Antep, Aydın ve Ankara'daki cezaevleri geçtiğimiz ay içinde yeni direnişlere sahne oldu.

Diyarbakır ve Antep'teki açlık grevleri sona erdi.

Buna karşın, yönetimin koğuşlarda yangın çıkarmak, isyana kalkışmak ve kaçış için tünel kazmak gerekçesi ile dayaktan geçirdiği Aydın E tipi cezaevindeki 200 kadar siyasi tutuklunun 23 Mayısta başlattıkları açlık grevi ise hala sürüyor.

Sağlık durumları gittikçe kötüleşen tutuklular, baskı ve dayağa son verilmesini ve hakları üzerindeki yasakların kaldırılmasını istiyorlar.

Ankara kapalı cezaevinde yönetimin baskılarını ve kesfi uygulamalarını protesto ve kazanılmış hakların iadesi için 27 Mayısta başlatılan açlık grevi de yoğun çabalara rağmen sonuçlanmış değil.

Cezaevi savcılığı kendisiyle görüşen tutuklu yakınları ve avukatlara, tutukluların bazı taleplerinin haklı olduğunu, ancak bazılarının tüzük hükümlerine aykırı olduğunu bu nedenle de çözümün kendisini aştığını belirterek toplu hükümete ve adalet bakanlığına attı.

Hükümetin ve Adalalet Bakanlığının durduk yerde tutukluların lehine hiçbir ciddi düzenlemeye gitmeyeceği açık.

Bir kez daha: Hakları kazanmanın ve korumanın, baskı ve yasak zincirini kırmanın tüzük hükümlerini işlemez hale getirip hakları fiilen var etmenin tek yolu DİRENMEK ve yine DİRENMEKTİR.

Moskova Zirvesi neyin zirvesi?

Moskova Zirvesi de, diğer zirveler gibi, süper güçlerin şovuna dönüştü. Özgürlüğün en büyük düşmanı, emperyalist-kapitalist sistemin jandarması ABD emperyalizminin başı Reagan, "demokrasi" kahramanı, "özgürlük" havarisi, gururlu Sovyet halkının yaşam standartlarını emperyalist-kapitalist sistemin alay konusu haline getirecek aşırılıkta silahlanma harcamaları yapan, ABD ile birlikte dünyanın silahlandırılmasında başı çeken diğer süper devletin son lideri Gorbaçov ise, "barış" meleği kesildi.

Moskova şovu o kadar ilgi çekiciydi ki, sözde birbirine temelden karşı olan iki sistemin liderleri olan Gorbaçov ve Reagan, birbirlerini övmekte yarışıyorlardı. Gorbaçov, zirve öncesinde ABD basınına verdiği demeçlerde, Reagan'ı "gerçekçi bir lider" olarak takdir ettiğini açıkladı. "Başkan Reagan bazen Sovyetler Birliği'ni, ben de ABD'yi eleştiriyorum. Ama bu, çoğu zaman birbirimiz hakkında yanlış düşüncelerimiz olmasından kaynaklanıyor", dedi. Reagan ise, Gorbaçov'u, şimdiye kadarki Sovyet liderleri içinde en olumlusu, "ciddi hedefler doğrultusunda çaba harcayan ciddi bir lider" olarak değerlendirdi. Emperyalist-kapitalist sistemin temsilcilerinin, Kruşçev'den sonra, Gorbaçov'a övgüler düzmesi, destek vermesi, ama diğer taraftan, Lenin'e, Stalin'e, gerçek sosyalizme kinini kusması tesadüfi değildir. Bu bir yandan, SB ve diğer revizyonist ülkelerin emperyalist-kapitalist sistemle bütünleşmesi karşılığında revizyonist liderleri mükafatlandırma, diğer yandan ise, Lenin ve Stalin şahsında sosyalizmden intikam alma hareketidir.

Sergilenen bütün şova rağmen, taraflar, zirve öncesinde, zirveden somut ve ciddi bir ilerleme beklemediklerini açıkladılar. Onlara göre, bu zirve daha çok, iki süper devlet arasında "yapıcı diyaloğun devamı" bakımından sembolik bir önem taşımaktadır. Gerçekten de, görünürde, zirvede iki süper devlet arasında somut bir ilerlemenin olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu, işin perde önünde görünen tarafı. Bir de zirvelerin perde gerisi vardır ki, asıl kararlar burada alınmakta ve sonuçları zamanla görülmektedir. Yaşanan deneyler de göstermiştir ki, süper güçlerin zirve toplantıları, nüfuz alanlarının barışçıl bölüşümü için bir platform durumundadır. SB'nin başını çektiği revizyonist blok ile, ABD'nin başını çektiği kapitalist blokun çıkarları çok yönlü olarak o derece içiçe geçmiştir ki, her zaman birbirlerine ihtiyaç duyarlar. Revizyonist ülkelerin kapitalist ülkelere 125 milyar dolar dış borcunun bulunması, Batılı tekellerin milyarlarca marklık, dolarlık yatırımlara girişmesi bunun en iyi kanıtıdır. Ortak çıkarlar ortak kararların nesnel zeminini oluşturmaktadır.

Görünürdeki gündemler bir kenara bırakılırsa, süper güçler zirvesinin, birbiriyle ilişkili olsa da, değişmez iki gündemi vardır. İkili ilişkiler ve "bölgesel sorunlar."

"Bölgesel sorunların çözümü" ABD ve SB'nin sözlüğünde, dolaylı ve doğrudan etki alanlarında bulunan ülkelerin ikili ilişkilerinde ortaya çıkan sorunların ve çoğunlukla gerici egemen sınıflara karşı devrimci iç savaşın yaşandığı ülkelerdeki sorunların emperyalist amaçlarla çözümünü ifade etmektedir.

Zirveden sonra yapılan açıklamalarda, "bölgesel sorunların çözümü" konusunda ilerlemeler kaydedildiği açıklandı. İlerleme kaydedilen sorunlar arasında ise, Güney Afrika, Kamboçya ve Orta Amerika'daki sorunlar belirtildi. Angola sorunu ise, zirve öncesinde "çözüldüğü" haberleri yayınlandı. Bu sorunların çözümü konusunda "ilerlemeler"in neler olduğu somut olarak bilinmiyorsa da, biz çözüme temel olan görüşlerin neler olduğunu biliyoruz. Gorbaçov, "sıcak noktaların söndürülmesi" ve "uluslararası terörizm"in önlenmesinde işbirliği ve kollektif arayışlara hazır olduğunu çok önce açıklamıştı; ABD ise yıllardır bunu yaptığı gibi, ek olarak Doğu Avrupa ülkelerinde de devrim istemiyor (Brezezeinski'nin 6-12 Mart 1988 tarihli 2000'e Doğru'daki yazısı). Bu politikaya uygun olarak, mevcut genel statüko korunarak, karşılıklı paylaşımın olduğu kuşkusuzdur. Afganistan anlaşması, bu konuda en yakın ve canlı örnektir. Zirveden hemen önce, SB'nin bağımsız bir Filistin devletinden vazgeçtiği açıklandı ve bu haber SB tarafından yalanlanmadı.

Silahsızlanma konusunda yapılan demogojilerin başında, İNF antlaşması gelmektedir. Bugün nükleer silahların miktarı o derece korkunç bir düzeye varmıştır ki, nükleer silahların %4'ünün yokedilmesini öngören INF Antlaşması hiçbir şey

(Devamı s.37'de)

SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN YENİ DIŞ POLİTİKASI ÜZERİNE

T.GÖKER

Gorbaçov'un işbaşına gelmesiyle birlikte, Sovyetler Birliği(SB)'nin yeni dış politikasının bazı yönleri daha bir belirginleşti. Yeni dış politika, geçmiş politikadan bazı farklılıklar içeriyor.

Türkiye devrimci hareketinde Gorbaçov "reformları", özel olarak da dış politika sorunları henüz gerektiği gibi tartışılamadı. Gorbaçov reformları daha çok "sistem içi" sorunlar olarak ele alındı, böyle değerlendirilmeye çalışıldı. Dış politika sorunları ise, geçmişte de yaygın olarak görüldüğü gibi, tekil noktalar olarak görülüp değerlendirildi.

Her ülkenin, ister sosyalist, isterse kapitalist olsun, dış politikası ile iç politikası arasında diyalektik bir uyum vardır. Dış politikayı, o ülkenin egemen sınıfının gereksinmeleri belirler. Dış politikada sosyalist, iç politikada kapitalist veya iç politikada sosyalist, dış politikada ise emperyalist bir politika olanaklı değildir ve genel olarak tarih böyle bir karşıtlığa sahne olmamıştır.

Bu açıdan ele alındığında, gerek geçmişte gerekse de günümüzde SB'nin dış politikası ile iç politikası arasında da bir uyum vardır.

Gorbaçov'un işbaşına gelmesiyle birlikte, iç politikada bazı değişikliklerin gündeme gelmesine paralel olarak dış politikada da değişiklikler yaşandı. SB'nin ekonomik ve politik gereksinimleri, iç politikada perestroyka ve glasnostu, dış politikada ise, "silahsızlanma", "yeni bir ekonomik düzen" ve "yeni uluslararası güvenlik sistemi"ni gündeme getirmiş bulunuyor. Bunlar, Sovyet revizyonistlerinin de açıkça ifade ettikleri gibi, emperyalisti, kapitalisti, sosyalisti ile "bütünsel dünya"nın gereklerine, SB'nin ulusal ve uluslararası gereksinimlerine yanıt veren bütünlüklü teorilerdir, "yeni düşünce tarzı"dır. "Yeni düşünce tarzı"nın tek tek öğeleri, her birisi ayrı bir yazının konusudur. Biz ise bu yazıda, "yeni düşünce tarzı"nda önemli bir yere sahip olan SB'nin dış politikası ile ilgili bazı temel yanlar üzerinde duracağız yalnızca.

EŞİTSİZ GELİŞME

1950 ve 60'lı yıllardaki gelişmeler Sovyetler Birliği'ni, uluslararası kapitalist sistemin bir parçası haline getirdi. Bu durum SB'yi de kapitalizmin mutlak bir yasası olan ve emperyalizm döneminde iyice şiddetlenen eşitsiz gelişme yasasının etki alanına soktu.

SB'deki bugünkü gelişmelerin, izlenen politikalardaki değişmelerin temelinde eşitsiz gelişmenin sonuçları yatmaktadır. Sovyetler Birliği süper bir güç olarak, 60'lı ve 70'li yıllarda, sosyalist üretim ilişkilerinin egemen olduğu döneme göre hızlı bir gerileme içinde olmasına rağmen, bizzat bu sosyalist dönemin kazanımlarının bir sonucu olarak, ABD ve diğer emperyalist ülkelere göre nispeten hızlı bir kalkınma temposu içinde bulunuyordu. Hatta bazı üretim kollarında ABD'ye göre iki kat bir büyüme hızı gerçekleştiriyordu. 70'li yıllarda SB, özellikle askeri ve politik alanda bir süper güç olarak ABD'yle boy ölçüşecek duruma gelmişti. Bu durum, hegomonyacı amaçlar uğruna rakiplerine meydan okumaya bile dönüşüyordu.

Fakat, 70'li yılların sonunda ve 80'li yılların başında, SB ekonomisi, bürokratik yozlaşmanın bir sonucu olarak tam bir tıkanıklık içine girmişti. Gorbaçov'un ifadesine göre, "kriz öncesi durum" oluşmuştu. Aynı şey, silahlanma alanında da görülüyordu. 60'lı ve 70'li yıllarda, tamamiyle hegomonyacı amaçlar uğruna silahlanmaya büyük harcamalar yapan SB yöneticileri, bir çok alanda rakipleri karşısında güç üstünlüğü bile sağlıyordu. Oysa 80'li yılların başına gelindiğinde, özellikle de ABD'nin SDI (Yıldız Savaşları) projesini yürürlüğe koyması ile birlikte tam bir çıkmaz içine düşüyordu. SB, içte ekonomik ve toplumsal sorunlarda açık bir tıkanıklık içine

girdiği, yeni kaynaklar bulmak zorunda olduğu aşamada, büyük bir harcama gerektiren bu projeye karşılık verecek durumda değildi. Zaten ulusal gelirin % 10-12'si silahlanmaya ayrılıyordu. Yeni kaynaklar yaratmadan bu yükü SB ekonomisi kaldıracak durumda değildi.

Ekonomik alandaki eşitsiz gelişimi Gorbaçov, 27.Kongre Raporu'nda şöyle dile getiriyordu:

"Savaş öncesinde ve savaştan sonraki ilk yıllarda ABD ekonomisinin düzeyine erişilmesi bize çok zor gibi geliyordu, oysa daha 1970'lerde bilimsel, teknik ve ekonomik potansiyel bakımından ABD'ye önemli ölçüde yaklaştık ve hatta bazı kilit malların üretiminde ABD'yi geçtik"(1)

"Aynı zamanda 1970'lerde, ekonomide güçlükler artmaya başladı, ekonomik büyümenin hızı önemli ölçüde yavaşladı. Bunun sonucu olarak SBKP Programındaki ekonomik gelişmeye ilişkin hedeflere ve hatta 9.ve 10. beş yıllık planların düşürülmüş hedeflerine bile varılamadı. Bu dönem için hazırlanmış sosyal programı da tam olarak uygulayamadık. Bilim, eğitim, sağlık ve günlük hizmetlerin maddi temelinin geliştirilmesinde geri kalındı."(2)

Bu durum rakamlarla ifade edildiğinde gerilemenin hızı daha çarpıcı olarak kendini gösteriyor. Nuri Yıldırım'ın Sovyet istatistiklerine dayanarak ortaya koyduğu verilere göre, 8.Plan döneminde (1966-70) ulusal gelirdeki artış hızı %7,7 iken, bu oran sürekli bir düşüş kaydederek 11.Plan döneminde (1981-85) %3,1'e; yine aynı dönemde kişi başına düşen reel gelir de, %5,7'den, %1,7'ye düşmüştür. Ekonominin diğer dallarında da aynı şekilde gerileme mevcuttur.(3)

Sovyetler Birliği, bu dönemde sadece ekonomik ve askeri alanda değil, politik alanda da rakipleri ve dünya proletaryası ve halkları nezdinde güç kaybetti, yıprandı. Bu konuda özellikle Afganistan işgali ve bu işgalin güçlü bir direnişle karşılaşması, SB'nin uluslararası planda zor durumda kalmasına neden oldu.

İşte, bütün bu olgular, Sovyetler Birliği'nin gerek içte, gerekse de dışta yeni bir politika benimsenmesini koşullandırdı.

Fakat, bütün bunlar, SB'nin hegomonyacı amaçlardan vazgeçtiğini, "barışçı" bir politikayı stratejik bir amaç olarak benimsediğini göstermiyor. Gorbaçov, 27.-Kongre Raporu'nda iç politika ile dış politikanın uyumluluğunu şöyle belirtiyor:

"Yoldaşlar, ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmesi için yerine getirilmesi gereken görevler aynı zamanda SBKP'nin uluslararası stratejisini de belirlemektedir. Bunun temel amacı çok açıktır. Sovyetler halkının kalıcı barış ve özgürlük koşullarında yaratıcı çalışmasını sağlamaktır. Aslında bu, partinin dış politikamızın önüne koyduğu en üst programatik taleptir. Bugünkü koşullarda bunu yerine getirmek en başta nükleer savaş için maddi hazırlıkları durdurmak demektir."-(4)

Şüphesiz, Gorbaçov bu görevi "sosyalizm" adına belirlemektedir. Bir sosyalist ülkenin "uluslararası stratejisi" adına konuşulduğunda, burada sosyalizm adına hiçbir şeyin olmadığı açıktır. Sadece şunu belirtmek gerekir ki, bir sosyalist ülkenin, bir komünist partisinin uluslararası stratejisinde "en üst programatik talep"in dünya sosyalizminin gerçekleştirilmesi olması gerekir. Oysa, burada, SBKP'nin "uluslararası stratejisinin" "en üst programatik talep"i, bütünüyle ulusal ihtiyaçlara göre belirlenmiştir.

Dahası var. Gorbaçov, 70.yıldönümü konuşmasında, hiç de bazılarının sandığı, veya uydu politikacıların propaganda ettiği gibi, perestroykanın amacını sadece "sosyalizmin iç sorunları"nı çözmekle sınırlamıyor. Aksine ve aynı zamanda, perestroykanın amacının "dünya işbölümünde ve kaynakların bölüşümünde" daha etkin olmanın aracı olduğunu ifade ederek hegomonyacı amaçlarını dile getiriyor:

"Perestroyka, bütün belli başlı ekonomik göstergelerde dünya yüzeyine ulaşmamızı mümkün kılarak geniş ve zengin ülkemizin dünya işbölümünde ve kaynakların bölüşümünde daha önce hiç bilinmeyen bir biçimde yer almasını sağlayacaktır." (abç.) (5)

Sovyetler Birliği yöneticileri, yeni politikanın bir gereği olarak savunmacı ve barışçı bir dış politika izleyeceğini söylerken bile, bir süper güç olarak hegomonyacı amaçlardan vazgeçmemektedir. Yeni politika, "savunmacı" ve "barışçıl" dış politika, SB'nin geriliklerini gidermenin, diğer rakiplerine ulaşmanın, hatta geçmenin aracı olarak gündeme getirilmektedir. "Dünya iş bölümünde ve kaynakların bölüşümünde daha önce hiç bilinmeyen bir biçimde yer alma" iddiası bunun açık bir kanıtıdır. Bugün bile ABD ile boy ölçüşmeden vazgeçmediğinin, bir süper güç olarak hegomonyacı amaçlar uğruna savaşıldığının diğer bir kanıtı da, 1987 yılında (16 Şubat) Moskova'da yapılan uluslararası bir forumda Gorbaçov'un dile getirdiği şu görüşlerdir:

"SSCB kendisi için fazla, başkası için az bir şey istemiyor, örneğin ABD'den daha fazla bir güvenlik aramıyor. Fakat SSCB, hiçbir zaman alt düzeyde bir statüyü kabul etmeyecektir."(6)

Bu örnekler söylediklerimizi yeterince kanıtlamaktadır.

TAVİZ POLİTİKASI

Sovyetler Birliği'nin yeni dış politikasının özelliklerinden biri, amaçları kartmayacak şekilde, sınırlı bir taviz politikasının gündeme getirilmesidir. Yeni politikanın yaşama geçirilmesi, başta ABD olmak üzere, diğer Batılı emperyalist ülkelerle ilişkilerde sınırlı bir taviz politikasının gündeme getirilmesine neden olmaktadır.

Bu taviz politikası, hem politik, hem askeri, hem de ekonomik niteliktedir.

Askeri alanda taviz politikasının en açık örneği, geçen yıl imzalanan, Avrupa'daki orta menzilli nükleer silahların kaldırılmasına yönelik anlaşmalardır. Bilindiği gibi orta menzilli nükleer füzelerin Avrupa'dan kaldırılması sorunu Brejnev döneminde de sözkonusu olmuştu. ABD, Sovyet SS-20 füzelerinin kaldırılmasına karşılık olarak, Persching ve Cruse füzelerini yerleştirmemeyi veya yerleştirdikten sonra da kaldırmayı öneriyordu. Sovyet yöneticileri ise buna karşılık, Fransa ve İngiltere'ye ait füzelerin de kaldırılması koşuluyla bunu kabul edebileceklerini, bunun da anlaşmaya dahil olmasını istiyorlardı. Daha sonra buna bir koşul daha eklendi: ABD'nin hazırlıklarını sürdürdüğü, "yıldız savaşları" olarak bilinen uzay savunma sisteminden (SDI) vazgeçilmesi. ABD ise, bu Sovyet önerilerini kabul etmiyordu. Sonuçta Sovyetler Birliği yöneticileri, hem İngiltere ve Fransa'nın elindeki nükleer füzelerin kaldırılması, hem de ABD'nin uzay savunma projelerinin durdurulması koşullarından vazgeçerek son İNF anlaşmasını imzaladılar. Bu, askeri alanda açık bir tavizdi.

Daha da önemlisi, Sovyetler Birliği'nin askeri doktrinindeki değişmedir. Bu değişme, Sovyetler Birliği'nin bugünkü gereksinimlerine ve taviz politikasına uygundur. Herald Tribune'den aktaran Cumhuriyet Gazetesi'nin bildirdiğine göre, Sovyet Savunma Bakanı olan Dimitri Yazov'un "Sosyalizm ve Barışın Savunulması" adlı kitabının daha önceki baskısında Sovyetlerin askeri doktrini "saldırı en önemli askeri operasyondur" şeklinde yer alırken, yeni polikanın gereği olarak, kitabın yeni baskısında "Sovyet askeri doktrinine göre, savunma en önemli askeri operasyondur" denilmektedir. (7)

Gorbaçov, son kitabı Perestroika'da yeni düşünce tarzını açıklarken, bunun askeri doktrinleri de etkilediğini söyleyerek saldırıdan savunmaya geçmek gerektiğini dile getirmektedir. "Yeni düşünceler, aynı derecede, askeri doktrinlerin karakterini de etkiliyor. Bunlar, kesinlikle savunma doktrinleri olmalıdır." (8)

Politik alandaki tavizlere ise, Sovyet askerlerinin Afganistan'dan çekilmesi kararı önemli bir örnek olarak verilebilir. Yıllardır Batılı emperyalistler tarafından gündemde tutulan rejim muhaliflerinin serbest bırakılması, bir başka örnektir.

Ekonomik alandaki tavizlere ise, Batılı emperyalistlerin, Sovyet pazarlarına girmesinin önündeki bazı engellerin kaldırılması örnek verilebilir. Bilindiği gibi SB yöneticileri aldıkları bir kararla, belli koşullarda, SB firmaları ile yabancı sermayenin %49 pay alacak şekilde ortak yatırım yapmalarını kabul etti.

Diğer yandan, SB'nin, merkezi ekonomik planlamadan "ekonomik muhasebe" ve kar esasına göre yönetim şekline geçiş planı da dünya kapitalist sistemi ile bütünleşme yolunda atılmış önemli bir adım durumundadır. Sovyetler Birliği yöneticilerine göre, bu plan 1990'da tüm ekonomik işletmelerde tamamlanacaktır.

DEVRİME KARŞI İŞBİRLİĞİ

Yeni politikanın ikinci bir özelliği, diğer emperyalistlerle, özellikle de ABD ile anlaşma temelinde, proletaryanın toplumsal devrim ve halkların kurtuluş savaşının bastırılması ve etki alanlarının "barış içinde" paylaşımından oluşmaktadır. "Bütün sıcak noktalarda çatışma durumuna son verme", "uluslararası terörizm"i kollektif olarak önleme olarak formüle edilen politika, bu stratejinin gereği olarak gündeme getirilmiştir.

"Asya'da ve öteki kıtalarda savaş tehlikesi ocaklarının sönmemesi bunu daha da ivedi duruma getiriyor. Biz Orta Doğu'da, Orta-Amerika, Güney Afrika ve gezegenimizin bütün sıcak noktalarında çatışma durumunu söndürme yollarını bulmak için kollektif arayışları canlandırmadan yanayız. Genel güvenliğin çıkarları bunu kesin zorunlu kılıyor."(9)

Hemen bunun arkasından "SSCB ilkesel olarak terörizme karşıdır" denilerek, devrimci iç savaşlara, ulusal kurtuluş savaşlarına iyi gözle bakılmadığının ifade edilmesi, bunların ortadan kaldırılması için "aktif işbirliği" önerisinin getirilmesi, devrimlere karşı Sovyet tutumu, yayılmacılığı ve karşı-devrimci öz bütünüyle kendini ortaya koymaktadır.

"Bunalımlar ve çatışmalar uluslararası terörizm için de elverişli bir ortam yaratıyor. İlan edilmemiş savaşlar, her biçimde karşı-devrim ihracı, politik cinayetler, rehin almalar, uçak kaçırmalar, caddeler, havaalanları ve tren istasyonlarında patlamalar, işte kışkırtıcıların

her türlü sinsi uydurmacalarla gizlemeye çalıştıkları terörizmin iğrenç çehresi böyledir. SSCB ilkesel olarak terörizme karşıdır ve onun kökünü kazımak için öteki devletlerle aktif işbirliğine hazırdır."(10)

Sadece bu kadar da değil, buna şunu da eklemek gerekir: "Tarihsel olarak biçimlenmiş dünya ekonomik bağlarını koparma çağrıları tehlikelidir ve hiç bir çözüm getirmemektedir." (abç.) (11)

Açıktır ki, sözkonusu olan "dünya ekonomik bağları" dünya kapitalist sistemidir, onun yeni sömürgecilik politikasıdır. "Tehlikeli ve hiçbir çözüm getirme"yen şey, proletaryanın ve halkların toplumsal devrimle, kurtuluş savaşlarıyla dünya kapitalist sistemine, emperyalistlere karşı başkaldırışıdır.

Bütün bunlardan da anlaşılacağı gibi, SB yöneticileri, dünya kapitalist sisteminin diğer büyüklerine, özellikle de ABD'ye, devrimci savaşların, devrimlerin bastırılması için işbirliği ve etki alanlarının "barışçıl" bölüşümünü önermektedir. ABD ve SB'nin karşılıklı zirve toplantıları bu işbirliğini kotarmada en önemli platform durumundadır.

Bu aynı zamanda, dolaylı da olsa, bir taviz politikasıdır. Zira SSCB, her ne kadar daha önceleri de, kendi genel çıkarlarına yönelen devrim ve kurtuluş savaşlarının bastırılmasından yana bir politika izliyorduysa da, kendi çıkarlarını doğrudan tehdit etmeyen, aksine rakiplerini zayıflatan ulusal kurtuluş ve devrim hareketlerinden yararlanmaya, onları kendi hegomonyasına çekmeye çalışıyordu. Şimdi ise, emperyalist-kapitalist sisteme yönelik her türlü "bağları koparma girişimi"ni tehlikeli görerek, diğer rakiplerine işbirliği önerisi götürmektedir.

SB'nin bu politikasında değinilmesi gereken diğer bir nokta da, silahsızlanma ve "barış" sorunudur. Silahsızlanma görüşmelerinde sağlanacak başarı ve daha ileri bir mevziye sıçramak için geçici bir "barış" Sovyetler Birliği yöneticileri için hayati bir önem taşımaktadır. '70'li yıllarda, silahlanma harcamaları sürekli bir artış gösterdi ve çeşitli kaynaklara göre son yıllarda gayri safi toplumsal üretimin %12-14'ü silahlanma harcamalarına gitmektedir. Gelinen noktada, silahlanma harcamalarını aynı şekilde sürdürmek olanaksız olduğu gibi, ekonominin karşı karşıya olduğu zorluklar dikkate alındığında, bu oranın korunması da zordur. Ekonominin gereksinimlerini karşılamak için, silahlanmaya ayrılan pay düşürülmek veya başka kaynaklar bulunmak zorundadır. Daha önce de belirtildiği gibi, bunu gerçekleştirmek için Sovyetler taviz vermeye de hazır durumdadır. Silahlanma harcamalarının sınırlanması, askeri müdahaleleri gerektirmeyen bir "barış" ortamı, batılı ülkelerle ticari ilişkilerin geliştirilmesi, bilimsel ve teknik işbirliği Sovyetler için yaşamsal önem taşıyor. Bu politikanın yaşam bulması için Gorbaçov bir yandan, Batılı yöneticileri "aklıbaşında" kararlar almaya çağırıyor, ikna etmeye çalışıyor; diğer yandan ise, nükleer savaş korkuluğunu kullanarak savaş aleyhtarı hareketleri ve silahlanma harcamalarını kaldıramayan dış borçlarla bunalmış çeşitli ülkeleri, rakiplerine karşı baskı aracı olarak kullanmak istiyor.

"Üçüncü dünya ülkeleri", SSCB'nin uluslararası stratejisinde özel bir yer tutmaktadır.

Gorbaçov, Ekim Devrimi'nin 70.yıldönümü konuşmasında, dünyanın durumunu ve çelişkilerini genişçe tartışacağız demesine ve öyle de yapmasına rağmen, bu konuşma içinde bir kez bile proletaryanın sermayeye karşı sosyalist devriminden, halkların devrim hareketinden sözetmemektedir. Ama "üçüncü dünya ülkeleri"nin "gizil güçlerinden", onları biraraya getiren gerici örgütlerin "dünya ekonomisinin biçimlendirilmesinde özgün bir rol" oynayacağından sık sık sözetmektedir.

Gorbaçov'a göre, "Üçüncü Dünya'nın gelişiminin bugünkü aşamasında gerekli olan dürtü ise ancak doğuş halindedir. Bunun bilincinde olmak ve karamsarlık üretmekten kaçınmak gerekiyor."

Gorbaçov, bir kısmında devrimci iç savaşlar yaşanan bu ülkeleri ve onların gerici amaçlarla oluşturdukları örgütleri, "halklar ve onların temsilcisi olan örgütler" olarak tanımladıktan sonra, bunların "yeni dünya ekonomik düzeninde bir dayanağa sahip" olduklarını belirtiyor ve şunları ekliyor:

"Gelişmekte olan ülkeler arasındaki devletlerarası dayanışma süreçlerini yansıtan örgütlerde, ulusal kimlik ve insiyatif yönelişi artan bir biçimde kendini duyuruyor.

"Şu ya da bu ölçüde, bütün örgütlerin karakteristiği budur. Üstelik böyle örgütlerin sayısı da az değil. Afrika Birliği Örgütü, Arap Devletleri Birliği, ASEAN, Amerikan Devletleri Örgütü, Latin Amerika Ekonomik Sistemi, Güney Pasifik Formu, Güney Asya Bölgesel ışbirliği Örgütü, İslam Konferansı Örgütü ve özellikle Bağlantısızlar Hareketi"

Aynı konuşmanın devamında Gorbaçov, sözkonusu örgütlerin, "Dünya politikasında farkedilebilir bir etken haline gelmiş olmalarına rağmen, bunların hiçbiri gizil güçlerini henüz tümüyle ortaya koymuş değil. Ama bu gizil güçler çok büyük

boyutlarda; hatta bu örgütlerin gelecek 50 yılda ne ürünler vereceğini kestirmek bile güç" diyerek, bu ülkelere ve ülkelerin örgütlerine uluslararası stratejide ne derece büyük bir önem verdiğini dile getirmektedir.

Bu ülkelerin SSCB'nin uluslararası stratejisindeki önemine vurgu, Kongre Raporu'nda da belirgin bir şekilde vardır. Bu ülkelerde egemen olan burjuva ve büyük toprak sahipleri sınıfının, proletarya ve halklara yönelik emperyalistlerle işbirliği içinde ağır baskı ve sömürüsü görmezden gelinerek, bu ülkelerin "geri kalmışlığı, yoksulluğu, bazen de korkunç sefaleti, esaret altında geçen geçmişin ağır mirasını gidermek için çetin bir savaşım ver"diklerini iddia etmektedir. Gorbaçov'a göre bu ülkeler (*) emperyalizme çeşitli düzeylerde bağımlı, bu bağlamda da büyük ölçüde emperyalistlerin çıkarlarına uygun politikalar izleyen ülkeler değil, "geçmişte emperyalist politikanın bütün halklardan yoksun bıraktığı" fakat bugün "bağımsız tarihsel yaratıcılık yoluna gir"en ülkelerdir. (12)

Gorbaçov, sözkonusu değerlendirmelerle, emperyalizme bağımlı ülkeleri kendi kontrolüne çekmek istediği gibi, hem diğer emperyalistleri, hem de bu ülkelerin egemen sınıflarını "toplumsal patlamalarla" tehdit etmekte ve bu ülkeleri "barış içinde yarışma"yı hayata geçirmenin aracı "yeni bir ekonomik düzen"i yaratmaya çağırmaktadır. Gorbaçov açıkça, ya bu düzeni birlikte yaratırız, toplumsal çatışmaları birlikte önleriz, ya da, toplumsal çatışmalar sizin egemenliğinizi ve varlığınızı da tehlikeye sokar demeye getiriyor. Gorbaçov, sözkonusu yıldönümü konuşmasında şunları söylüyor:

"Kısacası kapitalizm bu bakımdan da sınırlı bir seçimle karşı karşıya: Ya olayların kopma noktasına gelmesine izin verecek, ya da, birbirleriyle bağlantılı ve bütünsel dünyanın eşitlik temeli üzerinde çıkarların dengesini belirten bir dünyanın yasalarını dikkate alacak.

"Gördüğümüz gibi durum bunu yalnız zorunlu değil, mümkün de kılıyor. Üçüncü dünyadaki güçler aynı çizgide davrandıkça bu yöndeki gelişmeler daha da yoğunlaşacak."

Son olarak Sovyet stratejisinde önem taşıyan bir nokta olarak pasifist barış hareketine ve çevre koruyucularına değinmek gerekir.

Bilindiği gibi son yıllarda, özellikle Avrupa'da savaş tehlikesine karşı ve çevre korumasına yönelik yığınsal bir muhalefet gelişmektedir. Bu hareket içinde, gerçekte emperyalist savaş tehlikesine karşı savaşımı bu tehlikeyi yaratan emperyalist-kapitalist sisteme karşı savaşla birleştiren, savaş sorununu genel toplumsal sorunların çözümüne bağlı olarak ele alan devrimci muhalefet oldukça sınırlıdır. Bu harekete niteliğini veren, soyut savaş aleyhtarlığı ve kapitalizm sınırları içinde reformlar uğruna pasifist burjuva muhalefet olmasıdır. Sovyetler, önceden beri, bu harekete uluslararası planda büyük bir değer vermekte ve uluslararası stratejisinde dikkate almaktadır. Aynı olgu, yeni Sovyet yöneticileri tarafından da özellikle gündeme getirilmekte ve rakiplerine karşı baskı unsuru olarak kullanılmaktadır.

PROLETARYAYA VERİLEN ROL

Peki yeni Sovyet politikasında proletaryaya ve halklara ne rol verilmektedir?

Daha önceden de belirttiğimiz gibi, Gorbaçov'un Ekim Devrimi konuşmasında, üçüncü dünya ülkeleri, barış hareketi vb. gibi bir dizi soruna geniş olarak değinilmesine rağmen, bir kez bile proletarya ve halkların devrim savaşımından sözedilmemektedir. Ama, "yeni ekonomik düzen"den "herkesin çıkarlarına uygun" çözümden, "kalıcı bir barış"tan sık sık sözedilmektedir. Çeşitli kıtalardaki "sıcak savaş odaklarının" ortadan kaldırılmasını, "her türlü terör"ü önlemeyi stratejisinin temeli haline getiren "tarihsel olarak biçimlenmiş dünya ekonomik bağlarını koparma çağrıları"nı tehlikeli ve "hiçbir

---

(*) Modern revizyonistler, bugün dünyadaki durumu değerlendirirken, önemli bir ülkeler topluluğu olan yarı-sömürge ve emperyalizme çeşitli düzeylerde bağımlı ülkelerdeki egemen sınıfların emperyalizmle olan ilişkilerini gizlemeye özel bir dikkat gösteriyorlar. Onlara göre, gerçekte yarı-sömürge ve emperyalizme bağımlı bir dizi ülke "kurtulmuş ülkeler", "ulusal kimlik ve insiyatif yönelişi artan" ülkelerdir. Onların bu yaklaşımı en iyi, -uluslararası düzeyde modern revizyonizmin kollektif yayın organı olan "Barış ve Sosyalizm Sorunları" (Yeni Çağ) dergisinde dünya ülkelerini kategorileştirmelerinde görülmektedir.

Onlara göre, "1984'te ise dünya topraklarının %61,6'sını kurtulmuş ülkeler, %26,2'sini sosyalist ülkeler, %11,5'ini kapitalist ülkeler, %0,7'sini sömürge ve yarı-sömürge ülkeler oluşturuyor. Dünya nüfusunun ise %51'ini kurtulmuş ülkeler, %32,3'ünü sosyalist ülkeler, %16,4'ünü kapitalist ülkeler, %0,3'ünü sömürge ve yarı-sömürge ülkeler oluşturuyor." (Yeni Çağ, 1986/-11, s.82)

çözüm getirme"yen hareketler olarak gören Sovyet yöneticileri için bunda anormal olan, eşyanın doğasına aykırı bir şey yoktur. Bizzat Gorbaçov'un ağzından proletarya ve halklara ne rol yüklendiğini göstermek sorunun daha iyi anlaşılmasına hizmet edecektir.

Önce önemli bir noktayı belirtmek gerekir. Gorbaçov'a göre, "uluslararası koşullar hızla kökten değişiyor." O'na göre bu değişiklik hem "burjuva toplumunun sosyal yapısında", hem de, "işçi sınıfının birleşiminde" görülüyor.(13) Ekim devrimi ile ilgili konuşmada da aynı şeyler tekrarlanıyor. O, bir yandan, "Batı dünyası işçi sınıfının yok olduğundan sözediyor" diyerek bundan yakınıyor, ama ardından da, "gerçi işçi sınıfının geçirmekte olduğu değişim esaslı ve pek çok uzantısı olan bir süreçtir" diyerek, yıllardır revizyonistlerin, burjuva ideologlarının, özellikle Euro-komünistlerin "artık Marks'ın anladığı anlamda bir proletaryadan sözedilemez", "günümüzde proletaryanın yapısında esaslı değişiklikler olmuştur" şeklindeki tezlerini dolaylı olarak olumluyor.

"Bugün, yeni toplumsal sınırlar içinde sayıca ağır basan bir güç olarak işçi sınıfı, özellikle tarihin keskin dönemeç noktalarında belirleyici bir rol oynayacak potansiyele sahiptir.

"Burada motifler farklı olabilir. Olasılığı yüksek olanlardan biri ekonominin delice askerileştirilmesidir. Teknolojik devrimin militarist temeller üzerinde yeni bir evreye girmesi, özellikle savaşa giden yolları açtıkça, güçlü bir katalizör görevi yapabilir, böylece nüfusun öteki kesimlerini etkileyebilir ve ekonomik taleplerin ötesinde kitle tepkileri ile direkt karşılaşabilir."

Görüldüğü gibi, proletaryaya yüklenen görev, kapitalist sömürü ve baskıya karşı devrimci başkaldırı değil, "en yüksek olasılık"la, savaşa giden yolda, kendi kurtuluşunu sağlamada, kapitalizmin temellerine dokunmadan, bu anlamda da değişmeden, ama güç dengelerini değiştirerek, güç dengelerine etkide bulunarak savaşı başlatan güçleri frenleyici, savaşı önleyici katalizör rolüdür. Ancak bu koşullarda, proletarya "ekonomik taleplerin ötesinde" politik bir rol oynayabilir; ama bu politik rol, devrim yapmak gibi politik bir rol değildir. Proletaryaya her hak tanınmıştır; ama en doğal hak olan, "tarihsel olarak biçimlenmiş dünya ekonomik bağlarını koparmak" amacıyla devrim yapmak hakkı yadsınmıştır.

Gorbaçov aynı konuşmada, "komünistlerin" hangi perspektifle proletaryaya gitmesi gerektiğini söylerken de şunları belirtiyor:

"Sınıf mücadelesi ve toplumsal çelişmelerin öteki belirtileri, barıştan yana olan nesnel süreçleri etkileyecektir. (abç.) İşçi sınıfı hareketinin ilerici güçleri onun siyasal bilincini yükseltmenin yollarını arıyorlar.

"Bu güçler, eylemlerini son derece karmaşık, yeni ve değişen bir durumda yürütmek zorundalar. Kitlelerin ekonomik hak ve çıkarlarının güvence altına alınmasının sorunlar ve elbette demokrasi mücadelesine ilişkin sorunlar, üretimde demokrasi de bunun içinde olmak üzere, yeni bir anlam kazanmıştır." (abç.)

Burada, proletaryaya ve proletaryanın "öncüsüne" yüklenen görev bütün ağırlığı ile ortaya konmuştur. (*) "Sınıf mücadelesi"nin rolü "barıştan yana olan nesnel süreçleri etkileyecek" bir şey olarak sunulmuştur. Proletaryanın kapitalist sisteme karşı verdiği mücadeleyle sadece barış sorununda değil, tüm toplumsal gelişmelerde de belirleyici rol oynaması gerektiğinin reddedilmesi, sadece bir "etki" düzeyinde ele alınması revizyonistlerin, ne derece Marksizmden uzak olduğunu kanıtladığı gibi, onun gerici karakterini de tüm boyutları ile ortaya koymaktadır.

(*) Sovyet revizyonistlerinin "öncüye" ne gibi görevler yüklediğine ilişkin kendi ağızlarından bir çok aktarma yapmak olanaklı. Fakat biz, çarpıcı olması bakımından iki aktarma daha yapacağız. Bu özellikle, SBKP çizgisini "ulusal" koşullara uygulamak dışında bir "suç"u olmayan TBKP'ye, "reformistler", "tövbekarlar" diye veryansın eden, ama onun uluslararası dayanağını gizleyen, "sosyalizmin sorunlarına çözüm arayışı" olarak niteleyen akımların tutarsızlıklarını göstermek bakımından da önemlidir.

SB Bilimler Akademisi'nde görev alan V.V.Msverineradze, "Yeni Politik Düşünce Tarzı"nın temel bileşenlerini açıklarken, ikincisi hakkında şunları belirtiyor:

"Bir devletin güvenlik içinde olabilmesi için, öteki devletlerin de güvenlik içinde olması gerekmektedir. ... Her kritik durum, her bölgesel çatışma, içinde nükleer bir dünya savaşına dönüşme olasılığını taşımaktadır" (Makaleyi çeviren Yol ve Amaç, sayı 15-16, s.64)

Bu söylenenlerle TBKP yöneticilerinin, silahlı savaş yürüten Kürt gruplarına, "nükleer savaş tehlikesi" yaratacağı ve "dengelerin bozulacağı" gerekçesi ile "stratejilerinizi gözden geçirin" demesi arasında hiçbir fark yoktur.

Sovyet revizyonistleri ekonomik hakların güvence altına alınması ve "politik etki" dışında, proletaryaya başka bir rol vermemektedir. Sözkonusu edilen "demokrasi mücadelesi"nin nasıl bir şey olduğunu ise, örneğin, Gorbaçov'un izinden milim bile şaşmadan ilerleyen TBKP revizyonistlerinin pratiğinde görüyoruz. Gorbaçov, "üretimde demokrasi de bunun içinde" diyerek hemen altında kapitalistlerin "işçilere 'ortaklık' önerdiğinden, ama bunun lafta kaldığından sözetmesi, "demokrasi mücadelesi"nden ne anladığını ortaya koymaktadır. Burjuva reformistlerinin, sosyal demokratların kapitalizmin temellerine dokunmadan "üretimde demokrasi", "işçileri yönetime katma" adına, nasıl kapitalizmin koruyuculuğuna soyundukları ve demogoji yaptıkları deneylerden biliniyor. Burjuvazi uygun koşullarda, proletaryaya kapitalist sistemi tehdit etmediği sürece haklar vermeye hazırdır.

Diğer yandan, yine, Sovyet ideologlarından biri olan, Y.A.Krasin de, "Barış Savaşımında Genel İnsani Olan ile Sınıfsal Olan" başlıklı makalesinde "anti-tekel" stratejisinin sekter olduğunu dile getirerek "komünist partilerine" şöyle öneride bulunuyor:

"Öte yandan kimi komünist partilerin programatik belgelerinde formüle edilmiş olan anti-tekel demokrasi stratejik konsepti ve belgisi şu andaki koşullarda, bu dünya çapındaki birlikte davranma gerçeğine yeteri kadar dikkat gösterilmediği için yeterince etkili olmamaktadır. Hayat, işçi sınıfından ve öncüsünden, tüm güçlerin en gerici emperyalist çevrelerin, askersel-sanayi kompleksinin izole edilmesine, emperyalizme saldırgan eğilimlerinin gemlenmesine yoğunlaştırılmasını talep ediyor.

"Anti-tekel demokrasiden önce gelen, onun için elverişli koşuları yaratan kapitalist gelişmenin militarist olmayan bir 'model'i uğruna mücadele stratejik konseptinin ana doğrultuları burada belirginleşiyor." (Makaleler, TKP Yay. s.28)

TBKP'nin, "anti-tekel demokrasi" programının yerine "barış ve demokratik yenilenme" programını geçirmesinde, DYP, SHP, RP ve DSP ile "demokrasi blok"u kurmasında bu öneriye uygun davranma dışında bir "suç"u yoktur. TBKP'ye yeni program ve taktiğinden dolayı veryansın edenler, tutarlı olmak için önce onun uluslararası dayanağıyla hesaplaşmak zorundadırlar.

Ama, hiçbir zaman, en doğal hak olan devrim hakkı olmamak kaydı ile. Revizyonistler de devrim yapma hakkı dışında proletaryaya her hakkın verilmesinden yanadır. Ama, bu koşullarda bile onların da bir kaydı vardır. Devrim yapma hakkı dışında diğer haklar da, kendilerine karşı kullanılmamalıdır.(*)

Proletaryaya devrim hakkı tanımayan Sovyet revizyonistlerinin aynı şeyi ezilen ve sömürülen halklara tanıması beklenemez. Gorbaçov, Ekim devrimi konuşmasında, emperyalizme bağımlı ülkelerin (yani egemen sınıfın veya sınıfların) çıkarları dışında, özel olarak halkların çıkarlarından sözetmediği, daha da ötesi, uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarının olduğu bu ülkelerde proletarya ve halklarla egemen sınıfların çıkarlarını özleştirdiği gibi, 27.Kongre Raporu'nun "Günümüz Dünyası: Temel Eğilimler ve Ana Çelişkiler" bölümünde de, çağımızın başlıca çelişmelerinden biri olan emperyalizm ile halklar arasındaki çelişki, "emperyalizm ile gelişmekte olan ülkeler ve halklar arasında" çelişki olarak gerici bir temelde tahrif edilmiştir. Sözkonusu olan bu çelişki açıklanırken de, bu ülkelerin halklarının "yoksul" olduğu, "salgın hastalıkların", "cahilliğin" yaygınlığı, borçların "ciddi sosyal-ekonomik ve politik sorunlar" yarattığı vb. sayılmıştır. Ama, bunların çözümünün ne olduğu, halkların ne yapması gerektiğine ilişkin ciddi hiçbir şey yoktur. Sadece "adil bir çözüm" bulunması gerektiği, emperyalistlerin "kesin bir seçim yapması" gerektiği gibi, emperyalistlere akıl veren sözler edilmiştir.

Gorbaçov'un, daha önce aktarma yapılan sözleri ("sıcak bölgeleri soğutma", "ekonomik bağları koparma çağrılarının tehlikeliliği" ve hiçbir işe yaramadığı vb.) hatırlandığında, kesinlikle devrim yapma, devrimci savaş sürdürme gibi hakları halklara tanımadığı, en iyimser tahminle, "halkların örgütleri" olarak sunulan gerici örgütlerde temsil edilen egemen sınıfları destekleme, "barışa katkıda bulunma", "yeni ve adil bir ekonomik düzen"i yaratma "hakkı" tanıdığı rahatlıkla söylenebilir.

Gorbaçov ve dolayısıyla SSCB'yi prole-

(*)Polonya'da, Romanya'da ve revizyonistlerin iktidarda olduğu diğe ülkelerde, proletaryanın ekonomik ve politik taleplerle gündeme getirdiği kitlesel eylemlerin "anti-sosyalist" eylemler olarak nitelenip bastırılması, bürokratik burjuvazinin, proletarya hareketine karşı tutumunu gösteren örneklerdir.

tarya ve halkların devrim yapması ilgilendirmemektedir. Gorbaçov'u ilgilendiren, "savaşsız", "terörsüz", "adil ve yeni ekonomik düzen"in kurulması, emperyalist ve kapitalist egemenlik altındaki "dünyanın kurtarılması" sorunudur. O, bu konuda, bütün dikkatini Batılı emperyalistleri "eşit koşullarda yarışma ve bölüşüm"e ikna etmeye ve bunun gereklerini yerine getirmeye vermektedir.

İşte, SB'nin dış politikasının bazı temel öğeleri bunlardan oluşmaktadır. Böyle bir dış politikanın "sosyalist"liği bir yana, ilerici bile olmadığı, emperyalist hegomonyacı bir karaktere sahip olduğu, proletaryanın sosyalist devriminin, halkların kurtuluşunun engellenmesi üzerine kurulduğu ise, tutarlı bir devrimci hareket açısından açık olması gerekir.

KAYNAKLAR

1- M.Gorbaçov, SBKP 27.Kongre Raporu, s.32, TKP Yayınları.
2- a.g. Rapor, s.33
3- Cumhuriyet Pazar Ek'i, Sayı:62, 26 Nisan 1987
4- a.g. Rapor, s.86
5- M.Gorbaçov, "Yolumuz Ekimin Yolu Öncülerin Yoludur", T.Kurtuluş, sayı:6.
6- M.Gorbaçov, "Medeniyetin Ölümsüzlüğü Üzerine", Derleme, TKP Yayınları, s.15
7- Cumhuriyet, 10 Mart 1988
8- Perestroika, Güneş Yayınları. s.138
9- a.g. Rapor, s.96
10-a.g. Rapor, s.96
11-M.Gorbaçov, "Yolumuz Ekimin Yolu..."
12-a.g. Rapor, s.13
13-a.g.Rapor, s.100

Moskova Zirvesi...

(Baştarafı s.29'da)

ifade etmemektedir. Silahlanma yarışı bu antlaşmadan sonra da devam etmektedir. Dün olduğu gibi, bugün de emperyalistler üstünlük peşinde koşuyorlar, yok edilen silahların yerine yenilerini üretiyorlar. ABD uzay silahları projesinden vazgeçmiş değildir; geçenlerde toplanan NATO ülkelerinin temsilcileri, orta menzilli nükleer füzelerin kaldırılmasıyla doğan boşluğu kapatmak için elde bulunan nükleer silahların modernleştirilmesi kararını aldı; SB ise, son zamanda yeni atom denemeleri gerçekleştirdi ve özel bir dikkatle silahlanma harcamalarının miktarını gizliyor.

Daha da ötesi, son zirve toplantısında, halkların barış özlemi ile alay edercesine, "füzelerin fırlatılmadan önce karşı tarafa bildirilmesi", "nükleer denemelerin ortaklaşa denetlenmesi" gibi, silahlanmaya yönelik anlaşmalar imzalandı. Bunun adı da "silahsızlanma" antlaşması olarak açıklandı.

Dün de, "detant", "silahsızlanma" üzerine bir sürü spekülasyon yapıldı, antlaşmalar imzalandı. Ama bu, ne ABD ve SB'nin silahlanma hızını kesti, ne de bu ülkelerin bölgesel savaşlar çıkarmasını, kışkırtmasını, halkların çıkarlarına yönelik dolaylı ve dolaysız saldırılarına son verdi.

İki süper güç arasında, dünyanın barışçıl bölüşümü, devrimlerin engellenmesi, karşılıklı bağımlılık ilişkilerinin geliştirilmesi yönünde bir işbirliği politikasının geliştirilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu durumun geçici olduğunu ise, yine yakın dönemin tarihi ve genel olarak emperyalizmin tarihi kanıtlıyor. Emperyalistlerarası uzlaşma ve "barış" geçici, şarta bağlı bir durumken, rekabet, çıkar çatışması mutlak bir yasadır. Emperyalizm emperyalizm olarak kaldıkça, kalıcı barış ve silahsızlanma gerçekleştirilemez. Kalıcı barışı sağlayacak tek şey, proletarya ve halkların emperyalizme, kapitalizme karşı savaşımının zaferi ve dünya devriminin gerçekleştirilmesidir. Dünya kapitalist sisteminin savunucusu ve koruyucusu, dev silah tekellerinin desteklediği emperyalist yöneticiler, proletarya ve halkların lehine, emperyalist revizyonist sistemin aleyhine bir karara imzalarını atamaz.

Görünüşte, silahsızlanma yönünde alınan kararlar ise, mevcut güç ilişkileri içinde ya hiçbir şeyi ifade etmemekte, ya da, sistemin, mevcut silah yığınağının temellerine dokunmadan, proletarya ve halkların baskısı ile alınan kararlar durumundadır. Gerçekte, kapitalist sistemin yöneticileri, isteseler de, silahsızlanmayı ve gerçek bir barışı gerçekleştiremezler. Çünkü, militarizm ve onun doğal sonucu olan gerici savaşlar, yöneticilern tercihlerinin, kötü niyetlerinin bir sonucu değil, kapitalizmin doğasının gereğidir. Yoğunlaşan tekelciliğin, azami kar hırsının, yeni etki alanları peşinde koşmanın doğal ve mantıki sonucudur.

M.FATİH ÖKTÜLMÜŞ

(Başlarafı s.40'da)

Fatih, polisin zulmüne yiğitçe direnmekle kalmadı, işkencecilerle alay etmesini de bildi. Bir defasında onu işkence tezgahına yatırmaya gelen polislerin "Fatih Öktülmüş" diye çağırışlarına "buradayım" diye yanıt verişi, polislerin "hani sen Fatih değildin" demeleri üzerine alaylı bir dille "ne yapayım, ben Dilaver'im, ama siz hep Fatih diye çağırıyorsunuz" deyişini hala duyar gibiyiz.

O, siyasi polis merkezinden Dilaver olarak çıktı. Gerçek adının Mehmet Fatih Öktülmüş olduğunu savcılık ve tutuklama mahkemesinde açıklayacaktı.

Bu değerli komünist ve eylem adamı aynı tarihlerde gözaltında olan her devrimci için bir güç ve moral kaynağı oldu. Direndiğiyle yetinmeyip, çevresindekileri de direnmeye teşvik etti.

O bir gelenek yarattı.

Ondan sonra yakalanan yoldaşları bu geleneği sürdürmesini bildiler. Başta MK üyeleri olmak üzere, TİKB'nin üyelerinin büyük çoğunluğu Fatih gibi davrandılar. Kimi MK üyeleri ise, gerçek adlarını dahi polise açıklamadıkları gibi, bu tutumlarını savcılıkta da sürdürdüler.

Fatih'in tutumu örgütünün (TİKB'nin) tutumu haline geldi. İşkencecilere "TİKB'liler çözülmez" dedirten de bu tutumdur.

Direniş Fatih'te bir çizgiydi. Uğradığı ve kaldığı her cezaevinde kendisini yeniden üretti.

Siyasi polisten sonraki ilk uğrağı Selimiye kışlasıydı. Onu da herkes gibi faşist, askeri yaptırımlar bekliyordu. Fatih, işkence tehditlerine ve dayağa aldırmayıp kendisine dayatılan yaptırımları "inançlarıma ters düşüyorlar" diyerek reddeden ve yaptırımlara uymayan ender kişilerden biriydi. Düşman onu o gelmeden önce tanımıştı. Onu ruh halinin diğerlerini de saracağı korkusuyla bekletmeyip Kabakoz ve oradan da Metris'e sevkettiler. Düşman hiçbir yerde ona boyun eğdiremedi.

Adı hep direnişlerle anılan Fatih, Metris'teki direnişlerin de en önündeydi. Direngen tutumuyla düşmanı adeta bıktırmıştı. Metris'te ziyarete ve avukata çıkışın dahi dayak pahasına olduğu günlerde, aslında birer işkence timi olarak çalışan "sayım mangaları"nın tam bir bıkkınlıkla, ziyaret ve avukata çıkacaklar arasında Fatih'in adının olup olmadığını soruşları bu durumun en iyi anlatımıdır.

1982 sonlarında Sultanahmet'e, 1983 yılı sonlarında ise yeni açıdan Sağmacılar-2 cezaevine sevkedildi.

Bu dönem düşmanın tek tip elbise merkezli saldırılarını yoğunlaştırdığı bir dönemdir. Başlarda tek tip elbise uygulamasına karşı birleşik ve kitlesel bir direniş vardı. Bu uzun sürmedi. Tek tip elbise sorununa farklı yaklaşımların gündeme girmesiyle direniş safları bölündü. Direniş giderek kitleselliğini yitirdi. Tutuklular arasında tek tip elbiseyi giyme eğilimi gelişti. Çözülmeler başladı. Düşmanın tek tip elbise uygulaması konusundaki tavizsiz tutumu, saldırıların yoğun ve yıpratıcı niteliği bir çoklarının kararlılığını sarsmaya başlamıştı. Yine öncelikle çeşitli örgütlerin yöneticilerini saran oportünist ruh hali, giderek geniş

(Devamı s.39)

Bir noktaya değinmeden geçemeyeceğiz. Kongre Belgelerinin I. Bölümü, TDKP için utanç verici değerlendirmelerle dolu. Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği (TİKB) "karşı-devrim çetesi", "kiralık katiller çetesi" olarak; THKP-C/ML (şimdi TKİH) "provokatif özellikler kazanan" bir grup olarak; TKP-ML Hareketi "artık bütünüyle dağılma ve çürüme sürecinde" bir grup olarak değerlendiriliyor bu bölümde. Tarih en büyük yargıç olduğunu gösterdi ve acımasız hükmünü verdi: Bu değerlendirmeleri yapanların ezici çoğunluğu ruhsuz ve inançsız kişiler olduklarını ilk ciddi sınavlarda gösterdiler ve devrimci siyasal mücadeleden elenip gittiler. Hakkında böylesine ağır, seviyesiz ve utanç verici değerlendirmeler yapılan gruplar ise, taşıdıkları çesitli kusurlara rağmen burjuvazinin baskısına ve zulmüne karşı, devrim için inançla ve inatla direndiler. Mehmet Fatih Öktülmüş, "karşı-devrim çetesi"nin, "kiralık katiller çetesi"nin lideriydi; her türlü baskı ve zulme inançla direndi, bir komünist gibi davrandı, bir komünist olarak öldü. E.Ö. bu utanç verici değerlendirmeyi yapan partimizin sekreteriydi; çok değerli belgeleri polise teslim etmekle kalmadı, hiçbir iskence görmeden, salt iskence tehdidiyle bildiklerini de anlattı.

TDKP-Leninist Kanat'ın yayınladığı Belgeler-2'den

ÖLÜM ORUCU ŞEHİTLERİ UNUTULMAYACAK

Haydar Başbağ, Abdullah Meral, Hasan Telci ve Mehmet Fatih Öktülmüş, bu dört yürekli devrimci 1984'de Devrimci Sol ve TİKB'nin Metris ve Sağmacılar-2 cezaevlerinde gerçekleştirdikleri, Nisan-Mayıs ve Haziran ayı boyunca, tamıtamına 75 gün süren açlık grevi- ölüm orucu eyleminin "ilk gönüllüler"iydiler.

Zor bir ölümdü bu, saat saat, dakika dakika yaklaşılıyordu.

Ama onlar siyasal inançları uğruna ölmesini bildiler. Abdullah 63, Haydar ve Fatih 66, Hasan 73 gün ölüme direndi. Birer birer düştüler.

Onlar devrimi onurlandırdılar, devrim onları onurlandıracaktır.

bir kitleye de egemen oldu. Bu, teslimiyetçi bir ruh haliydi. Geri ve edilgen bir "platform"da ifadesini buldu.

İşte bu koşullarda sarsılmayan çok az kişi kalmıştı. Tartışmasız, Fatih bunlardan "ilk"iydi. Yoldaşlarının en önüne geçti ve adımları geriye doğru atmak yerine, bir adım daha ileri atmayı savundu. Önce uzun ve yıpratıcı bir açlık grevinin ve ardından da direnişini doruğuna çıkardığı ölüm orucunda da örgütünün ilk neferiydi Fatih... O "ilk" olmaya alışmıştı adeta. Bu nedenle yoldaşlarının ölüm orucuna katılmaması yollu isteklerini reddetti. Direnişin 45.gününden sonra yoldaşlarına yazdığı mektupta ölüm orucuna katılmanın öncelikle kendi görevi olduğunu söyledikten başka, büyük bir soğukkanlılıkla öleceğini de belirtiyordu. Bunu adeta hissetmişti.

Mütevaziliği ve içtenliğiyle kaldığı her cezaevinde istisnasız her devrimcinin sevgisini kazanan Fatih, kimilerinin sandığı gibi, gözleri grup çıkarlarından başkasını görmeyenlerden değildi. Ölümle pençeleşirken bile "Bize boşuna Aktancı demediler" diyerek yoldaşlarını grupçu eğilimler konusunda uyarıyordu.

O hiçbir zaman küçük iş büyük iş ayrımı yapmadı. Sokakta gazete sattı, afiş yapıştırdı, bildiri dağıttı. Derneklerde seminer de verdi. Yasal ve yasadışı kitle gösterileri örgütledi, yönetti. Fatih bir eylem adamıydı.

Ölüm orucu onun örgütlediği ve yönettiği en son eylemdi.

Mehmet Fatih tükenmez devrimci enerjisiyle bir gün Bossa'nın, Paktaş'ın, Güney Sanayi'nin işçilerinin yardımına koşuyor, ertesi gün devrimci gençlikle birlikte oluyordu.

Başkalarından fedakarlık ve davaya kendini adamayı vaazeden, ama sıra kendisine geldiğinde utanç verici duruma düşenlerden değildi. O komünist bir eylem adamıydı ve inançları uğruna öldü.

1968'lerde başlayan devrimci mücadele yaşamını 1984 Haziranında, ölüm orucunun 66.gününde doktorların deyimi ile "bilimi altüst..." ederek noktaladı. Nihayet o da bir insandı.

Anısı önünde saygıyla eğiliyoruz.

Örnek bir komünist ve eylem adamı

M.FATİH ÖKTÜLMÜŞ

(TİKB Merkez Komitesi üyesi)

12 Eylül, devrimci ve sol örgütler açısından kolay ve ağır bir yıkımın yaşandığı bir dönem oldu. Bu yıkım, örgütsel olduğu gibi, özellikle manevi ve siyasi bir yıkımdı da.

Bu durum, en başta, devrimci örgütlerin "önder"lerinin siyasi polisteki utanç verici çöküşlerinde ifadesini buldu.

Kimi "önder"ler kendileriyle kalmayıp başkalarını da ihanetlerine ortak ettiler. Böylece, farklı koşullarda polis zulmüne direnebilecek bir çok insan "önder"lerinin bu utanç verici tutumunun yol açtığı moral çöküntüsü yüzünden zayıf düşüp, yenildi.

Bir çok örgütün, üyeleri nezdinde bile saygınlığını yitirişinde, 12 Eylül ve sonrasındaki çözülüş ve dağılışında bu tutumun son derece önemli bir rolü vardır.

NAZIM HİKMET (1902-1963)

Ölümünün 25.yılı

İşçi sınıfının Büyük Şairi Yaşıyor!

Bir iki istisna dışında, bir çok örgütte adeta genel ve tipik bir olgu olarak yaşanan bu durum, azalarak da olsa cezaevlerinde de sürmüştür.

Kuşkusuz 12 Eylül dönemi aynı zamanda, en zor koşullarda bile, polise kafa tutmasını bilen komünistlere ve devrimcilere parlak direniş örneklerine de tanık olmuştur.

Mehmet Fatih Öktülmüş ve onun polisle, mahkemede ve cezaevlerindeki direnişi tastamam bu niteliktedir.

Fatih Öktülmüş siyasi polis merkezlerinde yaygın ve çökertici boyun eğişlerin yaşandığı koşullarda polis zulmüne kafa tutup, komünist adına yaraşır tutum alanların belki de en başında yer alır.

O, TİKB'nin (Türkiye İhtilalci Komünistler Birliği) MK üyesi ve birinci dereceden sorumlusu olarak, örgütünün yakalanan "ilk"iydi. Adana'da bir başka örgüte yönelik bir operasyon sırasında yakalanmıştı. Fatih, polisleri farkeder, kaçar, fakat yaralı olarak ele geçmekten de kurtulamaz.

Yaralı olduğu halde önce Adana'da, sonra da Ankara'da ağır işkencelerle karşılaşır. Ne ki polise ifade vermeyi reddeder. O'nun kim olduğu bilinmektedir, ama O, kendi gerçek adını polise söylemeyi dahi doğru bulmaz.

Fatih, sonradan getirildiği İstanbul Gayrettepe polis merkezinde de bu tutumunu sürdürdü. Polis ondan hiçbir sır alamayacağını biliyordu. Yine de inadına ona işkence etti.

O, Fatih'ti. Ama polise hep sahte kimlikteki ismini söyledi; DİLAVER.

(Devamı s.38'de)